

**MONOGRAPHY
of the localities
DUMBRĂVIȚA and ZITISTE**

Cooperation beyond borders

Interreg-IPA Cross-border Cooperation Romania-Serbia Programme is financed by the European Union under the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II) and co-financed by the partner states in the Programme.

Project title: „Holding alive four fields in the domain of traditions and customs ” – e-MS RORS 31
Material editor: DUMBRĂVIȚA COMMUNE
Publishing date: April 2018

The content of this material does not necessarily represent the official position of the European Union.

In case of any complaints, contact: romania-serbia@mdrap.ro

COMUNA DUMBRĂVIȚA

ОПШТИНА ЖИТИШТЕ

VICTOR MALAC
Primar

MITAR VUČUREVIĆ
Primar

COMUNA DUMBRĂVIȚA

Așezare geografică

Localitatea Dumbrăvița se află în centrul județului Timiș, România și este localizată pe harta la 45° 47.8' nord, 21° 14.6' est.

La sud, se învecinează cu Timișoara, la est cu localitatea Giarmata-Vii, la nord cu localitățile Giarmata, Cerneteaz și Covaci, iar la vest este mărginită de drumul E671 ce leagă Timișoara de Arad.

Relief și climă

Dumbrăvița este așezată într-o zonă de câmpie, cu o suprafață de 18,98 km² și altitudinea în jur de 95 m.

Apa freatică este prezentă în straturile nisipoase și în cele argiloase de grosime mai mare. Râurile Behela și Beregsău sunt singurele cursuri de apă de suprafață, ce curg pe teritoriul comunei. Albiile sunt slab dezvoltate și debitele de apă scăzute, de aceea la intrarea în pădure pe râul Behela s-a creat un baraj, formându-se lacul de acumulare.

Zona se caracterizează printr-o climă continentală moderată cu influențe mediteraneene. Temperaturile medii anuale sunt de 10 -11°C. Temperaturile medii anuale în ianuarie sunt de -1°C și în luna iulie de 22-25 °C.

Scurt istoric

Există preocupări privind existența pe aceste meleaguri a unor așezări umane în decursul istoriei. Astfel, la construirea drumului de centură s-au făcut cercetări arheologice acolo unde acesta se intersecta cu valul roman. Acest val roman, de origine încă incertă, traversează întreg Banatul pe direcția nord-sud.

Săpăturile au scos la iveală urme arheologice aparținând epocilor daco-romane, medievale și moderne. Epoca daco-romană este reprezentată de către 5 case și 3 gropi menajere. Inventarul descoperit în locurile amintite mai sus este alcătuit din ceramică lucrată la mână, ceramică lucrată la roată și oase de animale. Fragmentele ceramice împreună cu celelalte obiecte găsite au determinat includerea cronologică a acestei așezări în intervalul sec. II-III d. Hr. precum și stabilirea caracterului agrar-pastoral al acesteia.

Pentru că nu s-au descoperit urme de locuire din secolele XVI-XVII este foarte probabil ca așezarea să fi fost abandonată la sfârșitul secolului al XV-lea. Unul dintre motive pare a fi fost numeroasele atacuri ale turcilor care a dus la depopularea masivă a zonei Timișoara după evenimentul din 1552, când Banatul a fost cucerit de turci.

În secolele XVII-XVIII s-au stabilit aici români și sârbi din alte zone.

În anul 1778 această zonă a Timișului a fost preluată și administrată de Ungaria și astfel a început popularea ei cu maghiari din zona orașului Szeged și din zona de după Tisa.

Locuitorii din Szentes au fost informați în anul 1889 de către ziarul local, Szentesi Lap de inițiativa lui Sima Ferenc, că guvernul înființează mai multe sate în jurul orașului Timișoara. În anul 1889, 127 de familii din Szentes s-au hotărât să cumpere pământ la 6 km nord de Timișoara. Terenurile au fost cumpărate de locuitorii din Szentes, cu termen de plată pe 20 de ani. Terenul este situat în locul defrișat al unei părți din Pădurea Verde. Astfel localitatea s-a numit Vadászerdőközség (comuna din Pădurea Verde).

În toamna anului 1891, 133 de familii, în total 768 de persoane din Szentes au început să construiască casele pe pământul cumpărat. În 1892 comuna avea deja câteva străzi. Conform normelor din perioada respectivă casele trebuiau să aibă minim 2 camere, dependințe, 20 de pomi fructiferi plantați în curte, străzi largi de 40 m lățime, cu arbori pe margini. Pământurile agricole se întindeau de la pârâul Beregsău în nord-vest și pârâul Behela la est. La dorința locuitorilor, comuna a primit numele de Újszentes (Szenteșul Nou) din anul 1910.

Majoritatea locuitorilor erau de religie reformată, astfel, în 1897 începea zidirea bisericii de confesiune reformată cu banii statului ungar, iar în anul 1901 biserica reformată este sfințită. Primul preot reformat a fost Futó Zoltán din Timișoara, iar Filó János a fost primul preot paroh în Újszentes. La recensământul din anul

1900 în Újszentes erau înregistrate 1150 de persoane.

După anul 1920 în localitate s-au stabilit mai multe familii din Banatul Sârbesc (Zenta, Toracu Mic, Toracu Mare, Comloșu Mare și Rusko Selo), dar și familii maghiare și românești din diferite zone ale României.

În anul 1927 sunt împroprietărite 42 de familii de români (cu 7 iugăre teren arabil, loc de casă și grădină).

În perioada 1940-1944 se stabilesc în Dumbrăvița familii de români din regiunea Cadrilater din sudul Dunării, dar și familii din ținutul Bucovinei de Nord, Herța și Raionul Cernăuți. Românii strânși aici pun bazele unei comunități ortodoxe care va primi în anul 1933 din partea statului român, clădirea fostei grădinițe pentru a amenaja o capelă ortodoxă. Primul administrator, organizator, slujitor al comunității românești a fost preotul Traian Barzu din satul vecin Cerneteaz. Primul preot paroh al Dumbrăviței între 1932-1940 a fost preotul învățător Atanasie Reja din Gaiul Mic.

În anul 1950 numele localității Újszentes s-a schimbat în Dumbrăvița, nume pe care îl poartă și astăzi. După 1990 localitatea are denumirea bilingvă, Dumbrăvița-Újszentes.

Îndeletnicirea de bază a locuitorilor din Dumbrăvița era agricultura. Apropierea de oraș era un avantaj în valorificarea produselor. Vecinătatea cu Timișoara oferea locuitorilor posibilitatea de a lucra în întreprinderi. După colectivizarea din anii 1949 -1954 tot mai mulți localnici sunt atrași de meserii și de întreprinderile din oraș, în schimb mutațiile de populație la nivel național, fac să se stabilească în Dum-

brăvița familii de români din Albac, Câmpeni, Bucovina, precum și familii de maghiari din Harghita, Satu-Mare, Arad, Oradea.

Între anii 1922-1940 la conducerea comunității dumbrăvițene în funcția de primar a fost: Tolcea Gheorghe, între 1941-1942, Cicală Valeriu, între 1941-1944, Bălu Gheorghe. După schimbările din 1989 și democratizarea țării, cel mai lung mandat în postul de primar l-a avut între 1992-2012, Szilágyi Géza, iar din 2012 primar este Malac Victor.

La conducerea legislativă a localității, actualmente se află Consiliul Local, format din 15 consilieri.

Aspecte demografice

Conform recensământului populației efectuat în luna martie 2002, în localitatea Dumbrăvița populația stabilă este de 2.693 locuitori.

La recensământul efectuat în 2011, populația comunei Dumbrăvița se ridică la 7.522 de locuitori. Majoritatea locuitorilor sunt români (76,07%). principalele minorități sunt cele de maghiari (14,05%) și germani (1,16%). În ultimii ani, Dumbrăvița a cunoscut o dezvoltare deosebită și aceste cifre nu mai corespund. Numeroși indicatori arată faptul că localitatea a depășit 14.000 de locuitori, și este în continuă creștere.

Spațiul de locuit

Situarea în zona imediat limitrofă a Municipiului Timișoara a influențat extinderea semnificativă a spațiului de locuit al comunei. Nu s-a abordat o dezvoltare concentrică, astfel rezidențele particulare și complexele de locuințe s-au extins către sud, eliminând practic spațiul dintre sat și oraș. Cele mai multe locuințe nou construite, aparțin timișorenilor care au migrat spre o zonă rezidențială cu un avânt economic și demografic deosebit. La recensământul din 2011 s-au înregistrat 3048 de locuințe, iar în 2018 această cifră a trecut de 5.000.

Creșterea demografică atrage după sine extin-

derea și modernizarea utilităților la necesitățile actuale ale locuitorilor. De asemenea, nivelul de trai, conform cu dezvoltarea social-economică impune extinderea și asfaltarea drumurilor și străzilor.

Viața economică

În secolul al XX-lea agricultura era principala ramură a economiei locale, treptat pierzând din însemnătate în avantajul serviciilor, a industriei și construcției de locuințe.

După 1989 în Dumbrăvița s-au înființat numeroase firme, în prezent numărul acestora fiind de peste 800. Activitatea agenților economici vizează: construcțiile, transportul, industrie ușoară, serviciile și comerțul. Producția locală constă în: confecții, confecții metalice, încălțăminte, echipamente electronice și electrotehnice, software, produse alimentare, tâmplărie, biciclete, mobilă, etc.

În domeniul comerțului locuitorii din Dumbrăvița beneficiază de supermarketurile Kaufland, Lidl și Selgros. Servicii hoteliere asigură: Hotel Galaxy, Pensiunea Genesa, Pensiunea Casa cu grădini, Pensiunea Giulia, Pensiunea Ana-Maria.

În centrul comunei se găsește Primăria, Poliția, S.C. Aqua Dumbrăvița și Școala Gimnazială cu trei corpuri de clădire, cu sala de sport și cantina școlară grupate alături. Împreună cu preșcolarii de la grădiniță, la școala dumbrăvițeană învață 950 de elevi.

Transportul cetățenilor către oraș, din 2015 se face cu troleibuzul M14, ca rezultat al proiectului implementat de către Primăria Dumbrăvița în parteneriat cu Primăria Municipiului

Timișoara, prin care s-a prelungit rețeaua de troleibuze.

Serviciile de utilități ale comunei sunt furnizate de către S.C. Aqua Dumbrăvița SRL, responsabilă cu rețeaua de alimentare cu apă și canalizare a imobilelor, iar Asociația de Gaz Dumbrăvița se ocupă de distribuția și racordarea gazului metan. În localitate sunt 68 km de străzi asfaltate, 93 km rețea de apă potabilă, 46 km canalizare, 80 km rețea de gaz, electrificare stradală, procesul fiind în continuă extensie.

În cadrul Primăriei Dumbrăvița, care beneficiază de un sediu modern prin construirea noii aripi în același cadru arhitectonic, își desfășoară activitatea un colectiv competent, cu sarcini precise, organizat în servicii, compartimente și birouri puse în slujba și în interesul cetățenilor. În Dumbrăvița există: Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență, Serviciul Public Comunitar Local de Evidență a Persoanelor, Centru de zi pentru îngrijirea copiilor, Programul „HELP” pentru întraajutorarea bătrânilor, un dispensar cu 2 medici, 4 cabinete stomatologice, 4 farmacii, 8 benzinării. Dumbrăvița are acorduri de parteneriat cu mai multe localități, este înfrățită cu orașele Sandorfalva, Szentes din Ungaria și municipalitatea Zitiște din Serbia.

Primăria Dumbrăvița a implementat numeroase proiecte în domeniul infrastructurii, în educație, sport și sănătate, cultură și în dezvoltarea mediului de afaceri local, reușind să atragă fonduri europene și guvernamentale în valoare de peste 15 milioane de euro. Toate aceste proiecte au ținut cont de nevoile reale și de perspectivele de dezvoltare specifice comunei, în condițiile creșterii continue a numărului de locuitori, a extinderii vetei localității prin

dezvoltarea de noi ansambluri de locuit și localizării de noi activități economice. Creșterea calității vieții populației reprezintă un deziderat important al autorităților locale.

Tot în centru, se află Parcul Civic, loc de joacă și recreere, spațiul evenimentelor organizate în aer liber, care are în mijloc Biserica Reformată, iar pe laterale Biserica Romano-Catolică și Biserica Ortodoxă.

Aceste așezăminte religioase prin poziția și importanța confesională, prin legăturile spirituale și culturale definesc profilul multietnic al localității.

Biserici

Biserica reformată a fost construită în 1897, după întemeierea localității în 1891, și sfințită în anul 1901. Lăcașul de cult a fost construit după planurile arhitectului Alpár Ignác, unul dintre cei mai vestiți arhitecți ai vremii, din Budapesta. Acesta a mai realizat planuri arhitecturale de construire a Palatului Poștelor și Colegiu Național „Constantin Diaconovici Loga” din Timișoara. Biserica Reformată a fost ridicată în stil neogotic. Primul preot a fost Futo Zoltán, în prezent este condusă de preotul Szücs András Ottó.

Biserica Romano-Catolică are o arhitectură modernă, a fost începută în anul 1972, ca o continuare a unui proiect terminat la Orșova în același an, și își primește ultima piatră în anul 1979.

Clădirea bisericii a fost proiectată de arhitectul Hans Fackelmann, se aseamănă cu două mâini împreunate pentru rugăciune, este o navă cu axa longitudinală, cu o concepție avangardistă. Basorelieful de pe fațada bisericii, altarul, tabernaculul, pupitrul de citit și baptisteriul au fost proiectate și elaborate de renumitul sculptor Péter Jecza. Biserica are hramul „Sf Maria, Regina Rozariului” și este condusă din 2009 de preotul Máthé Lajos.

Biserica Ortodoxă cu hramul „Sfântul Vasile cel Mare” este primul lăcaș de cult al comunității ortodoxe din Dumbrăvița. Construcția este un exemplu semnificativ de arhitectură sacrală modernă, cu rădăcini în arhitectura bizantină veche din România.

Proiectul ridicării unei biserici pentru românii din Dumbrăvița a fost pornit între anii 1976-1978. Autorul proiectului este profesorul arhitect Nicolae Dancu. Sub regimul comunist, planul de a ridica o biserică ortodoxă în Dumbrăvița a stagnat până după revoluția din de-

cembrie 1989. În 1995 a fost numit în parohie un nou preot, Achim Vasile Baboș, care a reluat proiectul împreună cu arhitectul, actualizându-l și adaptându-l la necesitățile moderne. Piatra de temelie a fost pusă în 27 iunie 1996, iar locul a fost sfințit de mitropolitul Banatului, Nicolae Corneanu.

Construcția a fost adusă într-un stadiu avansat de finisare în anii următori, fiind consacrată în 27 decembrie 2005 de episcopul vicar Lucian Lugojanu. În interiorul bisericii, prin grija părintelui Achim Vasile Baboș, este amenajat un frumos muzeu etnografic.

La intrarea dinspre Timișoara în Dumbrăvița, pe dreapta vă întâmpină cu binecuvântare, Biserica Ortodoxă cu hramul „Sfântul M. Mucenic Gheorghe”, construită în 2008. Capela de lemn, construită în stil maramureșan, a fost ridicată cu sprijinul enoriașilor și al autorităților locale și este condusă de preotul paroh Adrian Crașovan.

Monumente

În fața bisericii reformate se află amplasat Monumentul Eroilor din Primul și Al Doilea Război Mondial.

Tot în fața bisericii reformate se află un monument al marelui poet Sándor Petőfi care consfințește faptul că în 1849 a trecut și a făcut popas în acest loc, cu armata revoluționară.

În fața Școlii Gimnaziale se află grupul statu- ar Eminescu-Petőfi și o placă comemorativă.

Ansamblul de sculpturi a fost realizat de talentatul sculptor Luigi Ștefan Varga, iar dezvelirea lor a avut loc în 14 iunie 2009.

Din septembrie 2014, la inițiativa Consiliului Local, alături de statuia poetului Mihai Eminescu s-a dezvelit statuia prietenului său, marele scriitor al literaturii române, Ioan Slavici. Statuia marelui scriitor a fost creată de sculptorul prof. dr. Dinu Rădulescu. Momentul a fost emoționant, preoții ortodocși au ținut o slujbă de pomenire, iar la eveniment a participat chiar nepotul scriitorului, Titus Slavici, profesor la Universitatea „Ioan Slavici” din Timișoara.

Începând din 2009, în fiecare an, în lunile ianuarie și iunie are loc Simpozionul Internațional Eminescu-Petőfi la care participă personalități de artă și cultură, cu expoziții de carte și pictură, dezbateri și alocuțiuni despre viața și opera celor doi mari poeți, precum și a scriitorului Ioan Slavici.

Cultura

Dat fiind caracterul bilingv al localității, Dumbrăvița este un exemplu de conviețuire și bună înțelegere între oameni.

Pilonul central al activității culturale din comuna Dumbrăvița îl constituie Căminul Cultural care este condus de inimosul coregraf Balint Josif.

În cadrul Căminului Cultural Dumbrăvița

activează: formația de dansuri a gospodinelor, Ansamblul de dansuri „Dumbrăvițeană”, formația de dansuri populare maghiare „Butykos”, o formație de dans pe obiecte, o formație de breakdance și 2 formații de dans modern.

Pe parcursul anilor, formațiile au participat la nenumărate manifestări interne și internaționale și au susținut cu succes agenda evenimentelor locale cum ar fi: Zilele Dumbrăviței, Sărbătoarea de Fărșang, Festivalul „Lada cu zestre”, Balul Tradițional al Strugurilor, Festivalul de datini, colinde și obiceiuri de iarnă, Ruga ortodoxă, Ruga catolică, Festivalul de tocăniță, manifestări diverse în localitățile înfrățite cu Dumbrăvița.

Sport

La Dumbrăvița s-a născut și a trăit marele fotbalist și golgheter al anilor 1930-1940, Ștefan Dobay, care a obținut mai multe titluri de campion cu Ripensia Timișoara și a jucat la echipa națională.

După o primă perioadă petrecută la „Banatul Timișoara”, club alături de care a devenit campion regional în 1927, Dobay ajunge la Ripensia în 1930, la numai 21 de ani. Timp de zece ani a apărut cu glorie culorile clubului, câștigând de patru ori titlul național și de două

ori Cupa României alături de „Ripensia”. La aceste trofee se mai adaugă și patru titluri de golgheter obținute în 1933, 1934, 1935 și 1937.

Alergarea sa în galop (era poreclit „Calul”) și șuturile trimise cu o forță teribilă, l-au transformat pe Dobay într-un adevărat coșmar pentru adversari. S-a consacrat pe postul de extremă stânga, post pe care a evoluat și în echipa națională, cu care a participat la două turnee finale ale Campionatului Mondial, în 1934 și 1938 și la cinci ediții ale Cupei Balcanice.

În Dumbrăvița există o bază sportivă cu 4 terenuri de sport și o sală polivalentă pentru sprijinirea acțiunilor sportive. Cel mai îndrăgit sport este tenisul de masă, în care Dumbrăvița performează: echipa feminină de ACS Dumbrăvița, condusă de antrenorul Nicoleta Husar activează în Supercupa României și este al IV-lea an consecutiv, campioană națională.

Componentele echipei naționale a României, Adina Diaconu și Andreea Dragoman, au cucerit medalia de aur, în decembrie 2016, la proba de dublu, la Campionatul Mondial pentru juniori de la Cape Town (Africa de Sud). Adina Diaconu și Andreea Dragoman au câștigat cu scorul de 4-2 la seturi (11-7, 11-8, 11-6, 5-11, 9-11, 11-9), finala disputată împotriva japonezelor Miyu Kato și Hina Hayata.

Componentă a echipei campioane ACS Dumbrăvița, Adina Diaconu a cucerit o medalie de bronz și la simplu, după ce a fost depășită în semifinale de o adversară din Hong Kong. A fost însă singura sportivă europeană prezentă în această fază a competiției dominată de jucătoarele asiatice. Adina Diaconu este dublă campioană continentală la junioare, având în palmares 12 medalii de aur europene la tenis de masă.

De asemenea, sunt rezultate notabile la: fotbal, șah, automobilism, karting, motocros, lupte libere.

MUNICIPALITATEA ZITISTE (ŽITIŠTE)

Poziție, limite și dimensiuni

Municipalitatea Zitiste este situată în Districtul Banatului Central. În sud se învecinează cu Zrenjanin, în est cu Sečanj, Kikinda în vest și la nord cu municipalitatea Nova Crnja și frontiera de stat cu România. În termeni geomorfologici, municipalitatea se află situată, în mare parte, în depresiunea Itebej și o parte mai mică pe loess-ul terasei. Municipalitatea deține mai multe tipuri de teren arabil, cea mai mare parte fiind reprezentată de sol negru și cernoziom.

Zitiste are o poziție geografică foarte bună, pentru că prin municipalitate trece drumul internațional care leagă țara noastră cu România, respectiv Zrenjanin de Timișoara. Această municipalitate ocupă locul 16 în Voivodina. Se întinde pe 525 km², ceea ce reprezintă 2,44% din teritoriul Voivodinei.

Partea centrală a municipiului este traversată de canalul Bega (25km) și Stari Begej (28km).

Bega este de altfel cel mai mare afluent stâng al Tisei din țara noastră. Ca izvor al Stari Begej este considerat Berkseul care izvorăște în apropierea orașului Sintar la 250m altitudine. Râul Bega izvorăște din Munții Poiana Ruscăi de la o înălțime de 1150 m. Devărsarea râului Stari Begej în Canalul Dunării (Dunăre - Tisa - Dunăre) se face la Podul lui Iancu, iar deverșarea râului Bega în DTD este la Klek.

Sediul municipalității începând cu anul 1960 este Zitiste. Municipalitatea se compune din 12 localități: Zitiste, Banatski Dvor, Banatsko Visnjicevo, Banatsko Karadjordjevo, Torak, Medja, Novi Itebej, Ravni Topolovac, Srpski Itebej, Torda, Hetin și Cestereg.

Populație

Conform recensământului oficial din anul 2011, în municipiu trăiesc 16841 de locuitori, dintre care 13979 sunt cu reședință, în cele 6302 gospodării. Vârsta medie este de 43,4 ani. Numărul mediu al membrilor din familie este de 2,67 persoane.

ZITISTE

Comuna Zitiste este una dintre cele mai vechi așezări din district. În trecut avea mai multe denumiri: Begei-ul Sfântului Gheorghe, Sângeorgiu, Șengiurgi, Sfântu Gheorghe. Prima referință, cu denumirea Begei-ul Sfântului Gheorghe, datează din anul 1319.

După războaiele austro-turce, satul a fost complet părăsit, fiind marcat pe hartă din anul 1723 ca fiind neocupat. În anul 1740 era locuit de 18 familii. Grănicerii sârbi din Pomoris s-au stabilit acolo în anul 1751, iar în anul 1753 așezarea a fost evidențiată ca fiind una sârbă. O par-

te din sârbi s-au mutat în districtul Kikinda în anul 1774, iar în locul lor s-au stabilit români din județul Arad. În 1781, Isaac Kish, arendașul din Banatski Dvor, a cumpărat Sângeorgiu. Românii nemulțumiți de noua domnie feudală părăsesc Sângeorgiu, locul lor fiind luat de germani. Descendenții latifundiarului Kish, în anul 1889, au vândut rămășițele proprietăților mari de altă dată.

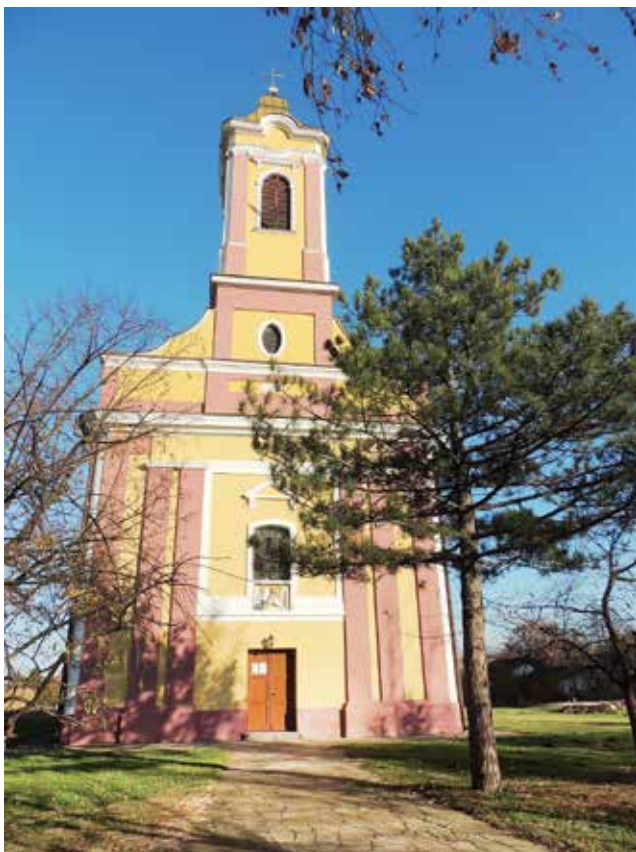
După primul război mondial, au emigrat familii de voluntari din Bosnia și Herțegovina, precum și din Muntenegru. După cel de-al doilea război mondial, locul nemților a fost luat de 270 de familii din împrejurimile localităților Prijedor, Sanski Most și Cazin.

Satul a fost numit Sângeorgiu până în anul 1947, denumire care a fost schimbată în Jitiște începând cu același an.

Demografie

Conform recensământului din 2011, comuna Zitiste avea 2903 locuitori. Această comună este preponderent locuită de sârbi. Agricultură este cea mai importantă ramură a economiei.

„Sfântului Mare Mucenic Gheorghe”, Casa de cultură, Centru medical, Secția de poliție, Stația de pompieri, Oficiu poștal, Serviciul de ocupare a forței de muncă, Cadastru, Crucea Roșie, un Motel, facilități de alimentație publică și comerț, farmacii, bănci, clinică veterinară, centru comercial, benzinării, tipografii, depozit de lemn.

Aici își desfășoară activitatea mai mult de 55 de ani Ansamblul cultural „2. Oktobar”, Asociația Femeilor „Djurdjevdan”, asociațiile sportive, de vânătoare și de pescuit.

În Zitiste „Parcul lui Moș Jockov” reprezintă decorul principal al locului, simbolul parcului fiind așa numitul „arbore strâmb”. În centrul lui se află sculptura „Penelopa” ca personaj al literaturii antice, reprezentând simbolul iubirii veșnice și al fidelității în căsătorie, un simbol ocrotitor al comunității educaționale și culturale din Zitiste. Sculptura „Rocky” a fost dezvelită în anul 2007 ca un monument dedicat unui erou pozitiv de film, un boxer care a trecut o cale dificilă de la înfrângere la triumf.

În Zitiste există o Școală generală cu opt clase „Svântul Sava”, Instituția preșcolară „Desanka Maksimovic”, Administrația comunală, Biblioteca „Branko Radicević”, Asociația culturală și educațională din Zitiste, Asociația Sportivă Zitiste, Organizația de turism, Societatea publică „Razvoj”, Societatea de utilitate publică „EKOS”, Centrul de asistență socială, Biserica

La Zitiste au loc în fiecare an mai multe manifestări importante: „Întâlniri ale veteranilor de folclor “Spomenar”, “Festivitățile cu ocazia sărbătorii Djurdjevdan (Sf. Gheorghe)”, “La hambarele din Zitiste”, “Festivalul Puiului”, “Pana bănațeană”, “Izvoare ortodoxe “. Pe râul Bega sunt organizate sporturi moto-nautice și de turism navigabil.

SRPSKI ITEBEJ

Srpski Itebej este o localitate din Republica Serbia aparținătoare a municipiului Zitiste, în districtul administrativ al Banatului Central. Conform datelor recensământului din anul 2011, localitatea avea 1969 de locuitori.

Demografia

Localitatea este, în cea mai mare parte, locuită de sârbi. Srpski Itebej este ultima așezare în amonte din țara noastră, pe lângă o serie de alte așezări din apropierea Begăi navigabile. Altitudinea acestei așezări este de 83 de metri.

Istoria localității

Srpski Itebej este cea mai veche localitate din municipalitatea Zitiste. Primul document care atestă existența așezării Itebej provine din anul 1221. În acel moment, Itteboi Ištván era proprietarul așezării Itebej. Prin pătrunderea turcilor în această regiune, feudalii își părăsesc proprietatea și așezarea, iar în locul lor se stabilesc sârbii. În anul 1669 a devenit deja o localitate mare. În 1781, Isak Kish a cumpărat pe lângă Sângeorge, Torak și Itebej-ul. Locuitorii acestor trei așezări au opus rezistență acestei dominații feudale. Centrul răzvrătirilor era în Itebej.

După ce situația s-a liniștit, un număr mic de sârbi din Serbia s-au stabilit în localitate. Prima creștere semnificativă a numărului de locuitori a fost înregistrată în anul 1921, când un număr de voluntari au fost mutați în zonă. După cel de-al doilea război mondial, familiile din Bosnia și Herțegovina s-au mutat în locul populației germane. Itebej și-a luat numele după primul feudal Itteboi.

În Srpski Itebej există Școala generală „Miloš

Crnjanski”, unde predarea începând cu clasa întâi până în clasa a opta în limba sârbă și maghiară, pentru copiii din Srpski Itebej Novi Itebej dar și pentru copiii claselor superioare de la Hetin. Există o grădiniță, parte a Instituției preșcolare „Desanka Maksimovic” Zitiste, filială a Bibliotecii „Branko Radicevic” Zitiste. Mai există biserică ortodoxă și catolică, centru de sănătate, casă de cultură, facilități comerciale și de alimentație publică, oficiu poștal, secția de poliție, cooperativa agricolă privată „Mrksicevi Salași”, unde mulți locuitori lucrează într-un abator, o brutărie și într-un complex restaurant cu un salon de cofatură, o sală festivă de nunți și diverse evenimente precum și la stația de carburanți. În localitate funcționează o spălătorie auto, un cabinet veterinar, precum și un magazin agro.

Cu peste o sută de membri, își desfășoară activitatea Ansamblul cultural din municipiul Zitiste “Zora”, Asociația de femei “Mâini har-

nice”, Asociația pensionarilor cu dizabilități, asociațiile sportive, de vânătoare și altele.

O parte din mobilierul vechi, alte lucrări realizate manual și diverse alte lucruri vechi sunt păstrate în “Camera Etno” pentru generațiile tinere, spre amintire.

Natura frumoasă din “Slajz” de pe Bega oferă o relaxare completă pentru excursioniști și pescari.

NOVI ITEBEJ

Novi Itebej este o localitate din Republica Serbia din cadrul municipalității Zitiste, din Districtul administrativ al Banatului Central.

Demografia

Conform recensământului din 2011, în localitatea Novi Itebej existau 1.147 de locuitori. Această localitate este în cea mai mare parte locuită de maghiari.

Poziția geografică a localității

Localitatea Novi Itebej se află în partea de nord-est a municipalității Zitiste, pe malul drept al

Begăi navigabile. Este situată la o altitudine de 78-79m.

Istoria localității

Novi Itebej este unul dintre tinerele localități din municipalitatea Zitiste. Localitatea s-a format în anul 1786 ca urmare a stabilirii maghiarilor din județul Bekes. După cumpărarea actualului Srpški Itebej și a satelor din jurul lui de către Isak Kish, s-a ajuns la o răzvrătire a populației, apoi, chiar emigrarea acesteia. Noul feudal a pierdut forța de muncă și a recurs la imigrația unei noi populații din vecinătatea Beckecsaba. Colonizații au fost aduși de Dechy Andras.

La început, localitatea a fost numită Bekes. La sfârșitul secolului al 19-lea a fost denumit Donji Itebej, iar apoi și Itebej-ul maghiar. După primul război mondial i-a fost schimbat numele în Novi Itebej așa cum este denumit și astăzi.

În Novi Itebej există o structură a instituției preșcolare „Desanka Maksimovic”, unde activitățile sunt predate în limba maghiară în

două grupe cu copii cu vârste diferite. În centrul localității sunt localizate: căminul cultural cu un parc frumos, biserica reformată, bustul celebrului revoluționar maghiar Lajos Kossuth, facilități comerciale și de alimentație publică, oficiul poștal. Sunt active asociațiile sportive, de vânătoare și de pescuit, Societatea pentru păstrarea obiceiurilor și tradițiilor populare „Buzavirag”, Ansamblul cultural-artistic „Deak Ferenc”.

O manifestare importantă este cea a „Reuniunilor de iarnă din Itebej”, care se desfășoară de mai bine de treizeci de ani și, ca parte a acestui eveniment și „Balul măștilor”, „Festivalul cârnaților”, pentru sărbătoarea comunității locale gătitul papricășului din carne de cocoș.

HETIN

Hetin este o localitate din Republica Serbia, parte a municipiului Zitiste, în Districtul administrativ al Banatului Central. Se află la 400 de metri de granița cu România.

Istoria

Primele dovezi scrise ale localității datează din anul 1462 când a apărut localitatea sub denumirea Tamaseva Kuca (Casa lui Tamas) în cir-

cumscripția județului Tamis. Pe timpul invaziei turcești, așezarea a fost incendiată.

În prima jumătate a secolului al XVIII-lea, aceste moșii au fost cumpărate de boierul Hetenj. În același timp, primii coloniști care au lucrat pe aceste domenii s-au stabilit în localitate. Aceștia au format o așezare denumită Hetenj după numele boierului Hetenj la doi kilometri distanță spre nord de actuala localitate. La mijlocul secolului al XVIII-lea, aceste domenii sunt cumpărate de latifundiarul Komari Bedekovich Tamas. El aduce forța de muncă din zona Szegedului. Astfel, în anul 1841, s-au stabilit aici maghiarii. Noii coloniști ridică o nouă așezare în imediata vecinătate a lui Hetenj și îi dau numele după Tamas - Tamasfalva. Aceste două așezări au fuzionat în anul 1897. În 1923, Tamashfalva primește o nouă denumire: Hetin.

Localitatea a avut cel mai mare număr de locuitori în anul 1921, având 2326 de persoane. După cel de-al doilea război mondial, familiile din Bosnia și Herțegovina s-au stabilit în locul germanilor, care au emigrat.

În Hetin găsim o biserică catolică, construită în anul 1868, un magazin, un oficiu poștal și un ambulatoriu medical unde medicul vine de

două ori pe săptămână, cooperativa agricolă "Viitorul". De asemenea, există și un notar și o structură municipală - un birou local unde se desfășoară activități administrative.

Satul are două clădiri școlare din care doar una singură funcționează momentan (din 1974), o a doua clădire a fost construită în anul 1861. Tot în același an, a început să funcționeze o școală cu patru clase, fiind, de asemenea, una dintre cele mai vechi școli din municipalitatea Zitiste. Astăzi școala este cu predare în două limbi, maghiară și sârbă, separat în clase combinate din clasa întâi până în clasa a patra. Începând cu anul 1974, elevii de clasele cinci-opt frecventează cursurile în satul Srpski Itebej la 18 km depărtare. La început, elevii au călătorit cu mijloacele de transport public cu linii regulate, până în 2002, când municipalitatea a pus la dispoziție un autobuz special în acest sens. Elevii de liceu, care studiază în Zrenjanin, la 55 km distanță, călătoresc în fiecare zi la școală cu mijloacele regulate de transport public. Câțiva elevi sunt educați și în școlile din Subotica și Senta. Un număr mic de studenți studiază în Novi Sad, Subotica și Belgrad. O structură a învățământului preșcolar „Desanka Maksimovic” deservește copiii sârbi și maghiari începând cu 3 ani până la vârsta școlară.

În localitate mai există: o asociație a pompierilor, Asociație a vânătorilor "Srndac", ansamblul cultural-artistic "Seceni Istvan", care în acest an a organizat "Festivalul clătitelor", Cooperativa agricolă, Clubul de fotbal "Törekvés", fondat în anul 1920. Există multe specii de animale sălbatice: iepuri, fazani, cerbi, etc., iar râul Bega are diferite specii de pești.

Demografie

În localitatea Hetin, conform recensământului din 2011, existau 537 de locuitori.

BANATSKI DVOR

Banatski Dvor este o localitate din Serbia, din

municipiul Zitiste, în Districtul administrativ al Banatului Central, la nord-vest de Zitiste. Această localitate este traversată de drumul internațional Zrenjanin - Timișoara. Este situată la o altitudine de 83 m.

Istoria

Banatski Dvor se numără printre cele mai vechi așezări din Banat. Prima așezare de pe teritoriul Banatski Dvor a fost menționată în 1332 sub numele de Udvarnok (în maghiară Udvarnok). Apoi, în secolele 14 și 15, această așezare apare sub numele Seleshudvarnok (în maghiară Szőlösudvarnok).

În 1825, se stabilesc aici bulgarii din județele Torontal și Karșov și i-au dat numele de Zvarnjak. Bulgarii s-au mutat repede pe moștenirea contelui Rogen, iar din anul 1840 satul a fost numit Rogensdorf (în germană Rogendorf). În anul 1891, aceste domenii au fost cumpărate de contele (grof-ul) Cekonjic. Ulterior, bulgarii în număr masiv se întorc în Bulgaria. Contele Cekonjic a încercat să compenseze forța de muncă prin colonizarea maghiarilor din satele din jur.

Colonizarea sârbilor a început după primul război mondial din anul 1921. Coloniștii provin mai ales din împrejurimile Trebinje, Bileca și Glamoc. Coloniștii schimbă numele așezării din Rogensdorf în Dusanovac (după țarul Dusan). În același timp, sârbi schimbă numele de Zvarnjak în Banatski Dvor. Astăzi, ambele sate formează o singură localitate, denumită Banatski Dvor. Numele localității provine probabil de la castelul care se află încă în mijlocul așezării de astăzi, construit în anul 1837.

Demografie

În localitatea Banatski Dvor trăiesc 1095 de locuitori în 429 de gospodării.

Populația din această localitate este foarte neomogenă, iar după ultimele trei recensăminte se înregistrează o scădere a numărului de locuitori.

Banatski Dvor are o școală generală „Djura Jaksic”, într-o arteră a clădirii funcționează și o structură de învățământ preșcolar, precum și filiala bibliotecii „Branko Radicevic”. Există și o biserică, un oficiu poștal, o casă de cultură, facilități comerciale și de alimentație publică. Localitatea este cunoscută după stadionul Mirko Vucurevic. În parcul vechi de secole al castelului există și un copac rar de foioase Ginkgo biloba.

În localitate funcționează activ Asociația femeilor „Dvorcanke”, care, în fiecare an organizează „Festivalul tortului”, asociația de pescuit sportiv, Asociația de tragere, cooperativa agricolă „4 octombrie”.

Banatski Dvor organizează deja de mai mulți ani Festivalul de poezie din Voivodina „Imre Sic” precum și un cros municipal al copiilor din școala generală din municipalitatea Zitiste.

CESTEREG

Poziția geografică a localității

Localitatea este situată la nord de Zitiste. Localitatea este traversată de drumul internațional m-7 Zrenjanin - Timișoara. A fost construită la o altitudine de 83 de metri.

Istoria localității

Cestereg aparține grupului celor mai vechi lo-

calități din Banat. A fost menționată, pentru prima dată, în anul 1462 sub numele de Djestelek (Đoztelek), iar primii locuitori erau unguri. Pe timpul războaielor austro-turce satul a fost complet părăsit. În anul 1800 Jozef Čekonić cumpără domeniul nelocuit, și deja în anul 1802 s-au stabilit ungurii din județul Csongrád. Pe locația actuală, la dorința contelui (grofului) Cekonic și a soției sale, din anul 1828 se construiește o așezare planificată pentru germanii care au emigrat din Jimbolia și Nemačka Crnja la începutul secolului al 19-lea. La sfârșitul secolului al 19-lea, germanii cumpără terenuri de la Cekonjic. Deci, până în 1905, totul era deținut de germani.

După primul război mondial, numărul locuitorilor a scăzut semnificativ. După cel de-al doilea război mondial, numărul locuitorilor înregistrează din nou o creștere. Acest lucru se datorează colonizării populației din Bosnia și Herțegovina. Populația germană a plecat. Numele Cestereg este probabil derivat din cuvân-

tul maghiar Costelep, ceea ce înseamnă „satul gărzilor poloneze”.

În Cestereg se găsește școala generală „Petar Kocici”, unde elevii studiază începând cu prima clasă până la clasa a opta în limba sârbă. Clădirea a fost construită în anul 1914. Funcționează și o structură a învățământului preșcolar „Desanka Maksimovic”, precum și filiala bibliotecii „Branko Radičević”, există și o casă de cultură, centru de sănătate, facilități de alimentație publică, magazine, Societatea pe acțiuni „Kozara”, „MBS Comerț”, cooperativa agricolă „Mladenov Krajina”.

Pe lângă asociațiile sportive, de vânatoare și diverse alte asociații, își desfășoară activitatea în mod activ și ansamblul artistic și cultural „Petar Kocic”, precum și nou înființata Asociație a Femeilor „Mladost”.

Dintre evenimentele din Cestereg, anual are loc „Straparijada” și concursul de gătit „oala bosniacă”.

BANATSKO KARADJORDJEVO

Banatsko Karadjordjevo este o localitate din Serbia, în municipalitatea Zitiste, în Districtul administrativ al Banatului Central. Conform recensământului din anul 2011, are 2091 de locuitori.

Poziția geografică a localității

Localitatea Banatsko Karadjordjevo este situată la 11 km nord-est de Zitiste (32km depărtare de Zrenjanin), pe drumul internațional Zrenjanin-Srpska Crnja-Timișoara.

A fost construită la o altitudine de 79-80 de metri.

Istoria localității

Banatsko Karadjordjevo este una dintre cele mai tinere așezări din Voivodina.

Așezarea a fost creată ca urmare a Legii Voluntariatului, adoptată la 18 decembrie 1919 și a Legii reformei agrare din anul 1920.

Voluntarilor, participanților la primului război mondial, le-a fost acordate terenuri de pe fosta moșie a boierului Andrew Cekonjica, ca semn de recunoștință pentru intrarea în armata sârbă și muntenegreană, pentru curajul, devotamentul și loialitatea față de patrie.

Terenuri au primit 1026 de familii. Cu statut de voluntari au fost 691 de familii, 208 familii cu statut de coloniști, 107 autocoloniști, 13 familii optante și 7 familii cu statutul de părți interesate de domeniul agrar. Luptătorilor din război (691) le-au fost repartizate 5 hectare de teren,

iar la ceilalți câte 3 ha. Primii coloniști au ajuns în anul 1920. Locuiau în locuințe colective în facilitățile comerciale ale proprietarilor majuri.

La sfârșitul anului 1923, s-a decis ridicarea noii așezări în zona Paul-majur pe o suprafață de 550 de acri cadastrali, cu cea mai bună poziție geografică în comparație cu alte majure.

Prima casă construită a fost cabana lui Stojan Kovacevic în anul 1923, pentru care a adus materialul de construcții din Bosnia. În mai puțin de cinci ani a apărut o nouă așezare. S-a păstrat legenda precum că, la cererea regelui Alexandru, doi ofițeri francezi, participanți la frontul de la Salonic din anul 1920, au proiectat planul noii localități.

Banatsko Karadjordjevo este o localitate tipică a Voivodinei având formă pătrată. Străzile complet drepte sunt tăiate în unghi drept, formând blocuri geometrice rectangulare corecte ale clădirilor. Casele au fost construite având la bază un plan, cu aceleași grădini care au fost așezate cu o jumătate de acru în spate. Construcția intensivă a durat până în anul 1928, iar construcția așezării a fost finalizată în anul 1933. Localitatea a fost denumită după conducătorul Karadjordje, la Adunarea Imigranților, din anul 1924.

Banatsko Karadjordjevo a fost declarat oficial localitate la 15 ianuarie 1925. Registrele de stare civilă sunt ținute de la 1 ianuarie 1926. În războiul din aprilie, 152 de prizonieri au fost capturați și duși în Germania, băștinași din Banatsko Karadjordjevo. În timpul celui de-al doilea război mondial, între 1941 și 1945, au fost uciși 279 de locuitori din Banatsko Karadjordjevo. După cel de-al doilea război mondial, Karadjordjevo avea 4382 de locuitori, conform recensământului din anul 1948, în medie între 5 și 6 membri pe gospodărie.

Demografia

În așezarea Banatsko Karadjordjevo trăiesc 2091 de locuitori, iar vârsta medie a populației este de 42,1 ani (41,1 pentru bărbați și 43,2 pentru femei). Satul are 885 gospodării, iar numărul mediu de membri pe gospodărie este de 2,83.

Majoritatea populației este formată din sârbi, 95,6%, muntenegreni, 0,71%, maghiari 0,71%, croați, români.

Populația se ocupă cu agricultura. Cooperativele agricole "Karadjordjevo", MK Komerc, Doo Raca, fabrica pentru prelucrarea de fructe și legume "Fermele Van Drunen - Europa" își desfășoară activitatea în localitate.

Banatsko Karadjordjevo are o școală generală "Nikola Tesla", care este a treia clădire școlară construită în perioada 1929-1966. A început să funcționeze la 12 septembrie 1966. Peste 250 de locuitori din Banatsko Karadjordjevo au absolvit facultăți. Majoritatea au diplome de medici, ingineri, educatori, economiști, avocați. Lucrarea sculptorului academic Vaja Dukic din Banatsko Karadjordjevo, un monument al victimelor fascismului, se află în fața școlii primare.

În Banatski Karadjordjevo există: un centru ambulatoriu și o farmacie, o filială a bibliotecii Branko Radičević cu 6524 de cărți, o biserică nou construită dedicată Sf. Împărat Lazăr, oficiu poștal, facilități moderne de comerț și alimentație publică, casă de cultură, un oficiu poștal, o sală de sport în care se desfășoară competiții sportive și evenimente recreative, cursuri de educație fizică și sport ale elevilor din școala elementară "Nikola Tesla", televiziune prin cablu.

În fața bisericii a fost construit un memorial unde monumentul a fost dedicat voluntarilor, lucrare a sculptorului Zoran Jezdimirovic, iar pe plăcuțele de marmură sunt înscrise numele tuturor fondatorilor localității și numele tuturor karadjordjevanilor uciși în al doilea război mondial și cei care au murit în timpul serviciului militar regulat.

În centrul localității se află un bust al eroului național Obrena Janjusevic.

În Banatsko Karadjordjevo trăiește și academicianul și artistul grafic, scriitorul Ljubomir Kokotovic (1936). Absolvent al Școlii de Arte din Bruxelles, el a adunat 80 de expoziții solo și de grup în țară și în străinătate. Lucrările lui au fost expuse alături de cele ale lui Pablo Picasso, Salvador Dali, Joan Miro, Marc Chagall. Criticii britanici l-au plasat printre cei patru artiști mai notabili ai vremurilor noi.

Cultura și viața sportivă, obiceiurile și tradițiile sunt păstrate, îmbogățite și

crescute de Asociația „Nuanțe din Karadjordjevo”, Asociația Femeilor „Vidovdan”, Teatrul de amatori „Jovic Jelic”, Ansamblul cultural artistic „Ilija Preradović”, trupa de muzică tradițională „Lika Kapa” Clubul de fotbal „Jedinstvo KK Karadjordjevo” care are atât selecție masculină cât și feminină, club de karate, club de echitație „Solunac”, asociația de pescari „Karadjordjevo”, Asociația de vânătoare „Papo 1923”.

Asociația „Nuanțe din Karadjordjevo” și comunitatea locală, în colaborare cu asociațiile cetățenilor, asociațiile și cluburile sportive, școala generală „Nikola Tesla”, timp de douăzeci de ani, organizează evenimentul cultural „Nuanțe din Karadjordjevo”, care se desfășoară între 10 și 27 ianuarie.

În Banatski Karadjordjevo, Asociația sportivă a Municipiului Zitiste și a Comunității Locale, de zece ani, organizează jocuri sportive de agrement pentru adulții din municipiul Zitiste - „RIO”

Clubul de baschet „Karadjordjevo”, de zece ani la rând, organizează Turneul memorial de baschet „Nikola și Branka” pentru jucătorii și jucătoarele de baschet.

■ TORDA

Torda este una dintre cele mai vechi localități din municipalitatea Zitiste. Este situată la nord-vest de Zitiste, la o altitudine de 83 m. Este menționată, pentru prima dată, încă din secolul al XIV-lea. Între anii 1723-1725, se stabilesc aici primii locuitori din împrejurimile Szegedului din Ungaria. Cea de-a doua migrare majoră a avut loc în anul 1776 din regiunile Szeged, Mako, Banlak, Temerin. Coloniștii au fost aduși de contele (grof-ul) Joseph Pejačević. Satul Torda a fost numit după comandantul Thord care a trăit, pentru scurt timp, în această zonă. Este interesant de menționat faptul că Torda, din 23 aprilie 1935 până în 26 iunie 1947, a fost numită Vujićevo, după numele deputatului Vujic.

Din anul 1848, în centrul satului există o biserică romano-catolică construită în stil baroc. Iar în anul 1938 a fost construită prima clădire modernă pe un singur nivel a școlii generale,

care a fost restaurată în anul 1988. Predarea se desfășura în limba maghiară și exista o clasă mixtă în limba sârbă. Clădirea școlii găzduiește grădinița care funcționează pe două grupe de vârstă. Consolidarea satului a fost finalizată în perioada 1981-1982, iar potrivit datelor existente, satul deține 5.175 hectare de teren, iar localitatea mai restrâns acoperă 575 de hectare. Prin urmare, producția agricolă este ramura economică de bază din sat. Regiunea Torda este bogată în surse de apă termală, totodată existând și trei izvoare - fântâni de apă medicinală amară care se exploatează deja din anii douăzeci ai secolului trecut. Dorința administrației satului este de a reporni într-o zi producția acestei comori naturale.

În Torda există și funcționează următoarele instituții și organizații responsabile de viața socială și economică locală: Comunitatea locală, Cooperativa agricolă „Torda”, școala generală, oficiul poștal, iar din companiile private impor-

tante pentru dezvoltarea satului amintim: SC Mierea domestică SRL, SC Florida SA (CTP), SC Waterskan SRL, Laptăria și fermă MAT-PILE. În sat mai există o unitate sanitară ambulatorie, o clădire multifuncțională, modernă a casei de cultură, două magazine cu autoservire, mai multe facilități de cazare, o clinică veterinară.

Torda are o tradiție îndelungată în organizarea de semnificative manifestări culturale, educaționale și economice din localitate, cum ar fi: Zilele culturii din Torda, Zilele satului, Festivalul porumbului, Celebrarea memorială de la biserica Arac, și de două ori a fost gazduit Festivalul de folclor al maghiarilor din Vojvodina "Gengeş Bokret și Durindo".

În ceea ce privește activitățile de cultivare a tradițiilor și obiceiurilor, contribuția deplină o au: Asociația Aktiv a femeilor Jorgovan și membrii, Ansamblul Petöfi Sándor. Iar membrii Asociației de vânători, DVD, Clubul Tordenilor, Uniunea pescarilor sportivi, Societatea Arac pentru păstrarea tradițiilor, asociațiile pensionarilor, clubul de fotbal, fundația Torontaltorda, Asociația pentru viitorul Tordei deja de multe decenii lucrează cu spor și aduc o contribuție uriașă la dezvoltarea și îmbunătățirea acestei comunități.

RAVNI TOPOLOVAC

Poziția geografică a localității

Ravni Topolovac se află la 2,5 km sud-est de Zitiste. Este situat la o altitudine de 77-79m.

Istoria așezării

Ravni Topolovac este așezat pe terasa de loess a Zrenianinului, iar cu Zitiste este legat printr-un drum asfaltat de 3 km lungime, iar cu localitățile Klek Lazarev și Banatski Despotovac comunică printr-un drum de vară. Localitatea este un sat de tip panonic. Este structurat în formă dreptunghiulară. Centrul satului este așezat la intersecția a două străzi. Aici există școala generală „Aleksa Santic”, un Monument al soldaților căzuți și al victime terorii fasciste din Războiul pentru eliberarea națională, comunitatea locală, biroul comunități locale, ambulatoriu sanitar, oficiul postal, magazine și stația de autobuz. În partea de nord a localității Ravni Topolovac este construită Biserica Ortodoxă Sârbă a Sf. Vasile de la Ostrog având un turn clopotniță și o casă parohială.

Primele informații scrise datează din anul 1692, când locul este menționat ca fiind o așezare sârbă sub administrația turcă. La sfârșitul secolului al XVIII-lea localitatea a fost locuită de coloniști germani. În acea vreme împrejurimile așezării aparțineau lui Katarina Kiš, după nu-

mele căreia așezarea a fost numită Katarinafeld. Originea numelui actual al localității nu a fost clarificată pe deplin. Există păreri precum că așezarea a fost denumită după plopii care erau numeroși în zona care înconjură localitatea, iar o a doua interpretare este că numele ar proveni dintr-o deportare în zona Topolovac, iar denumirea de Ravni (plat) provine de la așezarea localității având în vedere că este situată în Câmpia Banatului. Până în anul 1947, localitatea a fost numită Katarina, din 1947 a primit denumirea de Topolovac, iar din anul 1949 a fost denumită Ravni Topolovac.

Germanii părăsesc localitatea după cel de-al doilea război mondial. Colonizarea a fost realizată în anul 1946 cu populația din zonele distruse și devastate de război ale Bosniei și Herțegovinei. Au fost colonizate 373 de familii având total 2380 de membri, cei mai mulți din Herțegovina, și o parte mai mică din estul Bosniei și Krajna bosniacă.

Ravni Topolovac a avut cel mai mare număr de locuitori în anii 1948 - 2454 locuitori ca urmare a colonizării, după care a înregistrat un declin constant. În prezent are aproximativ 1100 de locuitori.

Asociațiile cetățenilor din Ravni Topolovac sunt:

- Asociația de vânătoare "Fazan"
- Asociația femeilor "Patria"
- Asociația "Mladi Topolovac"
- Asociația de pescuit sportiv "ŠARAN23212"
- Asociația crescătorilor de fasole "Topolovacki pasuljari"
- Asociația locală a pensionarilor

Cluburile sportive din Ravni Topolovac sunt:

• Clubul de volei "Herțegovina" Ravni Topolovac. Anul trecut, clubul a sărbătorit 20 de ani de la înființarea clubului. Clubul de volei "Herțegovina" este format dintr-un club de femei și unul de bărbați. În total în clubul "Herțegovina" există 70 de jucători înregistrați. Clubul de volei feminin joacă două ligi: seniori și juniori. Echipa de seniori și juniori joacă în prima ligă din Voivodina. Barbații concurează în trei categorii de seniori, cadeți și juniori. Seniorii concurează

în Liga II, în timp ce juniorii concurează în prima Ligă a Voivodinei.

• În 2017, clubul de fotbal "Omladinac" a sărbătorit 70 de ani de existență. El se întrece în Liga Inter-municipală.

MEDJA

Geografia

Medja a fost construită în partea de est a municipalității, la un kilometru de frontiera de stat spre România. Localitatea se află la 81 m altitudine.

Istoria

Međa aparține celor mai vechi așezări din municipiu și din întreaga Banatul. Localitatea a fost pentru prima dată menționată sub denumirea de Pardanj în anul 1247 ca lăcaș de mănăstire. În anul 1753, Pardanj a fost menționat ca așezare

sârbă. La mijlocul secolului al XVIII-lea, ungurii și germanii s-au stabilit în localitate. La începutul secolului al XIX-lea au existat două așezări - Pardanjul maghiar și Pardanjul sârbesc. Cele două Pardanii se unesc și formează o singură comunitate în anul 1907.

După primul război mondial, și pacea de la Versailles, din iunie 1919, Pardanj a revenit României. Localitatea a rămas ca parte a statului român până în anul 1924, când a intrat în componența Serbiei, datorită, în primul rând inițiativei și eforturilor ministrului afacerilor externe, dr. Momcilo Nincic și ca semn de recunoștință pentru acest lucru, localitatea își schimbă numele în Nincicevo.

După cel de-al doilea război mondial, în loc de germani, s-au stabilit locuitori din Bosnia și Herțegovinei și din sudul Serbiei, care primesc pământuri și se ocupă de agricultură. Locuitorii nou-localizați dau localității numele de Medja datorită vecinătății frontierei de stat, nume care a rămas până astăzi.

Demografia

În localitatea Medja conform recensământului din 2011 au fost 838 de locuitori.

Această așezare este în cea mai mare parte locuită de sârbi, dar are un număr mic de locuitori unguri.

În localitatea Medja există o școală generală „Djura Jaksic”, o structură preșcolară „Desanka Maksimovic”, filiala bibliotecii „Branko Radicević”, un punct medical, biserica ortodoxă și catolică, instituții de alimentație publică și comerț, asociații sportive, Asociația Femeilor „Medjanke”, Ansamblul cultural-artistic „Dositej Obradovic”, într-un cuvânt, tot ceea ce este necesar pentru o viață normală în mediul rural. Din păcate, în acest moment în sat nu există nici o cooperativă agricolă, deși agricultura este principala activitate și deși au existat o dată trei.

În localitatea Medja există condiții optime de dezvoltare a turismului de vânatoare, floră și faună diversificată, precum și apropierea de granița cu Uniunea Europeană, oferă oportunități

pentru dezvoltarea acestui domeniu. Prin anii optzeci ai secolului trecut, localitatea Medja a fost vizitată de un număr semnificativ de vânători din Europa. În Medja a existat un punct de trecere a frontierei, care era o legătură cu România vecină și a cărei redeschidere ar fi de mare importanță pentru dezvoltarea culturii și tradiției locuitorilor acestei așezări și a municipiului Zitiste.

În sat există două „motive” care ascund mult material arheologic care nu este în destul cercetat, și există multe legende precum că acolo a avut loc o luptă uriașă în trecut, care ar putea fi interesantă pentru arheologii din Serbia și România. Toate ca toate, localitatea Medja este un sat cu o istorie bogată care merită cercetată, deoarece cele mai recente cercetări arată că, într-o anumită perioadă Medja a fost locuită de un număr mare de francezi despre care aproape nimic nu este cunoscut și nu este consemnat, fapt care ar putea pune într-o lumină cu totul nouă istoria localității.

BANATSKO VISNJICEVO

Poziția geografică a localității

Localitatea Banatsko Visnjicevo a fost construită în apropierea drumului Krajisnik - Zitiste. Se află la 79 m altitudine pe un teren străbătut de apele subterane.

Istoria așezării

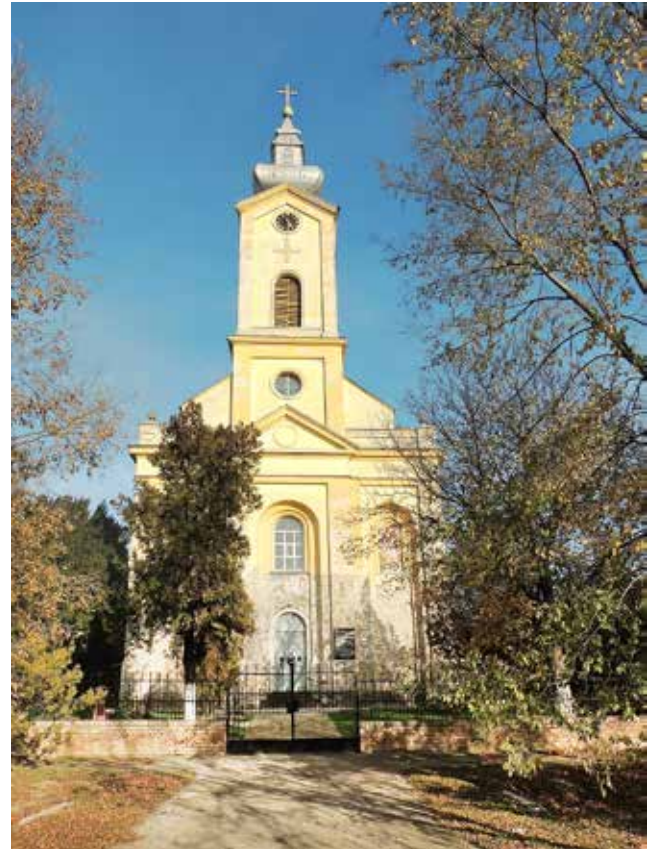
Banatsko Visnjicevo face parte din grupul celor mai tinere localități din municipalitatea Zitiste, în general, și din Voivodina.

Așezarea s-a format după primul război mondial, când deținută fiind de L. Leleba a fost populată de voluntari din Lika, apoi din Bosnia. Așezarea în această formă a durat șapte până la opt ani. Până la sfârșitul anului 1929, a fost locuită de 150 de familii.

Originea exactă a numelui localității nu este cunoscută. Există mai multe versiuni: după celebrul muzician Filip Visnjic, sau precum că a fost denumită după un vișin mare, pe care coloniștii l-au găsit acolo, sau după geometrul Visnjic, care a făcut primele măsurători în localitate.

Conform recensământului din anul 2011, a avut 258 de locuitori.

În localitate a fost construită în anul 1929 școala, dar din cauza numărului mic de copii, orele nu sunt ținute în acea clădire, ci elevii merg la școală în satul vecin Krajisnik, care aparține municipalității Secanj. Există un centru ambulatoriu, un magazin, o cooperativă agricolă.

În Visnjicevo funcționează Asociația Femeilor „Soția practică”, care organizează în fiecare an „Festivalul Vișinii”, Asociația de tineret „Vulturii zboară devreme”.

TORAK

Torak este o localitate din Serbia din municipiul Zitiste.

Caracteristici geografice

Torak reprezintă, după importanță, cea de-a doua intersecție din municipalitatea Zitiste. Din Torak se separă drumul nord-estic care face legătura între 4 localități din municipalitate și continuă până în România, iar drumul sud-estic care leagă municipalitățile Zitiste și Secanj. Localitatea este situată la 80 m altitudine.

Istoria

Torak este una dintre numeroasele localități românești vechi din Banatul Sârbesc. Localitatea este situată pe malul stâng al râului Bega, fosta Timișela, la intersecția drumurilor care duc de la Zrenjanin la Timișoara și de la Kikinda la Vârșeț.

Prima mărturie documentată a existenței satului datează din anul 1332 când Torak a fost menționat pe listele dijmei papale unde apar înregistrate toate veniturile din acea perioadă și care au fost păstrate în Arhivele Episcopiei Catolice din Cenad. Potrivit Ordinul curții vieneze din 14 iulie 1765, semnată de Maria Theresa, „toate satele românești care au stat în calea de coloniștilor germani, au trebuit mutate în alte locuri.” Este, de fapt, Patenta de colonizare a împărăteasei Maria Theresa din 25 februarie 1763, iar apoi Ordinul sau Decretul, care a fost trimis la Oficiul de colonizare a Banatului în anul 1765, prin care a fost dispusă

evacuarea populației românești din regiunea estică a Torontalului în vederea formării localității de către coloniile șvăbești.

Imigranții s-au stabilit câțiva kilometri est de satul actual, pe drumul mare sau drumul imperial. Este vorba despre drumul care duce de la Beckerek (Zrenjanin) la Timișoara. Coloniștii au dat noilor așezări denumiri după locurile de unde au venit: Serdin și Sakalaz. Cu aceste nume, au fost marcate pe harta maghiară a Banatului din anul 1769. Aceștia nu au stat mult timp în acest loc. După numai câțiva ani, justificând ca există o „insuficientă siguranță a locului, care este expus la confiscări și jafuri”, coboară la malul Begăi pe terenurile mlăștinoase, înconjurată de sălcii înalte și stuf, chiar dacă terenul a fost expus inundațiilor și greu de prelucrat. Aici strămoșii celor din Torak au fost în siguranță, deoarece nu au stat în calea invadatorilor și hoților.

Cele necesare pentru trai le-au dobândit cu multă sudoare. Acest lucru l-a remarcat însuși Franz Joseph, după cele trei călătorii prin Banat: 1768, 1770 și 1773, când a trecut de două ori prin Torak. După aceste călătorii, și românii au primit anumite facilități.

După cel de-al doilea război mondial, poziția românilor din Torak se îmbunătățește treptat, iar în aceste zone, într-un număr mai mic, s-au colonizat sârbi. În anul 1947 cele două sate Mali și Veliki Torak fuzionează într-un singur sat numit Begejci. Din anul 1960 Begejci au deținut sediul municipalității, iar din anul 1960, după noua organizare administrativ-teritorială a țării, satul aparține municipalității din Zitiste.

Demografia

Localitatea Torak, conform recensământului din anul 2011, a avut 2291 de locuitori.

În localitate există Școală generală „George Coșbuc”, unde cursurile sunt ținute în limba sârbă și română. Pe lângă aceasta există și o grădiniță pentru copiii preșcolari, unde copiii desfășoară activități în limbile sârbă și română, un oficiu poștal, o biserică, casa de cultură, facilități comerciale și de alimentație publică. În localitate funcționează o filială a bibliotecii

„Branko Radicević“. Există un număr mare de asociații care lucrează în mod activ, făcând viața socială sătenilor mai bogată.

Asociațiile active din Torak sunt:

- Asociația pentru Artă și Cultură a Românilor „Vichentie Petrovici Bocăluț”
- Asociația Femeilor „Bănățenele” -
- Asociația Cetățenilor „Copiii din Torac”
- Asociația de pescuit sportiv „Linjak”
- Asociația Cetățenilor „Torak 2007”
- Asociația Fermierilor „Begej”
- Asociația Ecologică „Eko Torak”
- Asociația de vânătoare „Fazan”
- Asociația Pensionarilor
- Fundația „Cotărița cu mirazuri”
- Fundația, Societatea Română de Etnografie și Folclor (Casa Etno Bănățeană)
- Asociația cetățenilor „Ginerii în casă”
- Clubul de Karate „Progresul”
- Clubul de fotbal „Progresul” și
- Asociația pompierilor voluntari din Torac, înființată în 1930

Evenimentele deținute de Asociațiile menționate mai sus sunt:

- Secretele din Bucătăria bunicii (sfârșitul lunii august)
- Festivalul copiilor „Arlechin” (sfârșitul luni octombrie)
- Mai multe competiții la pescuitul sportiv pe parcursul anului

- Competiția a veteranilor la fotbalul mic (sfârșitul lunii august)
- Întâlnirea ginerilor în casă (o dată pe an)
- Asociația „Vichentie Petrovici Bocăluț” organizează mai multe evenimente culturale și artistice pe parcursul anului (de Paști, de sărbătoarea satului Torak, de Crăciun)

Activitatea Orchestrei Lira, care în 2017 a marcat 90 de ani de muncă reușită și continuă, este subliniată în mod special.

„Casa Bănățeană” din cadrul complexului etno este similară în arhitectură cu casele din Banat, construită acum 120 de ani. Astăzi este în funcția culturii și a turismului. A fost transformată în „Muzeu etno”, în al cărui spațiu expozițional se prezintă o colecție de peste 200 de articole de costume populare a românilor din Voivodina, țesături, mobilier vechi, unelte agricole ale fermierilor și meșteșugarilor. Din 2004, la „Casa Bănățeană”, spațiu etnografic a fost îmbogățit cu o bisericuță de lemn - singura biserică de lemn românească construită în Banatul Sârbesc. Biserica este un dar din donația oamenilor de bunăvoință din județul Caraș - Severin din România. Foarte interesantă este manifestarea „Praznicul obiceiurilor de iarnă”, care este organizată chiar înainte de Crăciun, intitulată „Colinde la vatra dorului”, la care participă sute de colindători din satele bănățene în care trăiesc români.

ОПШТИНА ДУМБРАВИЦА

Географска локација

Думбравица се налази у центру жупаније Тимиш, Румунија, на 45 ° 47,8 'север, 21 ° 14,6' источно на мапи.

На југу се граничи са Темишваром, на истоку Ђармата-Виј, северно са Ђармата, Цернетеаз и Цоваци, а на западу је ограничена путем Е671 који повезује Темишвар са Арадом.

РЕЉЕФ И КЛИМА

Думбравица се налази у равничарском подручју са површином од 18.98 км² са висином од око 95 метара.

Подземне воде су присутне у пешчаним и

глиненим слојевима. Река Бехела и Бергсау су једине површинске воде које теку на територији општине. Речна корита су слабо развијана и проток воде је мали, тако да је саграђена брана на улазу у шуму на реци Бехела, формирајући акумулационо језеро.

Подручје карактерише умерена континентална клима са медитеранским утицајима. Просечна годишња температура има 10 -11 °С.

Просечне годишње температуре у јануару су -1 °С и 22-25 °С у јулу.

Кратка историја

Постоје разни докази о постојању људских насеља на овим просторима током историје. Поводом изградње обилазнице изведено је археолошко истраживање и доказано да се на подручју целог Баната, у северно- јужном правцу, кретао римски талас.

Ископавања су открила археолошке трагове Дачко-римских, средњевековних и модерних епоха. Дачко-римски период представља 5 кућа и 3 кућне јаме. Инвентар који се налази на горе поменутих местима направљен је од ручно израђене грнчарије, грнчарије изређане на точку и од животињских костију. Керамички фрагменти заједно са другим пронађеним предметима утврдили су хронолошко укључивање овог насеља у 2-3 век пре нове ере, као и његов аграрни и пастирски карактер.

Пошто није пронађен никакав доказ о становању од 16. до 17. века, вероватно је насеље било напуштено крајем 15. века. Изгледа да је један од разлога био велики

број напада Турака који су довели до масовне депопулације подручја Темишвара након догађаја 1552. године, када су Турци освојили Банат. У 17. и 18. веку настањени су Румуни и Срби из других крајева.

1778. године ову Тамишку област је преузела и њом управљала Мађарска и на тај начин почело је насељавање Мађара на подручју Сегедина и на подручју више Тисе. Становници Сентеса су 1889. године информисали локални лист Сентеси Лап у иницијативи Симе Ференца да влада успоставља неколико села око града Темишвара Земља се налазила у шумарском делу Зелене шуме. Тако је село добило име Вадасердокозег (Насеље Зелене шуме).

У јесен 1891. године, 133 породица, укупно 768 особа из Сентеша, почеле су градити своје куће на купљеном земљишту. 1892. године општина је имала неколико улица. Према нормама овог периода, куће су морале имати најмање 2 собе, зависности, широке улице ширине 40 м, које су морале имати воћњак испред куће. Пољопривредна поља простирала су се од потока Бергсау на северозападу и потока Бехела на истоку. По жељи становника, општина је добила име Ујсентеш (Сзентесул Ноу) из 1910.године.

Већина становника била је реформаторске вере, тако да је 1897.године почела градња цркве са новцем од мађарске државе, а 1901. године реформаторска црква је освештана. Први реформаторски свештеник био је Футо Золтан из Темишвара, а Фило Јанош је био први жупник у Ујсентешу.

На повратку из 1960-их у Ујсенту било је 1150 људи.

После 1920. године населило се неколико породица из српског Баната (Сента, Мали Торак, Велики Торак, Велики Комлош и Руско Село), као и мађарске и румунске породице из различитих делова Румуније.

Године 1927. примљене су 42 породице Румуна (са 7 ари обрадивог земљишта, местом за кућу и баштом).

Између 1940. и 1944. године у Думбравицу су се доселиле румунске породице из регије Цадрилтер на југу Дунава, као и породице из Северне Буковине, Херте и Цернаути. Румуни који су се окупили овде постављају темеље православне заједнице и 1933. године добијају од румунске државе зграду бившег вртића, као простор за православну капелу. Први администратор, организатор и службеник румунске заједнице био је свештеник Трајан Барзу из села Цернетеаз. Први свештеник Думбравице између 1932.-1940. био је свештеник Атанасие Реја из Гаиул Мик.

Године 1950. име Ујсентеша је промењено у Думбравица, име које данас носи.

Након 1990. године град има двојезично име Думбравица-Ујсентеш.

Основно занимање становника Думбравице било је пољопривреда. Близина града је била предносту коришћењу производа. Суседство са Темишваром дало је становницима могућност да раде у предузећима. Након колективизације, у периоду од 1949. до 1954.

становнике Думбравице више привлаче послови и предузећа у граду. Расељавање становништва на националном нивоу довело је до тога да се у Думбравици настане породице Румуна из Албака, Кампениа, Буковине, као и породице Мађара из Харгита, Сату-Маре, Арада, Орадеа.

У периоду 1922-1940, градоначелник општине Думбравица био је Толцеа Георге, између 1941-1942, Цицала Валериу, и између 1941-1944, Балу Георге. Након 1989. године и демократизације земље, Силађи Геза је имао најдужи период као градоначелник од 1992. до 2012. године, а Виктор Малак је градоначелник овог места од 2012. године.

Локално веће, састављено од 15 одборника, има законодавну власт у општини.

ДЕМОГРАФИЈА СТАНОВНИШТВА

Према попису становништва који је спроведен у марту 2002. године, Думбравица је имала 2.693 становника.

На попису који је спроведено у 2011. години, становништво Думбравице износи 7522 становника. Већинско становништво је румунске националности (76,07%). Националне мањине су Мађари (14,05%) и Немци (1,16%). Последњих година, Думбравица је доживела посебан развој и ове бројке више не одговарају реалности. Бројни индикатори показују да је заједница премашила 14.000 становника и да овај број и даље расте.

Животни простор

Локација у непосредној близини Темишвара утицала је на значајно проширење животног простора општине. Није се приступило концентричном развоју, тако да су се приватне куће и стамбени комплекси проширили јужно, практично елиминишући простор између села и града. Већина новоизграђених станова припадају грађанима Темишвара који су мигрирали

у резиденцијалној зони са великим економским и демографским импулсом. На попису у 2011. регистровано је 3048 домова, а 2018. године та бројка прелази 5.000.

Демографски раст доводи до ширења и модернизације комуналних услуга у сагласности са тренутним потребама становника. Такође, животни стандард, уз друштвени и економски развој, захтева проширење и асфалтирање путева и улица.

ЕКОНОМСКИ ЖИВОТ

У двадесетом веку, пољопривреда је била главна грана локалне економије, али је постепено изгубила значај у корист услуга, индустрије и стамбене изградње.

После 1989. године у Думбравици су основане многе компаније, а њихов број сада износи преко 800. Активност привредних субјеката односи се на грађевинарство, транспорт, лагану индустрију, услуге и трговину. Локалну производњу чине: одећа, метална производња, обућа, електронска и електрична опрема, софтвер, храна, столарија, бицикли, намештај и сл.

У области трговине, становници Думбравица имају супермакете Кауфланд, Лидл и СелГрос. Хотелске услуге пружају: Хотел Галаџу, Генеса пансион, пансион Каса ку градини, пансион Ђулија, Ана-Мариа пансион.

У средишту општине налази се Скупштина општине, полиција, С.Ц. Аква Думбравица и средња школа са три зграде, физкултурна

сала и школска кантина груписане заједно. Школа у Думбравици има преко 950 ученика, рачунајући и предшколце из вртића.

Транспорт особа у граду почевши од 2015. врши се са тролејбусом М14, као резултат пројекта општине Думбравица у партнерству са Општином Темишвар, уз чију помоћ је продужена тролејбуска мрежа.

Комуналне услуге општине обезбеђује С.Ц. Аква Думбравица СРЛ одговорна за водоводне мреже и канализацију објеката, а Удружење за гас Думбравица бави се дистрибуцијом гаса. На простору општине налази се 68 км асфалтираних улица, 93 км мреже питке воде, 46 км канализације, 80 км гасне мреже, електрификација улица, и процес се континуирано проширује.

У згради општине Думбравица, која је смештена у крилу саграђеном у истом архитектонском стилу, ради компетентан тим, са јасним задацима, организован у департманима, одељењима и канцеларијама у служби и у интересу грађана. У Думбравици постоји: Волонтерски сервис за ванредне ситуације, Јавна служба за локалне услуге, Дневни центар, "ХЕЛП" програм за помоћ старима, диспанзер са 2 лекара, 4 стоматолошке ординације, 4 апотеке, 8 бензинских станица. Думбравица има партнерске споразуме са неколико локалитета, сарађује са градовима Сандорфалва, Сентеш у Мађарској и са општином Житиште у Србији.

Општина Думбравица је реализовала бројне пројекте у инфраструктури, образовању, спорту и здравству, култури и развоју локалног пословног окружења, успевши

да привуче европске и државне фондове у вредности од преко 15 милиона евра. Сви ови пројекти имају у обзир стварне потребе и специфичне развојне перспективе места,

у условима континуираног раста броја становника, проширујући место развијањем нових стамбених округа и локације нових привредних активности. Повећање квалитета живота становништва важна је преокупација локалних власти.

Такође у центру се налази градски парк, игралиште и место за рекреацију, простор за догађаје на отвореном, Реформаторска црква се налази у средни, а Римокатоличка црква и Православна црква са стране.

Цркве

Реформаторска црква је саграђена 1897. године, након оснивања села 1891, и освештана 1901 године. Ова црква је изграђена у складу са плановима архитекта Алпар Игњац, једног од најпознатијих архитеката у Будимпешти тог времена. Он је такође направио архитектонске планове за изградњу Поштанске палате и Националног колеџа „Ц.Д. Лога“ у Темишвару. Реформаторска црква је изграђена у неоготском стилу. Овде тренутно служи парох Суч Андраш Ото.

Римокатоличка црква има модерну архитектуру, њена градња почевши 1972 године као наставак једног пројекта завршен у Оршови исте године, и била је завршена 1979. године.

Авангардна концепција зграде цркве подсећа на две руке које се спајају у молитви и на брод са уздужном осом. Барелеф на фасади цркве, олтар, орман, сто за читање и крстионица су рукотворине познатог вајара Петер Јеца. Храм цркве посвећен је „Св. Марији, краљица Росарија“, и од 2009. године води је свештеник, Мате Лајош.

Православна црква, посвећена Св. Василију Великом, је прво свето место православне заједнице у Думбравици. Зграда цркве је значајан пример савремене сакралне архитектуре засноване на древној византијској архитектури у Румунији.

Пројекат подизања цркве за Румуне у Думбравици почео је у периоду 1976-1978. Аутор пројекта је архитекта Николае Данку. Под комунистичким режимом, план подизања православне цркве у Думбравици је стагнирао до револуције у децембру 1989. године 1995. нови свештеник Аћим Василе Бабош је заједно са архитектом наставио

пројекат, уредио и прилагодио за савремене потребе. Камен темељац је положен 27. јуна 1996. године, а свечано освештање обавио је митрополит Баната Николај Корнеану.

Изградња је доведена у напредну фазу завршне обраде, а освештање је 27 децембра 2005. године обавио викарни Епископ Луциан Лугојану. Унутар цркве, уз бригу оца Аћим Василе Бабош, организован је прекрасан етнографски музеј.

Наулазуу Думбравици из правца Темишвара, на десној страни налази се православна црква посвећена „Светом великомученику Георгију“, изграђена 2008. године. Дрвена капела, у којој служи парох Адриан Красован, изграђена је у стилу Марамурес и подигнута је уз подршку парохијана и локалних власти.

Споменици

Испред Реформаторске цркве налази се Споменик хероја Првог и Другог светског рата.

Такође испред Реформаторске цркве налази се споменик великог песника Шандора Петофија који потврђује да је 1849. прошао и зауставио на овом месту.

Испред Средње школе налази се групни споменик Еминеску-Петофи и комеморативна плакета. Ансамбл скулптура је направио талентовани вајар Луиђи Стефан Варга, а њихово откривање је одржано 14. јуна 2009. године.

Од септембра 2014. године, на иницијативу Локалног савета, поред споменика песника Михај Еминеску, откривен је споменик његовог пријатеља, великог писца румунске књижевности Јона Славића. Кип великог писца креирао је вајар проф. Др. Дину Радулеску.

Тренутак је био узбудљив, православни свештеници су одржали спомен обиљежје, а присуствовао је и нећак писца Титуса Славића, професора на Универзитету "Иоан Славици" у Тимишвару.

Почевши од 2009. године, сваке године, у јануару и јуну, на Међународном симпозијуму Еминеску-Петофи присуствују личности уметности и културе, са књижним и сликарским изложбама, дебатама и разговарањима о животу и раду два великана, пјесника, као и писца Иоана Славића.

Култура

С обзиром на двојезични карактер села, Думбравица је пример заједничког живота и разумевања међу људима.

Централни пуб културних активности у Думбравици је Културни дом, на челу са духовним кореографом Балинтом Јосифом.

У оквиру Културног центра Думбравица активира: играчка група домаћица, играчка група "Думбравицеана", Мађарска фолклорна група "Бутокос", Сениори група, играчка група на објектима, бенд за брекденс и две групе модерног плеса.

Током година, играчке групе су учествовале на бројним домаћим и међународним догађајима али и поводом локалних догађаја, као што су Дани Думбравице, празник Фарсанг, фестивал "Сандук за мираз", Грожђенбал, Фестивал народних обичаја, Фестивал зимских обичаја и коринђања, Православна слава, Католичка слава, Фестивал паприкаша, разни догађаји у градовима удружених са Думбравицом.

Спорт

У Думбравици је рођен и живео велики фудбалер и најбољи стрелац у периоду од 1930 до 1940., Стефан Добау, који је освојио више шампионских титула са тимом Рипенсиа Темишвар и који је такође играо и за репрезентацију.

После првог периода у тиму Банатул - Тимишвар, клуб са којим је постао регионални шампион 1927. године, Добај

је играо за тим Рипенсиа 1930. године, у својој 21. години. Десет година је славно одбранио боје клуба, освајајући четири пута националну титулу и двоструки румунски куп са екипом Рипенсиа. Поред ових трофеја освојио је четири титуле голгетера 1933, 1934, 1935 и 1937.

Његово галопно трчање (имао је надимак "Коњ") и снажно шутирање, претворили су Добаја у праву ноћну мору противника. Играјући на левој екстреми, место које је такође играо у репрезентацији, са којим је учествовао на два финална турнира Светског купа 1934. и 1938. и пет издања Балканског купа.

У Думбравици постоји спортска база са 4 спортска терена и вишенаменском спортском салом. Најомиљенији спорт је стони тенис, у којем Думбравица има веома добре резултате: женски тим АЦС Думбравица, предвођен тренером Николета Хусар, учествује у румунском Суперкупу и национални је шампион већ четири године узастопно.

Чланови румунске репрезентације, Адина Диацону и Андрееа Драгоман, освојили су златну медаљу на Светском јуниорском првенству у Цапе Товну (Јужна Африка). Адина Диацону и Андрееа Драгоман освојили су резултат од 4-2 у сетовима (11-7, 11-8, 11-6, 5-11, 9-11, 11-9), на финалу против јапанског тима Миуу Като и Хина Хаиата .

Компонента шампионског тима АЦС Думбравита, Адина Диацону освојила је бронзану медаљу на крају полуфинала у борби противника из Хонг Конга. Међутим, био је једини европски конкурент присутан у овом фази такмичења са азијском доминацијом. Адина Диацону је двоструки континентални јуниор шампион са 12 европских златних медаља за столни тенис.

Такође, значајне резултате имају и други спортски домени: фудбал, шах, моторизам, картинг, мотокрос, рвање.

ОПШТИНА ЖИТИШТЕ

Положај, границе и величина

Општина Житиште се налази у Средњем Банату. На југу се граничи са зрењанинском, на истоку сечањском, на западу кикиндском и на северу са општином Нова Црња и државном границом према Румунији. У геоморфолошком погледу општина лежи највећим делом на итебејској депресији, а мањим на лесној тераси. У општини се јавља више типова плодног земљишта, а најзаступљенија су ливадска црница, ритска црница и чернозем.

Житиште има веома добар географски положај, јер кроз њега пролази међународни пут који повезује нашу земљу са Румунијом односно Зрењанин са Темишваром. Ова општина по површини заузима 16. место у Војводини. Површина износи 525 км², што чини 2,44% територије Војводине.

Средишњим делом општине протичу

Бегејски канал (25км) и Стари Бегеј (28км). Бегеј је иначе највећа лева притока Тисе у нашој земљи. За извориште Старог Бегеја сматра се Берксеул који извире близу места Синтар на 250м надморске висине. Бегејски канал извире у Красовским планинама на висини од 1150м. Ушће Старог Бегеја у канал Дунав-Тиса-Дунав је код Јанковог Моста, а каналу Бегеј ушће у канал Дунав-Тиса-Дунав је код Клека.

Седиште општине од 1960. године је Житиште. Сачињавају је 12 насеља и то: Житиште, Банатски Двор, Банатско Вишњићево, Банатско Карађорђево, Торак, Међа, Нови Итебеј, Равни Тополовац, Српски Итебеј, Торда, Хетин и Честерег.

Општи подаци о становништву

Према званичном попису од 2011. године у општини живи 16.841 становник, од којих 13.979 становника чини пунолетно становништво, у 6302 домаћинства. Просечна старост је 43,4 године. Просечан број чланова у породици је 2,67 особа.

ЖИТИШТЕ

Житиште је једно од најстаријих насеља општине. У прошлости је имало више имена: Бегеј Светог Ђурђа, Сенђурађ, Шенђурађ, Свети Ђурађ. Први помен под називом Бегеј Светог Ђурђа датира из 1319. године.

Након аустро-турских ратова насеље је потпуно опустело, па је на карти из 1723. године означено као ненасељено. Године 1740. имало је 18 породица. Срби граничари из Поморишја насељавају се 1751. године, а 1753. године насеље је означено као српско.

Један део Срба се иселио у Кикиндски дистрикт 1774. године, а на њихово место населили су се Румуни из арадске жупаније. Исак Киш закупник Банатског Двора је 1781. године купио и Сенђурађ. Румуни незадовољни новим феудалцем напуштају Сенђурађ, а на њихово место насељавају се Немци. Потомци поседника Киша су 1889. године продали остатке некада великог имања.

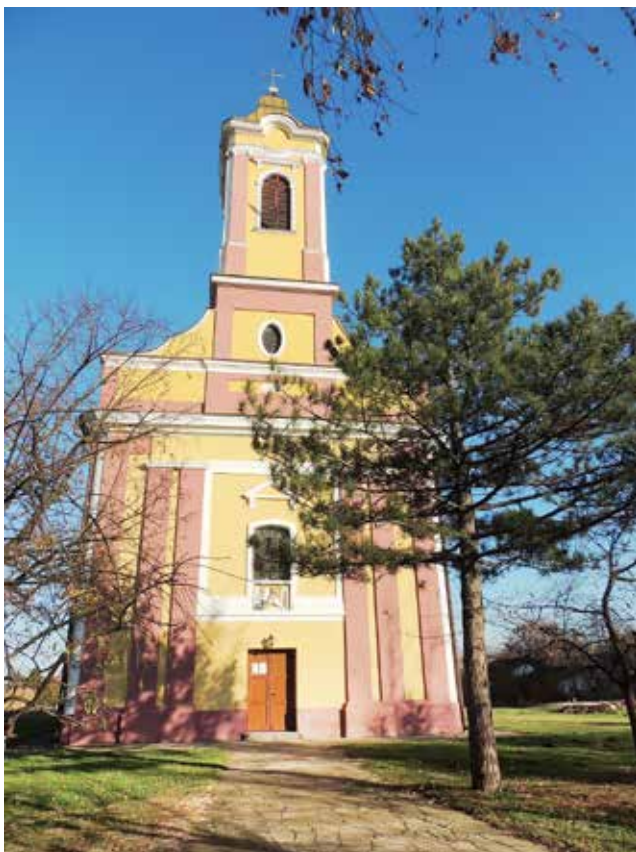
После Првог светског рата досељене су добровољачке породице из Босне и Херцеговине, Лике и Црне Горе. После Другог светског рата на место Немаца доселило се 270 породица из околине Приједора, Санског Моста и Цазина.

Село је до 1947. године носило име Шенђурађ, које је те године промењено у Житиште.

Становништво

У насељу Житиште према попису из 2011. било је 2903 становника. Ово насеље је углавном насељено Србима. Пољопривреда је најважнија грана привреде.

У Житишту постоји осмогодишња Основна школа „ Свети Сава“, Предшколска установа „Десанка Максимовић“, Општинска управа, Библиотека „Бранко Радичевић“, Културно просветна заједница Житиште, Спортски савез општине Житиште, Туристичка организација, ЈКП „ Развој“, ЈКСП „ЕКОС“, Центар за социјални рад, храм „Светог Великомученика Георгија“ ,

Дом културе, Дом здравља, Полицијска станица, Ватрогасна станица, пошта, Национална служба за запошљавање, Катастар, Црвени крст, Мотел, трговински и угоститељски објекти, апотеке, банке, ветеринарска амбуланта, тржни центар, бензинске пумпе, штампарије, дрваре.

Већ више од 50 година активно ради Културно уметничко друштво „2.Октобар“, а поред овог друштва дужи низ година активни су и Удружење жена „Ђурђевдан“, спортска, ловачка, риболовачка удружења.

У Житишту „Деда Јоцков парк“ представља украс места, симбол парка је такозвано „криво дрво.“ У центру се налази скулптура „Пенелопа“ као лик из античке књижевности и представља симбол вечите љубави и верности у браку. „Пенелопа“ је заштитни знак Културно просветне заједнице Житиште. Скулптура „Роки“(Rocky) је откривена 2007.године, као споменик позитивном филмском јунаку, боксеру који је прешао тежак пут од пораза до тријумфа.

У Житишту се сваке године одржавају значајне манифестације: „Сусрети ветерана фолклора „Споменар“, „Ђурђевданске свечаности“, „ У Житишту на Житници“, „ Пиле фест“, „ Банатско перо“, „Православни извори“. На Бегеју се организују мото-наутички спортови и пловни туризам.

СРПСКИ ИТЕБЕЈ

Српски Итебеј је насеље у Републици Србији у општини Житиште у Средњобанатском управном округу. Према попису из 2011. било је 1969 становника.

Становништво

Ово насеље је углавном насељено Србима.

Српски Итебеј је последње узводно насеље у нашој земљи у низу насеља поред пловног Бегеја. Надморска висина овог насеља износи 83 метра.

Историја насеља

Српски Итебеј је најстарије насеље у житиштанској општини. Први документ о насељу Итебеју потиче из 1221. године. Власник Итебеја тада је био Итебои Иштван. Продирањем Турака у ове крајеве феудалци напуштају посед и насеље, а на њихово место досељавају се Срби. Године 1669. било је већ велико насеље. Исак Киш је 1781. године купио поред Шенђурађа, Торка и Итебеј. Становници ова три насеља пружали су отпор овом феудалцу. Центар побуне био је Итебеј. Након смиривања ситуације досељава се мањи број Срба из Србије. Прво значајније повећање броја становника забележено је 1921. године када је досељен један број добровољаца. После II светског рата на место немачког становништва досељене су породице из Босне и Херцеговине. Итебеј је име добио по првом власнику Итебои.

У Српском Итебеју постоји Основна школа „Милош Црњански“, где се одржава настава од првог до осмог разреда на српском и

мађарском наставном језику, за децу из Српског Итебеја, Новог Итебеја и за децу виших разреда из Хетина. Постоји и вртић који је огранак Предшколске установе „Десанка Максимовић“ Житиште, огранак библиотеке „Бранко Радичевић“ Житиште. Имају православну и католичку цркву, здравствену станицу, Дом културе, трговинске и угоститељске објекте, пошту, полицијску станицу, приватну земљорадничку задругу „Мркшићеви салаши“, где доста становника ради у кланици, пекари, као и угоститељски комплекс са фризерским салоном, свечаном салом за свадбе и разне прославе и са бензинском пумпом. У насељу ради аутоперионица, ветеринарска станица као и агро продавница.

Са преко сто чланова активно ради најстарије Културно уметничко друштво у општини Житиште „Зора“, Удружење жена

„Вредне руке“, Удружење пензионера инвалида рада, спортска, ловачка и друга удружења.

Део намештаја и старих ручних радова се чува у „Етно соби“ млађим генерацијама.

Прелепа природа на „Шлајзу“ на Бегеју пружа потпуно опуштање излетницима и пећарошима.

НОВИ ИТЕБЕЈ

Нови Итебеј је насеље у Републици Србији у општини Житиште у Средњобанатском управном округу.

Становништво

У насељу Нови Итебеј према попису из 2011. било је 1147 становника. Ово насеље је углавном насељено Мађарима.

Географски положај насеља

Нови Итебеј се налази у североисточном делу житиштанске општине, поред десне обале пловног Бегеја. Налази се на надморској висини од 78-79м.

Историја насеља

Нови Итебеј је основан 1786. године досељавањем Мађара из жупаније Бекеш. Након куповине данашњег Српског Итебеја и околних насеља од стране Исака Киша, дошло је до отпора тадашњег становништва, а потом и његовог исељавања. Нови феудалац је остао без радне снаге па је прибегаво досељавању новог становништва из околине Бекешчабе. Становнике је довео Деши Андраш. У прво време називао се Бекеш. Крајем 19. века добио је име најпре Доњи Итебеј, а потом и Мађарски Итебеј. После I светског рата мења име у Нови Итебеј како се и данас зове.

У Новом Итебеју постоји огранак Предшколске установе „Десанка Максимовић“, где се активности одржавају на мађарском језику у две групе различитог узраста деце. У центру имају Дом културе са прелепим парком, Реформатску цркву, бисту познатог мађарског револуционара Лајоша Кошута, трговинске и угоститељске објекте, пошту. Активно раде спортска,

ловачка, риболовачка удружења, Друштво за неговање народних обичаја и традиција „Бузавираг“, Културно уметничко друштво „Деак Ференц“.

Значајна је манифестација „Итебејски зимски сусрети“, коју одржавају већ више од тридесет година и у склопу те манифестације и „Маскенбал“, „Кобасицијада“, а за Дан месне заједнице кување паприкаша од петлова.

купује властелин Хетењи. Истовремено се досељавају први досељеници који су радили на овом поседу. Они оснивају насеље под називом Хетењ по власнику Хетењију два километара северно од садашњег насеља. Средином 18. века ове пределе купује велепоседник Комари Бедекович Тамаш. Он доводи радну снагу из околине Сегедина па су се 1841. године доселили Мађари. Нови досељеници подижу ново насеље у непосредној близини Хетења и дају му име по Тамашу — Тамашфалва. Ова два насеља спајају се у једно 1897. године. Тамашфалва, 1923. године добија ново име: Хетин.

Насеље је имао највише број становника 1921. године, са 2326 особа. Након исељавања Немаца, после Другог светског рата досељавају се породице из Босне и Херцеговине.

У Хетину постоји Католичка црква, коју су изградили 1868. године, једна продавница, пошта и амбуланта у коју долази доктор два пута недељно, З.З. „Будућност“. Такође, постоји и матичар и огранак општине - Месна канцеларија у којој се обављају административни послови.

■ ХЕТИН

Хетин је насеље у Републици Србији у општини Житиште у Средњобанатском управном округу. Налази се 400м од румунске границе. .

■ Историја

Први писани трагови о селу датирају из 1462. године када се појавило насеље под именом Тамашева кућа у саставу тамишке жупаније. За време турских продирања насеље је спаљено.

У првој половини 18. века ове пределе

Село има две школске зграде од којих је сада само једна у употреби (од 1974.), а друга зграда је изграђена још 1861 године. Исте те године почела је са радом четвороразредна школа, па је то била уједно једна од најстаријих школа у житиштанској општини. Данас се настава у школи одвија на два језика, мађарском и српском, одвојено у комбинованим одељењима од првог до четвртог разреда. Ученици од петог до осмог разреда наставу похађају у 18 km удаљеном селу Српски Итебеј од 1974. године. У почетку су ученици путовали аутобусима редовног линијског превозника, да би 2002. године општина обезбедила посебан аутобус за превоз. Ученици средњих школа, који се школују у Зрењанину удаљеном 55 km, свакодневно путују у школу редовним аутобуским линијама. Неколико ученика се школује и у школама у Суботици и Сенти. Малобројни студенти студирају у Новом Саду, Суботици и Београду. Огранак Предшколске установе „Десанка Максимовић“ окупља и српску и мађарску децу од 3 године па до школског узраста.

У селу постоји Ватрогасно друштво, Ловачко друштво „Срндаћ“, Културно уметничко друштво „Сечењи Иштван“, који је ове године шести пут организовао „Фестивал палачинака“, Земљорадничка задруга, Фудбалски клуб „Тереквеш“-“Törekvés“, који је основан 1920. године и постоји и данас. Има пуно дивљачи (зечеви, фазани, срне, итд.), а река Бегеј је богата рибама.

Становништво

У насељу Хетин према попису из 2011. било је 537 становника.

БАНАТСКИ ДВОР

Банатски Двор је насеље у Републици Србији у општини Житиште у Средњобанатском

управном округу, северозападно од Житишта. Налази се на међународном путу Зрењанин — Темишвар, на надморској висини од 83 m.

Историја

Банатски Двор долази у ред веома старих банатских насеља. Прво насеље на месту Банатског Двора помиње се 1332. године под називом Удварнок. Затим се ово насеље током 14. и 15. века јавља под називом Селешудварнок.

Године 1825. у насеље се досељавају Бугари из торонталске и крашовске жупаније и дају му име Зварњак. Убрзо потом, Бугари пресељавају на имање грофа Рогена и од 1840. године село добија име Рогенсдорф (нем. Rogendorf). Године 1891. ово имање купује гроф Чекоњић. После тога Бугари масовно одлазе у Бугарску. Гроф Чекоњић је покушао да надокнади радну снагу досељавањем Мађара из околних села.

Досељавање Срба почело је после Првог светског рата 1921. године. Досељеници су већином из околине Требиња, Билећа и Гламоча. Досељеници мењају име Рогенсдорф у Душановац (по цару Душану). Истовремено Срби мењају име Зварњака у Банатски Двор. Данас оба села чине једно насеље, које дели друм, и зове се Банатски Двор. Име насеља вероватно потиче од дворца који се и данас налази у центру насеља, а изграђен је 1837.године.

Становништво

У насељу Банатски Двор живи 1095 становника, има 429 домаћинстава.

Становништво у овом насељу веома је нехомогено, а у последња три пописа, примећен је пад у броју становника.

У Банатском Двору постоји Основна школа „Ђура Јакшић“, у склопу школске зграде ради и Предшколска установа, као и огранак Библиотеке „Бранко Радичевић“, затим Српска Православна црква „Света Петка“, амбуланта, пошта, Дом културе, као и трговински и угоститељски објекти. Насеље је познато по фудбалском стадиону „Мирко Вучуревић“. У вишевековном парку дворца је и ретка листопадно дрво Гинко билоба.

У насељу активно ради Удружење жена „Дворчанке“, које сваке године организују „Тортијаду“, као и стрељачка и спортско риболовачка удружења „Стари Бегеј“ и Земљорадничка задруга „4.октобар“.

У Банатском Двору се већ више година организује Војвођанска рецитаторска смотра „Сич Имре“, као и општински крос деце из основних школа општине Житиште.

ЧЕСТЕРЕГ

Географски положај насеља

Честерег се налази северно од Житишта, на надморској висини од 83 метра. Кроз насеље пролази међународни пут М-7 Зрењанин - Темишвар.

Историја насеља

Честерег спада у групу веома старих насеља у Банату. Он се први пут помиње 1462.

године, под именом Ђестелек (Ђозтелек), а први становници су били Мађари. За време аустро-турских ратова село је потпуно опустело. Године 1800. Јозеф Чекоњић купује пустару и већ 1802. године досељава Мађаре из чонградске жупаније. На садашњу локацију, по жељи грофа Чекоњића и његове супруге од 1828. године гради се планско насеље за Немце, досељене из Жомбоља и Немачке Црње почетком 19. века. Крајем 19. века Немци откупљују земљу од Чекоњића. Тако је до 1905. године све било у власништву Немаца. После I светског рата број становника је знатно опао. После II светског рата број становника је поново у порасту, а узрок томе је била колонизација становништва из Босне и Херцеговине. Немачко становништво се иселило. Име Честерег је највероватније настало од мађарске речи Чостелеп сто значи “насеље пољских чувара”.

У Честерегу постоји Основна школа „Петар Кочић“, где ђаци похађају наставу од првог до осмог разреда на српском језику. Зграда је изграђена 1914. године. Ради и огранак Предшколске установе „Десанка Максимовић“, као и огранак Библиотеке „Бранко Радичевић“, постоји Дом културе, здравствена установа, угоститељски објекти, продавнице, „А.Д.“ Козара“, „ МБС Комерц“, З.З.“ Младенова Крајина“.

Поред спортског, ловачког и разних других удружења активно ради и Културно уметничко друштво „Петар Кочић“, као и новоосновано Удружење жена „Младост“.

Од манифестација у Честерегу се сваке године одржава „Штрапаријада“, као и такмичење у кувању „Босанског лонца“.

БАНАТСКО КАРАЂОРЂЕВО

Банатско Карађорђево је насеље у Републици Србији, у општини Житиште, у Средњобанатском управном округу. Према попису из 2011.има 2091 становника.

Географски положај насеља

Банатско Карађорђево се налази 11 километара североисточно од Житишта (32 Зрењанина), на међународном путу Зрењанин-Српска Црња-Темишвар. Изграђен је на надморској висини од 79-80 метара.

Историја насеља

Банатско Карађорђево спада у ред

најмлађих насеља у Војводини. Насеље је настало после Уредбе о добровољцима, која је донета 18. децембра 1919. године и Закона о аграрној реформи из 1920. године. Добровољцима, учесницима Првог светског рата додељена је земља на некадашњем имању велепоседника Андрије Чекоњића, као знак захвалности за ступање у српску и црногорску војску, за храброст, пожртвовање и верност отаџбини. Земљу је добило 1026 породица. Статус добровољца је имала 691 породица, 208 породица статус колонисте, 107 аутоколоништа, 13 породица оптаната, и 7 породица са статусом месних аграрних интересената. Борцима (691) је додељено по 5 хектара земље, а осталима по 3. Први насељеници су стигли 1920. године. Становали су у колективном смештају у економским објектима велепоседничког мајура.

Крајем 1923.године је одлучено да се ново насеље подигне на Паул-мајуру на површини од 550 катастарских јутара, који је имао најбољи географски положај у односу

на остале мајуре. Прва саграђена кућа била је брвнара Стојана Ковачевића 1923. године, који је грађу за кућу довезао из Босне. За непуних пет година никло је ново насеље. Сачувана је прича да су на молбу краља Александра, двојица француских официра, учесника Солунског фронта, 1920. године израдила план новог насеља.

Банатско Карађорђево је типично војвођанско насеље квадратног облика. Потпуно праве улице се секу под правим углом образујући геометријски правилне правоугаоне блокове зграда. Куће су грађене плански, с једнаким баштама које изнсе пола јутра.

Интензивна градња је трајала до 1928. године, а градња насеља је завршена 1933.

Насеље је добило име по вожду Карађорђу, на Скупштини досељеника, 1924. године. Банатско Карађорђево је званично проглашено насељем 15. јануара 1925. године. Матичне књиге се воде од 1. јануара 1926. У Априлском рату су заробљена и спроведена у Немачку 152 војника, родом из Банатског Карађорђева. У току Другог светског рата, од 1941. до 1945. године, погинуло је 279 становника Банатског Карађорђева. После Другог светског рата Карађорђево је имало 4382 становника, по попису из 1948. године у просеку између 5 и 6 чланова по домаћинству.

Становништво

У насељу Банатско Карађорђево живи 2.091 становник, а просечна старост становништва износи 42,1 година (41,1 код мушкараца и 43,2 код жена). У насељу има 885 домаћинстава, а просечан број чланова по домаћинству је 2,83.

Већинско становништво чине Срби, 95,6%, Црногорци, 0,71%, Мађари 0,71%, Хрвати, Румуни.

Становништво се бави пољопривредом. У месту послује Земљорадничка задруга „Карађорђево“, МК Комерц, Доо Раца,

фабрика за прераду вођа и поврћа „ Van Drunen farms- Европа“.

У Банатском Карађорђеву постоји Основна школа „Никола Тесла“, која је трећа по реду школска зграда изграђена у месту у периоду 1929-1966. Са радом је почела 12. септембра 1966. године. Преко 250 Карађорђевчана је завршило факултете. Највише их има са дипломама лекара, инжењера, просветних радника, економиста, правника. Испред школе налази се рад академског вајара Ваје Дукића из Банатског Карађорђева, споменик жртвама фашизма.

У Банатском Карађорђеву постоје здравствена амбуланта и апотека, затим огранак Библиотеке „Бранко Радичевић“ са 6524 књиге, новоизграђена црква посвећена Светом цару Лазару, пошта, савремени трговачки и угоститељски објекти, Дом културе, пошта, спортска хала у којој се одржавају спортска и рекреативна такмичења и догађања, тренинзи и часови физичког васпитања и образовања ученика ОШ „Никола Тесла“, кабловска телевизија.

Испред цркве је уређено спомен обележје где је подигнут споменик добровољцима, рад вајара Зорана Јездимировића, а на мермерним плочама су исписана имена свих оснивача места, и имена свих погинулих Карађорђевчана у Другом светском рату и оних који су погинули током служења редовног војног рока.

У центру насеља се налази и биста народног хероја Обрена Јањушевића.

У Банатском Карађорђеву живи и академски графичар и књижевник Љубомир Кокотовић (1936). Графику је магистрирао на Високој уметничкој школи у Бриселу. Има 80 самосталних и колективних изложби у земљи и иностранству. Излагао је са Паблом Пикасом, Салвадором Далијем, Хуан Мироом, Марком Шагалом. Британски критичари су га уврстили међу четири најзапаженија цртача новијег времена.

Културни и спортски живот, обичаје и традицију чувају, богате и негују Удружење грађана „Карађорђевачка прела“, Удружење жена „Видовдан“, Аматерско позориште

„Јовица Јелић“, КУД „Илија Прерадовић“, изворна певачка група „Личка капа“, ФК „Јединство“, КК „Карађорђево“, који има мушку и женску селекцију, карате клуб, Коњички клуб „Солунац“, Удружење риболоваца „Карађорђево“, Ловачко удружење „Папо 1923“. УГ „Карађорђевачка прела“ и Месна заједница, у сарадњи са удружењима грађана, спортским друштвима и клубовима, ОШ „Никола Тесла“ већ двадесет година организују културну манифестацију „Карађорђевачка прела“ која траје од 10. до 27. јанура. У Банатском Карађорђеву се у организацији Спортског савеза Општине Житиште и Месне заједнице већ десет година одржавају Рекреативне спортске игре одраслих Општине Житиште - „РИО“. Кошаркашки клуб „Карађорђево“ десет година одржава Меморијални кошаркашки турнир „Никола и Бранка“ за кошаркаше и кошаркашице.

■ ТОРДА

Торда спада у ред најстаријих насеља житиштанске општине. Налази се северозападно од Житишта, на надморској висини од 83 м. Први пут се спомиње још у 14. веку. Године 1723-1725 досељавају се први становници из Мађарске, из околине Сегедина. Друго веће досељавање извршено је 1776. године из околине Сегедина, Макоа, Банлака, Темерина. Досељенике је довео гроф Јожеф Пејачевић. Насеље Торда име је добило по војсковођи Торда, који је једно кратко време и живео на овим просторима. Интересантно је споменути да се Торда од 23. априла 1935. године до 26. јуна 1947. године звало Вујићево по посланику Вујићу.

У центру села од 1848. године постоји Римокатоличка црква, грађена у барокном стилу. Године 1938. је саграђена прва модерна једноспратна зграда основне школе, која је обновљена 1988. године. Настава се одвија на мађарском језику и постоји једно комбиновано одељење на српском језику. У школској згради је смештено и ради забавиште у две старосне групе. Комасација у селу је завршена 1981-

1982. године, а по тим подацима село има 5.175 хектара земље, а уже насеље се простире на 575 хектара. Према томе пољопривредна производња је основна привредна грана у селу. Околина Торде је богато налазиште извора термалне воде, а постоји и три извора-бунара лековите горке воде, која се већ експлоатисала двадесетих година прошлога века. Жеља је руководства села да се једног дана поново покрене производња овог природног блага.

У Торди раде и функционишу следеће радне организације и установе које су носиоци друштвеног и привредног живота места: Месна заједница, Земљорадничка задруга „Торда“, основна школа, пошта, а од приватних предузећа значајне за развој села су: ДОО Домаћи мед, СТР Флорида, ДОО Waterscan, Млекара и фарма МАТ-ПИЛЕ. У селу још постоји здравствена амбуланта, вишефункционална, модерна

зграда Дома културе, две самопослуге, неколико угоститељских објеката, ветеринарска амбуланта. Торда има богату традицију у организовању значајних културних, школских и привредних манифестација у селу као што су : Торђански дани културе, Дани села, Кукуруз фестивал, Спомен прослава код цркве Арач, а и два пута су били домаћини највеће смотре фолклора мађара у Војводини „Ђенђешбокрет и Дуриндо“.

Што се тиче активности неговања традиције и обичаја пун допринос даје Актив жена „Јоргован“ и чланови КУД „Петефи Шандор“. Чланови Ловачког удружења, ДВД, Клуба Торђана, удружење спортских риболоваца, друштва Арач за неговање традиције, удружења пензионера, фудбалског клуба, фондације „Торонталторда“, удружење за будућност Торде већ деценијама вредно раде и дају огроман допринос развоју и унапређењу ове средине.

РАВНИ ТОПОЛОВАЦ

Географски положај насеља

Равни Тополовац налази се 2,5км југоисточно од Житишта, на надморској висини од 77-79м.

Историја насеља

Равни Тополовац је изграђен на Зрењанинској лесној тераси, са Житиштем је повезан асфалтним путем дужине 3 км, а са Клеком, Лазаревом и Банатским Деспотовцем је повезан летњим путем. Место припада панонском типу села. Његова основа има правоугаони облик. Центар села се формира на раскрсници две улице. Ту се налази Основна школа „Алекса Шантић“, Споменик палим борцима и жртвама фашистичког терора из НОБ-а, Месна заједница, Месна канцеларија, здравствена установа, пошта, продавнице и аутобуско стајалиште. У северном делу Равног Тополовца изграђена је Српска Православна црква Светог Василија Острошког са звоником и парохијским домом.

Први писани подаци датирају из 1692. године када се место помиње као српско насеље под турском управом. Крајем 18. века место је било насељено немачким колонистима. У то време околина насеља је припадала спахиници Катарини Киш по којој је насеље названо Катаринафелд. Порекло данашњег имена није у потпуности разјашњено. Постоје мишљења да је насеље добило име по тополама које су биле бројне у околини насеља, а друго тумачење је да потиче од потеза у атару Тополовац, а назив равни је с обзиром да се налази у банатској равници. До 1947. године место се звало Катарина, од

1947. године Тополовац, а од 1949. године носи назив Равни Тополовац.

Немци се исељавају након Другог светског рата. Колонизација је извршена 1946. године становништвом из ратом разорених и опустелих крајева Босне и Херцеговине. Досељено је 373 породице са 2380 чланова, највише из Херцеговине, а мањим делом из источне Босне и Босанске крајине. Равни Тополовац је највише становника имао 1948. године - 2454 становника што је последица колонизације, а након тога бележи стални пад. Тренутно броји око 1100 становника.

Удружења грађана у Равном Тополовцу су :

- Ловачко друштво „Фазан“
- Удружење жена „Завичај“
- Удружење „Млади Тополовац“
- Удружење спортских риболоваца „ШАРАН23212“
- Асоцијација произвођача пасуља „Тополовачки пасуљари“
- Месно удружење пензионера

Спортска друштва у Равном Тополовцу су:

- Одбојкашки клуб „Херцеговина“, Равни Тополовац. Године 2016. клуб је прославио 20 година од оснивања клуба. ОК „Херцеговина“ се састоји из женског и мушког клуба. У ОК „Херцеговина“ укупно има 70 регистрованих играча. Женски одбојкашки клуб игра у две селекције: сениорке и пионирке. Сениорска и пионирска екипа игра у I Војвођанској лиги. Мушкарци се такмиче у три категорије сениори, кадети и пионири. Сениори се такмиче у II Савезној лиги, док су пионири у I Војвођанској лиги.
- Фудбалски клуб „Омладинац“ је 2017. Године прославио 70 година постојања. Такмичи се у Међуопштинској лиги.

МЕЂА

Географски положај насеља

Међа је изграђена у источном делу општине, километар од државне границе према Румунији. Насеље се налази на 81 m надморске висине.

Историја насеља

Међа спада у ред најстаријих насеља у општини и у читавом Банату. Први пут се помиње под називом Пардањ 1247. године као манастирско место. Године 1753. Пардањ је забележен као српско насеље. Половином 18. века у насеље се досељавају Мађари и Немци. Почетком 19. века постојала су два насеља — Мађарски Пардањ и Српски Пардањ. Два Пардања се уједињују у један 1907. године.

Након Првог светског рата, Версајским миром, јуна 1919. године, Пардањ је припао Румунији. У саставу румунске државе остао је до 1924. године када је ушао у састав Србије захваљујући пре свега иницијативи и залагању тадашњег министра спољних послова Др Момчила Нинчића и у знак захвалности за то, насеље мења назив у Нинчићево.

После Другог светског рата, уместо Немаца, досељавају се становници из Босне и Херцеговине и јужне Србије који добијају земљу и почињу да се баве земљорадњом. Новодосељени становници насељу дају име Међа због близине државне границе и тај назив се задржао до данашњих дана.

Становништво

У насељу Међа према попису из 2011. било је 838 становника. Ово насеље је углавном насељено Србима, а има и мањи броја мађарског живља.

У Међи постоји Основна школа „Ђура Јакшић“, огранак Предшколске установе „Десанка Максимовић“, огранак библиотеке „Бранко Радичевић“, здравствена установа, Православна (која је заштићена као споменик културе) и Католичка црква, трговински и угоститељски објекти, спортска удружења, Удружење жена „Међанке“, Културно уметничко друштво „Доситеј Обрадовић“. На жалост, тренутно у селу не егзистира ни једна земљорадничка задруга иако је земљорадња основна делатност, а некада их је било три.

У Међи постоје оптимални услови за развој ловног туризма, разнолика флора и фауна, а и близина границе са Европском Унијом пружа могућности за развој ове области. Осамдесетих година прошлог века Међу је посећивао значајан број ловаца из Европе. У Међи је постојао гранични прелаз који је представљао везу са суседном Румунијом и чије би поновно отварање било од

изузетног значаја за развој културе и традиције како становника овог насеља тако и општине Житиште. На подручју насеља постоје две „хумке“ које у себи крију доста археолошког материјала који је недовољно испитан, а постоје разне приче да се ту одиграла велика битка у прошлости, што би било интересантно археолозима из Србије и Румуније. Међа је насеље са веома богатом историјом коју вреди истражити, јер најновија истраживања показују да је у једном периоду Међу насељавао велики број Француза о чему се скоро ништа не зна и не пише, а то би могло да баца сасвим ново светло на историју насеља.

БАНАТСКО ВИШЊИЋЕВО

Географски положај насеља

Банатско Вишњићево налази се на путу Крајишник - Житиште на 79м надморске висине.

Историја насеља

Банатско Вишњићево спада у групу најмлађих насеља у житиштанској општини и Војводини уопште. Насеље је настало после I светског рата када је посед Л. Лелбаха насељен добровољцима из Лике, а затим из Босне. Насељавање је трајало седам-осам година. До краја 1929.године било је насељено 150 породица.

Тачно порекло имена насеља се не зна. Постоји више верзија, једна је да је насеље добило име по чувеном гуслару Филипцу Вишњићу, потом да је добило име по једном великом стаблу вишње које су досељеници затекли и последња је да је добило име по геометру Вишњићу који је извршио прва мерења у насељу.

Према попису из 2011.било је 258 становника.

У насељу је 1929. године изграђена школа, али због малог броја деце настава се не одржава у тој згради, већ ђаци похађају школу у суседном селу Крајишнику, што припада општини Сечањ. Постоји здравствена установа, продавница, земљорадничка задруга.

У Вишњићеву постоје Удружење жена „Практична жена“ и Омладинско удружење „Орлови рано лете“.

ТОРАК

Торак је насеље у Републици Србији у општини Житиште.

Географски положај насеља

Торак представља по значају другу раскрсницу у житиштанској општини. Од њих се одваја североисточни пут који повезује 4 општинска насеља и даље води у Румунију, и југоисточни пут који повезује житиштанску и сечањску општину. Налази се на 80 m надморске висине.

Историја насеља

Торак је једно од бројних прастарих румунских насеља у српском Банату. Налази се на левој обали Бегеја, некадашњег Тимишела, на раскрсници путева који воде од Зрењанина до Темишвара и од Кикинде до Вршца. Прво документовано сведочанство о постојању села датира још из далеке 1332. године када се Торак помиње на листама папске десетине, у којима су забележена сва примања тих година сачувана у Архиву католичке епархије у Чанаду. Према Наредби бечког двора од 14. јула 1765. године, коју је потписала Марија Терезија, "сва румунска села, која су се нашла на путу германских колониста, требало је преселити на друга места". Ради се, наиме, о Патенту о колонизацији царице Марије Терезије од 25. фебруара 1763. године, а затим о Наредби,

односно Декрету, који је упутила Банатска канцеларија за колонизацију 1765. године, којим је наређено исељавање румунског становништва из источног Торонтала, како би се швапским колонистима створило место. Досељеници су се настанили неколико километара источније од данашњег села, на Великом путу или Царском друму. Ради се о путу који води из Бечкерека (Зрењанина) за Темишвар. Колонисти су новим насељима дали имена села из којих су дошли: Сердин и Сакалаз. Са овим називима, региструје их мађарска карта Баиата из 1769. Нису дуго остали на овом месту. После само неколико година правдајући то "недовољном безбедношћу места, које је изложено пљачкама и отимачинама", силазе на обалу Бегеја, на мочварно земљиште, окружено високим врбама и трском. Земљиште је било подложно плављењу и тешко обрадиво. Овде су преци Торачана били безбеднији, пошто се нису налазили на путу нападача и пљачкаша. Оно што им је било потребно за живот стекли су уз много зноја. То је констатовао и сам Франц Јосиф после своја три путовања кроз Банат: 1768, 1770. и 1773. год., када је два пута пролазио кроз Торак. После ових путовања су и Румуни добили неке олакшице. После Другог светског рата положај Румуна у Торку се постепено побољшава, а у ове просторе у мањем броју су досељени Срби. Године 1947. два села Мали Торак и Велики Торак се спајају у једно село које називају Бегејци. Од 1960. године Бегејци су били општинско седиште, а од 1960. године, након нове територијално-административне организације земље, село припада општини Житиште.

Становништво

У насељу Торак према попису из 2011. било је 2291 становник.

У насељу постоји Основна школа „Ђорђе Кожбук“, где се настава одржава на српском и на румунском језику. Поред тога постоји и вртић за децу предшколског узраста, где деца имају активности на српском и

румунском језику, здравствена установа, пошта, три Румунске Православне цркве и једна Српска Православна црква, Дом културе, трговински и угоститељски објекти. У насељу ради и огранак Библиотеке „Бранко Радичевић“. Постоји велики број удружења која активни радом чине друштвени живот мештана овог малог места богатијим. Активна удружења у Торку су:

- Удружење за уметност и културу Румуна „Викентије Петровић Бокалуц“
- Удружење Жена „Банаћанке“ -
- Удружење Грађана „Деца Торка“
- Удружење Спортских Риболоваца „Лињак“
- Удружење Грађана „Торак 2007“
- Удружење Сточара „Бегеј“
- Еколошко Удружење „Еко Торак“
- Ловачко Друштво „Фазан“
- Удружење Пензионера
- Фондација „Корпа са миразима“
- Фондација Румунско Друштво за етнографију и фолклор (Банатска етно кућа)
- Удружење Грађана „Зетови у кући“
- Карате Клуб „Прогресул“
- Фудбалски Клуб „Прогресул“ и
- Добровољно ватрогасно друштво Торак које је основано давне 1930. године

Манифестације које одржавају горе наведена Удружења су

- Тајне Бакине Кухиње (крај августа)
- Дечији фестивал „Арлецин“ (крај октобра)
- Више такмичена у спортском риболову у току године

- Такмичење у малом фудбалу ветерана (крај августа)

- Дружење зетова у кући (једном годишње)
- Удружење „Викентије Петровић Бокалуц“ одржава више културно уметничких манифестација у току године (за Ускрс, славу села Торак, за Божић...)

Посебно се истиче рад оркестра Лира, који је 2017. године обележио 90 година успешног и континуираног рада.

„Банатска кућа“ у склопу етно комплекса је архитектонски слична банатским кућама, изграђена је пре 120 година. Данас је у функцији културе и туризма. Претворена је у „етно музеј“ у окуру чијег изложбеног простора је представљена колекција од преко 200 предмета народне ношње Румуна из Војводине, тканина, старог намештаја, пољопривредног, сточарског и занатског оруђа. Од 2004. године етнографски просто „Банатске куће“ је оплемењен црквом брванром – једином румунском црквом изграђеној од дрвета у српском Банату. Црква је поклон од донације људи добре воље из Жупаније Караш-Северин из Румуније. Веома је интересантна манифестација празник зимских обичаја који се организује непосредно пре Божића, под називом „Коледе на кућном прагу“, где учествује стотине коледара из банатских села где живе Румуни.

DUMBRĂVIȚA COMMUNE

Geographical location

Dumbrăvița is located in the center of Timiș County, Romania, i.e. at 45 ° 47.8 'north, 21 ° 14.6' east on the map.

To the south it borders with Timisoara, to the east with Giarmata-Vii, to the north with Giarmata, Cerneteaz and Covaci, and to the west it is bounded by the E671 road linking Timisoara to Arad.

Landscape and Climate

Dumbrăvița is situated in a plain area of 18.98 km² with an altitude of about 95 m.

Groundwater is present in sandy and thicker clay layers. The Behela and Beregsau rivers are the only surface water courses flowing through the commune's territory. The river beds are poorly developed and water flows are low, so a dam was created at the entrance to the forest on the Behela River, creating the reservoir.

The area is characterized by a moderate continental climate with Mediterranean influences. Average annual temperatures are 10 -11 ° C. Annual average temperatures in January are -1 ° C and in July 22-25 ° C.

Short history

There are concerns about the existence of human settlements in this area over the course of history. Thus, in the construction of the ring road, archaeological research was carried out where it has intersected with the Roman wave. This unresolved Roman wave, still of uncertain origin, crosses the entire Banat in the north-south direction.

The excavations have revealed archaeological traces of Dacian-Roman, medieval and modern times. The Dacian-Roman era is represented by 5 houses and 3 household pits. The inventory found in the above-mentioned places is made of hand-made ceramics, wheel-made ceramics and animal bones. The ceramic fragments together with the other objects found determined the chronological inclusion of this settlement in the 2nd and 3rd centuries AD as well as its agrarian-pastoral character.

Because no evidence of habitation from the 16th -17th centuries had been found, it is likely that the settlement was abandoned at the end of the 15th century. One of the reasons seems to have been the numerous attacks of the Turks which led to the massive depopulation of the Timisoara area after the event of 1552, when Banat was conquered by the Turks. In the 17th

and 18th centuries, Romanians and Serbians from other areas settled here.

In 1778 this area of Timis was taken over and administered by Hungary and thus began its popularization with the Hungarians in the area of Szeged and the area along the end of Tisza.

The inhabitants of Szentes were informed in 1889 by the local newspaper that the government is setting up several villages around Timisoara. In 1889, 127 people from Szentes decided to buy land 6 km north of Timisoara. The land was located in the deforested part of the Green Forest. Thus the village was called Vadászerdőközség (the Green Forest commune).

In the autumn of 1891, 133 families, a total of 768 persons from Szentes, began to build their homes on the land they bought. In 1892 the commune already had several streets. According to the rules of the respective period, the houses had to have at least 2 rooms, dependencies, broad streets of 40 m width, which had to plant fruit trees in front of the house. Farm fields ranged from the Beregsau pond to the North West and the Behela spike east. At the wish of the inhabitants, the commune was named Újszentes (Szenteşul Nou) from 1910.

Most of the inhabitants were of reformed religion, so in 1897 the building of a reformed church was started financed by the Hungarian state, and in 1901 the reformed church was sanctified. The first reformed priest was Futó Zoltán from Timisoara, and Filó János was the first parish priest in Újszentes. At the 1900s retreat in Újszentes there were 1150 people.

After 1920 several families from the Serbian Banat (Zenta, Toracu Mic, Toracu Mare, Comloşu

Mare and Rusko Selo) were established here, as well as Hungarian and Romanian families from different parts of Romania.

In 1927, 42 Romanian families (with 7 yards of arable land, house and garden) were appropriated land.

Between 1940 and 1944 Romanian families from the Cadrilater region in the south of the Danube, as well as families from North Bucovina, Herța and Cernăuți region settled in Dumbrăvița. The Romanians congregated here laid the foundations of an Orthodox community and in 1933 received from the Romanian state the building of the former kindergarten to arrange it into an Orthodox chapel. The first administrator, organizer and servant of the Romanian community was the priest Traian Barzu from the village of Cerneteaz. The first priest in Dumbrăvița between 1932-1940 was the teacher priest Atanasie Reja from Gaiul Mic.

In 1950 the name of Újszentes was changed to Dumbrăvița, a name hite still carries today.

Since 1990 the commune has had the bilingual name Dumbrăvița-Újszentes.

The basic occupation of the inhabitants of Dumbrăvița was agriculture. The proximity of the city was an asset in capitalizing of products. Neighboring with Timisoara gave the inhabitants the opportunity to work in companies. After the collectivization of the years 1949 -1954, more and more locals have been attracted by the crafts and businesses of the city; on the other hand the population shifts at the national level, have led to settling

in Dumbrăvița of a number of families of Romanians from Albac, Câmpeni, Bucovina, as well as families of Hungarians from Harghita, Satu-Mare, Arad, Oradea.

Between the years 1922-1940, the mayor of the Dumbrăvița commune was Tolcea Gheorhe, between 1941-1942, Cicală Valeriu, between 1941-1944, Bălu Gheorghe. After the 1989 and the democratization of the country, Szilagyí Géza held the longest mandate as mayor between 1992-2012, and Malac Victor has been Mayor since 2012.

The Local Council consisting of 15 councilors has the legislative power in the locality.

Demographic aspects

According to the population census carried out in March 2002, the population of Dumbrăvița consists of 2.693 inhabitants.

At the census carried out in 2011, Dumbrăvița's population amounts to 7,522 inhabitants. Most of the inhabitants are Romanian (76.07%). the main minorities are Hungarians (14.05%) and Germans (1.16%). In recent years, Dumbrăvița has had a special development and these figures no longer correspond. Numerous indicators show that the commune has exceeded 14,000 inhabitants, and is steadily increasing.

Living space

The location in the immediate vicinity of Timisoara has influenced the significant expansion of the commune's living space. Concentric development has not been approached, so private homes and housing complexes have expanded south by virtually eliminating the space between the village and the city. Most newly built dwellings belong to people from Timișoara who have migrated to a residential area with a great economic and demographic momentum. At the 2011 recession, 3048 homes were registered, and by 2018 this figure has exceeded 5,000.

Demographic growth leads to the expansion and modernization of utilities to the current needs of the inhabitants. Also, living standards according to social and economic development require the extension and asphaltting of roads and streets.

Economic life

In the twentieth century, agriculture was the main branch of the local economy, gradually losing ground to the advantage of services, industry and housing construction.

After 1989 many companies have been set up in Dumbrăvița and now their number is over 800. The activity of the economic agents refers to: construction, transport, light industry, services and trade. The local production consists of: clothing, metallic products, footwear, electronic and electrical equipment, software, food, carpentry, bicycles, furniture, etc.

In the area of commerce, the inhabitants of Dumbrăvița benefit from supermarkets Kaufland, Lidl and SelGros. Hotel services provide: Hotel Galaxy, Guest Houses Genesa, Casa cu grădini, Giulia, and Ana-Maria.

In the center of the commune there is the City Hall, Police, S.C. Aqua Dumbrăvița and the Secondary School with three buildings, with the gym and the school canteen next to each other. Together with children from kindergarten, 950 pupils study in the school from Dumbrăvița.

Since 2016 the transport of citizens to the city has been done by the M14 trolleybus, as a result of the project implemented by the Dumbrăvița Town Hall in partnership with Timișoara City Hall, through which the trolleybus network was extended.

The utility services of the commune are provided by S.C. Aqua Dumbrăvița SRL, responsible for the water supply and sewerage network, and the Gas Dumbrăvița Association which deals with the distribution and connection of methane gas. In the locality there are 68 km of paved streets, 93 km of drinking water network, 46 km of sewerage, 80 km of gas network, street electrification, the process expanding continually.

Within the Dumbrăvița City Hall, which benefits from a modern headquarters building by the addition of the new wing in the same architectural framework, there is a competent team which performs its activity with precise tasks, organized in services, compartments and offices in the service and in the interests of the citizens. In Dumbrăvița there is: Voluntary Service for Emergency Situations, Local Community Public Service of Personal Evidence, Day Care Center for Children, HELP Program for Helping Elders, a Dispensary with 2 Doctors, 4 Dental Offices, 4 Pharmacies, 8 Gas Stations. Dumbrăvița has partnership agreements with several localities, it is twinned with the towns of Sandorfalva, Szentes in Hungary and Zitište municipality of Serbia.

Dumbrăvița City Hall has implemented numerous projects in infrastructure, education, sports and health, culture and local business development, managing to attract European and government funds worth more than 15 million euros. All these projects took into account the real needs and development prospects of the commune, considering the continuous increase of the number of inhabitants, the extension of the town's area by the development of new housing units and

the localization of new economic activities. Increasing the quality of life of the population is an important desideratum of the local authorities.

In the center, there is also the Civic Park, a playground and recreation area, the space of outdoor events, with the Reformed Church in the middle, and the Roman Catholic Church and the Orthodox Church on the side.

These religious settlements through the confessional position and importance, through the spiritual and cultural ties, define the multiethnic profile of the locality.

Churches

The Reformed Church was built in 1897, after the founding of the village in 1891, and sanctified in 1901. The worship place was built according to the plans of the architect Alpár Ignác, one of the most famous architects in Budapest of the time. He was also the author of the architectural plans according to which the Post Palace and the National College C.D. Loga in Timisoara were built. The Reformed Church was built in neo-gothic style. It is currently run by the priest Szűcs András Ottó.

The Roman Catholic Church has a modern architecture, its building was begun in 1972

as a continuation of a project completed in Orsova in the same year, and it was finished in 1979. The church building was designed by architect Hans Fackelmann, resembles two hands together for prayer, is a long-haul ship with an avant-garde design. The bas-relief on

the church façade, the altar, the tabernacle, the reading desk and the baptistery were designed and elaborated by renowned sculptor Péter Jecza. The church has the patron saint St. Mary, the Queen of the Rosary, and has been run since 2009 by the priest, Máthé Lajos.

The Orthodox Church dedicated to St. Basil the Great is the first place of worship of the Orthodox community in Dumbrăvița. The construction is a significant example of modern sacral architecture, based on ancient Byzantine architecture in Romania.

The project of building a church for the Romanians in Dumbrăvița was started in the period 1976-1978. The author of the project was the architect Nicolae Dancu. Under the communist regime, the plan to build an Orthodox church in Dumbrăvița stagnated until the revolution of December 1989. In 1995, a new priest in the parish, Achim Vasile Babo resumed the project together with the architect, updating it and adapting it to modern needs. The foundation stone was laid on June

27, 1996, and the place was sanctified by the Metropolitan of Banat, Nicolae Corneanu.

The construction was nearly finished in the following years, being consecrated on 27 December 2005 by the Vicar Bishop Lucian Lugojanu. Through the care of Father Achim Vasile Babos, a beautiful ethnographic museum has been arranged inside the church.

At the entrance from Timișoara to Dumbrăvița, the Orthodox Church, dedicated to the "Holy Martyr George", built on the right, welcomes one on the right. The wooden chapel, built in Maramureș style, was built with the support of parishioners and local authorities and is led by the parish priest Adrian Crașovan.

Monuments

In front of the Reformed Church there is the Monument of the Heroes of the First and Second World War.

Also in front of the Reformed church there is a monument to the great poet Petofi Sandor which confirms that in 1849 he had passed and stopped for a while in this place.

In front of the Secondary School there is the Eminescu-Petőfi statuery group and a commemorative plaque. The ensemble of sculptures was made by the talented sculptor Luigi Ștefan Varga, and their unveiling took place on 14 June 2009.

From September 2014, at the initiative of the Local Council, alongside the statue of the poet Mihai Eminescu, the statue of his friend, the great writer of Romanian literature, Ioan Slavici, was unveiled. The statue of the great writer was created by the sculptor, Professor Dinu Rădulescu, PhD. The moment was exciting, the Orthodox priests held a memorial service, and even the nephew of the writer Titus Slavici, a professor at "Ioan Slavici" University in Timisoara, attended the event.

Starting with 2009, every year, in January and June, the Eminescu-Petőfi International Symposium hosts art and culture personalities, with book and painting exhibitions, debates and talks about the life and work of the two great poets, as well as that of the writer Ioan Slavici.

Culture

Given the bilingual character of the locality, Dumbrăvița is an example of coexistence and good understanding among people.

The central pillar of the cultural activity in Dumbrăvița is the Cultural Home that is led by the spirited choreographer Balint Josif.

The Cultural House Dumbrăvița accommodates the dance group of the housewives, the

Dumbrăviteanu dance ensemble, the Butykos folk dance band, The Senior Group, a dance group on objects, a breakdance band and two modern dance groups.

Over the years, the bands have participated in countless domestic and international events and have successfully backed up the agenda of local events such as Dumbrăvița Days, Farsang Feast, Dowry Chest Festival, Traditional Grapes Ball, Dance Festival, Carols and winter customs, Orthodox Prayer Day, Catholic Prayer

Day, Stew Festival, and various events in the twinned localities.

Sports

Ștefan Dobay, the great football player and scorer of the years 1930-1940, who won several championship titles with Ripensia Timișoara and played at the national team, was born and lived in Dumbrăvița.

After a first period at Banat Timisoara, a club with which he became a regional champion in 1927, Dobay played for Ripensia in 1930, at the age of only 21. For ten years he defended the colors of the club gloriously, winning four times the national title and twice the Romanian

Cup with Ripensia. Along with these trophies there are four titles of goal getter obtained in 1933, 1934, 1935 and 1937.

His galloping run (he was nicknamed "The Horse") and the shots sent with a terrible force, turned Dobay into a real nightmare for the opponents. He dedicated himself to the extreme left, a post he also played within the national team, with which he participated in two World Cup final tournaments in 1934 and 1938 and five Balkan Cup editions.

There is a sports base in Dumbrăvița with 4 sports fields and a multipurpose sports hall.

The most beloved sport is the table tennis, in which Dumbrăvița performs. The female team of ACS Dumbrăvița, led by the coach Nicoleta Husar has played in the Romanian Supercup and has been the national champion for 4 consecutive years.

The members of the Romanian national team, Adina Diaconu and Andreea Dragoman, won the gold medal at the World Junior Championship in Cape Town (South Africa). Adina Diaconu and Andreea Dragoman won with a score of 4-2 in sets (11-7, 11-8, 11-6, 5-11, 9-11, 11-9), the final against the Japanese Miyu Kato and Hina Hayata .

The component of the ACS Dumbrăvița championship team, Adina Diaconu won a bronze medal at the end of the semifinals fighting an opponent from Hong Kong. It was, however, the only European competitor present in this phase of the Asian-dominated competition. Adina Diaconu is a double continental junior champion with 12 European gold medals at table tennis.

Likewise, there are notable results for: soccer, chess, motoring, karting, motocross, free wrestling.

The Municipality of Zitiste

Position, borders and area

The Channel of Begej (25km) and river Begej (28km) pass through the central part of the municipality. Begej is otherwise the largest left tributary of Tisa in our country. The source of Begej is Bercseul which is near to the town of Sinter at an elevation of 250 m. The Channel of Begej springs in the Krasovo Mountains at a height of 1150 m. The estuary of Begej in the Channel Danube-Tisa-Danube is at Jankov Most and the estuary of the Channel of Begej in the Channel Danube-Tisa-Danube is near Klek.

The Municipality of Zitiste lies in Central Banat. To the south it borders by the City of Zrenjanin, to the east with the Municipality of Secanj, to the west with the Municipality of Kikinda and to the north with the Municipality of Nova Crnja and it goes to the state border to Republic of Romania. Geomorphologically, the municipality lies mostly in the depression of Itebej and by smaller part on the plateau. There are several types of fertile soil in the municipality, and the most common are black soil and chernozem.

The Municipality of Zitiste has a very good geographical position, because through it passes an international road connecting our country with Republic Romania and Zrenjanin with Timisoara. This municipality by its size occupies the 16th place in Vojvodina. The area is 525 km², which makes 2,44% of the territory of Autonomous Province Vojvodina.

The headquarters of the Municipality since 1960 is Zitiste. In the municipality there are 12 villages: Zitiste, Banatski Dvor, Banatski Visnjicevo, Banatsko Karadjordjevo, Torak, Medja, Novi Itebej, Ravni Topolovac, Srpski Itebej, Torda, Hetin i Cestereg.

General population data

According to the official census since 2011, there are 16841 inhabitants in the municipality, of which 13979 are adult population in the 6302 households. The average age is 43,4 year. The average number of the family members is 2,67.

ZITISTE

Zitiste is one of the oldest places in the municipality. In the past, it had more names: Begej of St. George, Sendjuradj, Shendjuradj, Saint Djuradj. The first appearing of the name Begej of St. George dates back to 1319.

After the Austro-Turkish wars, the village was completely abandoned and on the map from 1723 it was marked as uninhabited. In 1740

there were 18 families. Serbs from the border territory from Pomorisje were settled in 1751 and in 1753 the village was marked as Serbian.

Some of the Serbs moved to the District of Kikinda in 1774 and in their place came Romanians from Arad District. Isak Kis landholder of Banatski Dvor in 1781 bought Sendjuradj. Romanians dissatisfied with the new landholder left Sendjuradj and in their place came Germans. The descendants of landholder Kis sold the remains of a once great estate in 1889.

After the First World War, families from Bosnia and Herzegovina, Lika and Montenegro have settled in the village. After the Second World War, 270 families from Prijedor, Sanski Most and Cazin have settled in the village instead of Germans. Until 1947 the name of village was Shendjuradj and on that year the name of village was changed to Zitiste.

Population

According to the 2011 census, there are 2903 inhabitants in the village Zitiste. This village is

mostly inhabited by Serbs. Agriculture is the most important branch of the economy. There is a Elementary school "Sveti Sava", Preschool institution „Desanka Maksimovic", Municipal administration, Library "Branko Radicevic", Cultural educational community of Zitiste, Sports association of the Municipality of Zitiste, Touristic organization, PUC "Razvoj", PUC "EKOS", Centre for social assistance, temple of "Saint George", Cultural center, health center,

police station, fire department station, post office, National Employment Service, Cadastre, Red Cross, motel, commercial and hospitality facilities, pharmacies, banks, veterinary clinics, shopping center, gas stations, printing houses, hardware shops in Zitiste.

Cultural and Art Society "2.Oktobar" has been actively working for more than 55 years and besides this society, for a number of years the Association of Women "Djurdjevdan", sports, hunting and fishing associations are also active.

In Zitiste, "Deda Jockov Park" represents the village decoration, the symbol of the park is the so-called "The crooked tree." In the center of village there is a sculpture of "Penelope" as a figure from ancient literature which represents a symbol of eternal love and loyalty in marriage. It is a symbol of the Cultural and educational community of Zitiste. The Sculpture "Rocky" was unveiled in 2007, as a monument to a positive film hero, a boxer who has crossed a difficult path from defeat to the triumph.

Every year important events are held in Zitiste: Gatherings of veterans of country dance "Spomenar", "Djurdjevdanske svecanosti", "U Zitistu na Zitnici", "Pile fest", "Banatsko pero", "Pravoslavni izvori ". Moto - nautic sports and navigable tourism is organized on the river Begej.

SRPSKI ITEBEJ

Srpski Itebej is a village in Republic of Serbia, located in the Municipality of Zitiste in the Central Banat.

According to the 2011 population census, there are 1969 inhabitants.

Population

This village is mostly inhabited by Serbs.

Srpski Itebej is the last upstream village in our country by the river Begej. Elevation of the village is 83 m.

History of the village

Srpski Itebej is the oldest village in the Municipality of Zitiste. The first ever written document about the village comes from 1221. Back then the landholder was Itteboi Istvan. With the arrival of the Turks in these parts of the country, feudal lords left the property and the village, and the Serbs settled in their place. By the end of the year 1669 the village was already big. Beside Zitiste and Torak, Isak Kis bought Itebej in 1781. The inhabitants of these three villages resisted this feudal lord. The center of the rebellion was Srpski Itebej. After calming the situation a smaller number of Serbs settled. The first significant increase of the number of inhabitants was recorded in 1921. After the Second World War, families from Bosnia and Hercegovina took the place of German inhabitants in Srpski Itebej. The name of the village comes from his first landholder Itteboi.

There is a elementary school „Milos Crnjanski“, with teaching on serbian and hungarian language for the pupils from Srpski Itebej,

Novi Itebej and senior classes from Hetin. There is also a Preschool institution „Desanka Maksimovic“ and branch Library „Branko Radicevic“. The village also has a health centre, orthodox and catholic church, Culture center commercial and hospitality facilities, post office, police station, private agricultural cooperative „Mrksicevi salasi“ with its restaurant complex, the hair salon, ceremonial wedding hall, gas station, bakery and slaughterhouse, where the most of the inhabitants work. The village also has a car wash, veterinary station and agro store.

The oldest Cultural and artistic society „Zora“ in the Municipality of Zitiste has more than one hundred active members. There

is an Association of women „Vredne ruke“, Association of disabled pensioners, sports, hunting association and others.

Some of the old furniture, handmade work and the various old things are being kept in the „Etno room“ for the younger generations.

Beautiful nature on the river Begej -“Slajz” provides complete relaxation to visitors and fishermen.

coast of the river Begej. Elevation of the village is 78m.

NOVI ITEBEJ

Novi Itebej is a village in Republic of Serbia, located in the Municipality of Zitiste in Central Banat.

Population

According to the 2011 population census, there are 1147 inhabitants in Novi Itebej. This village is mostly inhabited by Hungarians.

Geographical position of the village

Novi Itebej is located in the north eastern part of the Municipality of Zitiste, along the right

History of the village

Novi Itebej is one of the younger villages in the Municipality of Zitiste. It was formed in the year 1786 by the immigration of the Hungarians from Bekes county. After the purchasing of the Srpski Itebej and surrounding villages by Isak Kis, the population resisted and then emigrated. The new landholder was left without labor and he resorted to the immigration of the new population from Bekescsaba. The inhabitants were brought by Desi Andras. The first name of the village was Bekes. In the end of the IX century the name was changed to Donji Itebej and then to Hungarian Itebej. After the First World War until now, the name of the village is Novi Itebej.

There is a branch of the Preschool institution “Desanka Maksimovic”, where activities are conducted in Hungarian language in two age groups of children. In the center of the village is the Cultural center, with a beautiful

park, Reformatory church, bust of the famous Hungarian revolutionary Lajos Kosut, commercial and hospitality facilities, post office. There are active sport, hunting and fishing associations, Society for preservation of folk customs and traditions "Buzavirag", Cultural and artistic society "Deak Ferenc".

For more than 30 years there has been organized a very important manifestation "Itebejski zimski susreti". As part of this event, there is also held „Maskenbal“, „Kobasicijada“ and for the celebration of the Day of the community chicken stew is cooked.

■ HETIN

Hetin is a village in Republic of Serbia in the Municipality of Zitiste in the Central Banat. It is 400 meters from the Romanian border.

■ History

The first written traces of the village date back to 1462 when a village appeared under the name of Tamas's house which was part of the county of Tamis.

During the Turkish occupation, the village was burnt.

In the first half of the 18th century, this area was bought by nobleman Hetenji. At the same time, the first settlers who worked on this property immigrated there. They established a village called Hetenj by the owner Hetenji, two kilometers north of the present village. In the mid-18th century, the landholder Komari Bedekovich Tamas bought this area. He brings labor from the surrounding area of Szeged so in 1841, the Hungarians settled. New immigrants raised a new village near Hetenj and gave it a name Tamasha - Tamasfalva. These two villages merged in 1897. In 1923, Tamasfalva received a new name: Hetin.

The village had the highest number of residents in 1921, with 2326 inhabitants. After the Second World War, families from Bosnia and Herzegovina took the place of German inhabitants.

In Hetin, there is a Catholic church, built in 1868, store, post office and a health centre where the doctor comes twice a week, the agricultural cooperative "Buducnost". Also, there is a registrar and a branch of a Municipality administration - a local office where administrative tasks are performed.

The village has two school buildings, of which only one is in use now (since 1974), the other building was built in 1861. In the same year, four-grade school started to work, which was at the same time one of the oldest schools in the Municipality of Zitiste. Today, classes in the school are conducted in two languages, Hungarian and Serbian, separately in combined classes from the first to the fourth grade. Pupils from the fifth to the eighth grade attend classes 18 km away from the village Itebej since 1974. In the beginning, the pupils traveled by a regular bus service and in 2002 the Municipality provided a special transport bus. High school students, travel to city of Zrenjanin, 55 km away, with regular bus lines. Several students are also educated in schools in Subotica and Senta. Some students study in Novi Sad, Subotica and Belgrade. The branch of the Preschool institution "Desanka Maksimovic" also gathers Serbian and Hungarian children from 3 years to the school age.

There is a fire department in the village, the Hunting association "Srndac", the Cultural and artistic society "Seceni Istvan", which organized the "Palacinka fest" for the sixth year in a row, the agricultural cooperative, football club „Terekves", which was founded in 1920. There are many wild animals, such as rabbits, pheasants, deer, and river Begej is rich with fish.

Population

In the Hetin village are 537 inhabitants, according to the 2011 census. A lot of different nationalities live in Hetin.

BANATSKI DVOR

Banatski Dvor is a village in Republic of Serbia in the Municipality of Zitiste in the Central Banat, on the north west of Zitiste. Through it passes the international road Zrenjanin - Timisoara. It is located at an altitude of 83 m.

History

Banatski Dvor is among the very old Banat villages. The first village on the site of the Banatski Dvor was mentioned in 1332 under the name Udvarnok. Then, during the 14th and 15th centuries, this village was named Seleshudvarnok.

In 1825, Bulgarians from the Torontal and Karst Counties came to the village and gave it name Zvarnjak. The Bulgarians soon moved to the estate of Count Rogen and from 1840 the village was named Rogensdorf. In 1891, this property was purchased by Count Cekonjic. After that the Bulgarians immigrated to Bulgaria. Count Cekonjic tried to compensate the workforce by immigrating Hungarians from the surrounding villages.

The arrival of Serbs began after the First World War in 1921. The settlers were mostly from the surroundings of Trebinje, Bileca and Glamoc. The immigrants changed the name Rogensdorf to Dusanovac (by emperor Dusan). At the same time, the Serbs changed the name of Zvarnjak to Banatski Dvor. Today, both villages form one village, divided by the road, called Banatski Dvor. The name of the village probably originates from the castle which is still in the middle of the village, and was built in 1837.

Population

There are 1095 inhabitants in Banatski Dvor, with 429 households. A lot of different nationalities live in Banatski Dvor. There is a decrease in the number of inhabitants.

There is a primary school "Djura Jaksic" in Banatski Dvor, as well as a Preschool institution and a branch of the Library "Branko Radicevic" within the school building. There are a church, health centre, post office, Cultural centre, commercial and hospitality facilities. The village is famous for the stadium Mirko Vucurevic. In the centuries-old park of the castle there is also a rare deciduous tree of ginkgo biloba.

The Association of Women "Dvorčanke" every year organize manifestation "Tortijada" where women compete in making the best cake. Beside this association there are also shooting sport and fishermen associations and also agricultural cooperative "4 October".

In Banatski Dvor, for many years has been organized gathering of recitators from Vojvodina „Sic Imre“, as well as the municipal cross competition of children from elementary schools in the Municipality of Zitiste.

■ CESTEREG

Geographical position of the village

It is located north of Zitiste at an altitude of 83 meters. The international road M-7 Zrenjanin - Timisoara passes through the village.

History of the village

Cestereg belongs to a group of very old villages in Banat. It was first mentioned in 1462, under the name of Djestelek and the first inhabitants were Hungarians. During the Austro-Turkish wars the village was completely deserted. In 1800, Jozef Cekonic bought this deserted place and in 1802, he brought the Hungarians from the Chongrad county. At the present location,

according to the wishes of Count Cekonic and his wife, from 1828 a village was built for the Germans, settled from Jimbolia and German Crnja in the early 19th century. By the end of the 19th century, the Germans bought the land from Cekonjic. So until 1905, everything was owned by the Germans. After First World War, the number of inhabitants declined significantly. After the Second World War, the number of inhabitants rose again. The reason for this was the colonization of the population from Bosnia and Herzegovina. The German population moved out. The Cestereg name was probably derived from the Hungarian word Costelep, which means "a settlement of Polish guards".

There is a Primary School "Petar Kocic" in Cestereg, where pupils attend classes from the first to the eighth grade in the Serbian language. The building was built in 1914. There is also a branch of the Preschool institution "Desanka Maksimovic", as well as the branch of the "Branko Radicevic" library, Culture centre, health centre, restaurants, shops, LC "Kozara",

textile company MBS Komerc, agricultural cooperative "Mladenova Krajina".

In addition to sports, hunting and various other associations, the Artistic society "Petar Kocic" are active as well as the newly founded Women's Association "Mladost".

Manifestations held in Cestereg every year are "Straparijada" is held and a cooking competition "Bosanski lonac".

BANATSKO KARADJORDJEVO

Banatsko Karadjordjevo is a village in Republic of Serbia, in the Municipality of Zitiste, in the Central Banat. According to the 2011 census, there are 2091 inhabitants.

Geographical position of the village

Banatsko Karadjordjevo is located 11 km north east of Zitiste (32 from Zrenjanin), on the international road Zrenjanin-Srpska Crnja-Timisoara.

It was built at an altitude of 79-80 meters.

History of the village

Banatsko Karadjordjevo is one of the youngest villages in Vojvodina.

The village was created after the Volunteer Regulation, adopted on December 18, 1919 and the Agricultural Reform Act from 1920. The estate from former landholder Andrija Cekonjic was given to the participants of the First World War, as a sign of gratitude for joining the Serbian and Montenegrin army, for courage, sacrifice and loyalty to the country. The estate received

1026 families. The status of a volunteer had 691 families, status of the colonists 208 family members, status of autocolonists 107 family members, status of optant had 13 families and status of local agrarian stakeholders had 7 families. Five hectares of land was allocated to the fighters (691), and to the others three hectares. The first settlers arrived in 1920. They lived in a collective accommodation in the economic facilities of the landlord.

At the end of 1923, it was decided to make the new village on the Paul site on an area of 550 cadastral acres, which had the best geographical position relative to the other sites.

The first built house was the cabin of Stojan Kovacevic in 1923, who brought the material for the house from Bosnia. In less than five years a new village was built. The story is that at the request of King Alexander, two French officers, participants of the Thessaloniki front, in 1920, designed a new village plan.

Banatsko Karadjordjevo is a typical Vojvodina village of a square shape. Fully straight streets are cut at right angles, forming geometrically

correct rectangular blocks of buildings. The houses were built in a plan, with the same gardens that lay out on a half of acre.

The intensive construction lasted until 1928 and the construction of the village was completed in 1933.

The village was named after Karadjordje, at the Assembly of the Immigrants, in 1924.

Banatsko Karadjordjevo was officially declared as a village on January 15 1925. The registries are kept from January 1 1926.

In the April war, 152 prisoners, natives of Banatsko Karadjordjevo, were captured and taken to Germany. During the Second World War, from 1941 to 1945, 279 residents of Banatsko Karadjordjevo were killed.

After the Second World War, Karadjordjevo had 4382 inhabitants, according to the census of 1948, on average between 5 and 6 members per household.

Population

In the village Banatsko Karadjordjevo there are 2091 inhabitants and the average age of the population is 42,1 years (41,1 for men and 43,2 for women). The village has 885 households and the average number of members per household is 2,83.

The majority of the population consists of Serbs, 95,6%, Montenegrins, 0,71%, Hungarians 0,71%, Croats and Romanians.

The population is engaged in agriculture. The agriculture cooperative "Karadjordjevo", MK Komerc, Ltd Raca, the factory for processing fruits and vegetables "Van Drunen farms-Europe" operate in this village.

There is a primary school "Nikola Tesla" in Banatsko Karadjordjevo, which is the third school building built in the period from 1929 to 1966. It started working on September 12 1966. Over 250 people from Banatsko Karadjordjevo graduated from faculties. Most of them have doctor, engineer, educator, economist, lawyer diplomas. A monument to the victims of fascism, the work of the academic sculptor Vaja Dukic from Banatsko Karadjordjevo is in front of the Primary school "Nikola Tesla".

There is a branch office and a pharmacy, a branch of the Branko Radicevic library with

6524 books, a newly built church dedicated to the Holy Emperor Lazar, post office, modern shopping and hospitality facilities, a Cultural center, a post office, a sports hall where sports and recreational competitions and events are held, and classes of physical education and education of pupils of elementary school "Nikola Tesla", cable television.

In front of the church, a memorial was erected where the monument was built for the volunteers, the work of sculptor Zoran Jezdimirovic and on the marble slabs the names were written of all founders of the village and the names of all people killed from Banatsko Karadjordjevo in the Second World War and those who died during the regular military service.

In the center of the village there is a bust of the national hero Obren Janjusevic. Banatsko Karadjordjevo also has an academic graphic artist and writer Ljubomir Kokotovic (1936). He graduated at the High Arts School in Brussels. He has 80 solo and collective exhibitions in the country and abroad. He exhibited with Pablo Picasso, Salvador Dali, Juan Miró, Mark Sagallo. British critics ranked him among the four most remarkable painters of recent times. Cultural and sport life, customs and tradition are preserved, rich and nurtured by the Association "Karadjordjevacka prela", Association of women "Vidovdan", Amateur theater "Jovica Jelic", Cultural and artistic society "Ilija Preradovic", original singing group "Licka kapa", football club "Jedinstvo", basketball club "Karadjordjevo", which has a male and female selection, a karate club, equestrian club "Solunac", Fishing association "Karadjordjevo", Hunting association "Papo 1923".

Association "Karadjordjevacka prela" and Local Community, in cooperation with other associations, sport clubs and clubs, the elementary school "Nikola Tesla" have been organizing a cultural event "Karadjordjevacka prela" for the past twenty years from 10 to 27 January.

In Banatsko Karadjordjevo in the organization of the Sport Association of the Municipality of Zitiste and the Local Community, Recreational sports games of adults of the Municipality of Zitiste - "RIO" have been held for ten years. Basketball club "Karadjordjevo" has held Memorial basketball tournament "Nikola and Branka" for basketball players for ten years.

TORDA

Torda is one of the oldest villages in the Municipality of Zitiste.

It is located north west of Zitiste, at an altitude of 83 m. It is mentioned for the first time in the XIV century. From 1723 to 1725, the first inhabitants were from Hungary, from the surrounding area of Segedin. The second major immigration took place in 1776 from the surroundings of Szeged, Makoa, Banlaka, Temerin. The settlers were brought by Count Joseph Pejacevic. The village of Torda was given to the military commander of the Torda, who lived for a short time in this area. It is interesting to mention that Torda from April 23, 1935 to June 26, 1947 was called Vujicevo after the minister Vujic.

In the center of the village from 1848 there is a Roman Catholic church, built in the Baroque style. In 1938 the first modern single-storey elementary school was built, which was renovated in 1988. Teaching takes place in the Hungarian language and there is a combined department in the Serbian language. The school building has preschool in two age groups. The village consolidation was made from 1981 to 1982 and after that the village has 5.175 hectares of land and the narrower settlement covers 575 hectares. According to this the agricultural production is the basic economic branch in the village. Surroundings of Torda have a rich site of thermal water sources and there are three sources of well-being of medicinal bitter water, which was exploited in the twenties of the last century. One day the leaders of the village would like to restart the production of this pearly treasure.

In Torda, the following working organizations and institutions are working and functioning and they are bearers of social and economic life of the village: local community, agricultural land cooperative "Torda", primary school, post office. The important private companies for the development of the village are: LLC Domestic Honey, store Florida, LTD Waterskan, Dairy and Farm MAT-PILE. The village still has a health centre, multifunctional, modern Cultural centre, two self-service shops, several hospitality facilities and veterinary clinic.

Torda has a rich tradition in organizing

significant cultural, educational, cultural events and economic manifestations in the village, such as: Tordjanski dani kulture, Days of the Village, Kukuruz Festival, Memorial at the church of Arac and twice were hosts of the biggest gathering of the folklore of the Hungarians in Vojvodina "Gengeshebokret and Durindo".

Regarding the activities of nurturing tradition and customs, the contribution is made by women Association „Jorgovan“ and the members of Cultural association Petefi Sandor. The members of the hunting association, Voluntary fire department, Club of Torda, association of fishermen, association Arac for nurturing tradition, associations of pensioners, football clubs, Torontaltorda Foundation, association for the future of Torda have been working for decades and are making a huge contribution to the development and improvement of this village.

RAVNI TOPOLOVAC

Geographical position of the village

Ravni Topolovac is located 2,5 km south east from Zitiste. Elevation of the village is from 77 - 79 m.

History of the village

Ravni Topolovac is built on Zrenjanin plateau and is connected with Zitiste via 3km road, while Klek, Lazarevo and Banatski Despotovac is connected by "summer path". The village belongs to the Pannonian type of village. It has rectangular shape. The village center is forming on the crossroads of two streets, where Elementary school "Aleksa Santic" is located, a Monument to fallen soldiers and victims of the fascist terror from Second World War, the community office, health centre, post office, shops and bus stop. In the north part of the Ravni Topolovac is an Orthodox Church of St Vasilije Ostroski with a bell tower and parish house.

First written data is from year 1692 when the village is mentioned as serbian, under the Turkish government. By the end of the XVIII century village has been populated by German colonists. In that time surrounding area belongs to Katarina Kis and the village is named Katarinafeld. Origin of the today's name is not entirely clarified. There are beliefs that the village got the name after poplar trees which were in the environment and the second interpretation comes from a part of the field Topolovac and the term „Ravni“ (straight), because it is located in Banat flat land. Until 1947 the village was named Katarina, from 1947 is named Topolovac and from 1949 bears the name Ravni Topolovac.

Germans were emigrating after the Second World War. Colonization took place in 1946 by the inhabitants from Bosnia and Hercegovina, which was affected by war. Most of the 373 families with 2380 members moved from Hercegovina and small part came from east Bosnia and Bosnian Krajina.

Ravni Topolovac had the highest population in 1948 - 2545 inhabitants which was a consequence of colonization, but after that the decline had began. Currently has 1100 inhabitants.

Associations in Ravni Topolovac are:

- Hunting association "Fazan"
- Association of women "Zavicaj"
- Association "Mladi Topolovca"
- Association of sports fishing "SARAN23212"
- Association of beans growers "Topolovacki pasuljari"
- Association of pensioners

Sports clubs in Ravni Topolovac are:

- Volleyball club "Hercegovina" Ravni Topolovac. In year 2016,

the club celebrated 20 years since the establishment of the club. VC "Hercegovina" consist of women and men teams. There are 70 registered players. Women volleyball club play in two groups seniors and pioneers, and they play in First league of Vojvodina. Men are competing in three categories seniors, cadets and pioneers. Seniors are competing in Second federal league, while the pioneers are competing in First league of Vojvodina.

- In 2017, the football club "Omladinac" celebrated 70 years of existence. They compete in the Inter-municipal League.

MEDJA

Geography

The border was built in the eastern part of the municipality, one kilometer from the state border to Republic of Romania. The village is at 81m above sea level.

History

Medja belongs to the oldest villages in the Municipality and throughout Banat. It was first mentioned as Pardanj in 1247 as a monastery. Pardanj was recorded as a Serbian village. By the mid-18th century, Hungarians and Germans settled in the village. At the beginning of the 19th century there were two villages - Hungarian Pardanj and Serbian Pardanj. 1907 they united into one.

After First World War, by the Peace of Versailles, in June 1919, Pardanj was given to Romania. It remained a member of the Romanian state until 1924, when it entered the composition of Serbia, thanks primarily to the initiative and efforts of the then known Minister of Foreign Affairs, Dr Momcilo Nincic and as a sign of gratitude for this, the settlement changes its name to Nincicevo. After the Second World War, instead of the Germans, the inhabitants of Bosnia and Herzegovina and southern Serbia

moved to Medja, gained land, and started agriculture. The newly-settled inhabitants gave the name to the village Medja because of the vicinity of the state border and this name has remained until today.

Population

According to the 2011 census there were 838 inhabitants in Medja.

This village is mostly inhabited by Serbs, and there are fewer Hungarians.

In Medja there is the Elementary school "Djura Jaksic", branch of the Preschool institution "Desanka Maksimovic", branch of the Library "Branko Radicevic", health centre, Orthodox and Catholic church, commercial and hospitality facilities, sports associations, women association "Medjanka", cultural and artistic society "Dositej Obradovic", in one word, everything that is necessary for the normal life of a rural environment. Unfortunately, no agricultural cooperative currently exists in the village and once there were three, although agriculture is the main activity.

In Medja there are optimal conditions for the development of hunting tourism, diverse

flora and fauna, as well as the proximity of the border with the European Union, provides opportunities for the development of this area. There was a border crossing in Medja, which represented a connection with Republic of Romania and whose reopening would be of a great importance for the development of the culture and tradition of the inhabitants of this village and the Zitiste municipality. There are two "mounds" in the village, which contain a lot of archeological materials that are insufficiently examined and there are various stories to postpone some great struggle in the past, which could be interesting for archaeologists from Serbia and Romania. Medja is a village with a wealth of rich history worthy of research, the latest research shows that in one period they have settled over a number of French people, about whom they almost do not know and write, which could gather a new light in the history of village.

BANATSKO VISNJICEVO

Geographical position of the village

Banatsko Visnjicevo was built by the road Krajisnik - Zitiste. Elevation of the village is 79 m, and it is endangered by underground water.

History of the village

Banatsko Visnjicevo belongs to the group of the youngest villages in the municipality of Zitiste, also in the Autonomous Province of Vojvodina.

The village originated after First World War, when the property of the L.Lelbah was settled by volunteers from Lika, then from Bosnia and Hercegovina. The village lasted seven to eight years. By the end of 1929 there were 150 families.

The exact origin of the village name is unknown. There is more than one version, one is that the name comes from the famous musician Filip Visnjic, some say that the name comes from a big cherry tree that the inhabitants found and last one is that it comes from the land surveyor Visnjic who performed the first measurements in the village.

According to the 2011 population census, there are 258 inhabitants.

In the village, a school was built in 1929, but because of the small number of pupils, the school is not open anymore and the pupils go to school in the next village called Krajisnik (The Municipality of Secanj).

Banatsko Visnjicevo has health centre, store, agricultural cooperative, women association

“Prakticna zena” which every year organize “Visnja fest” and youth association “Orlovi rano lete”.

TORAK

Torak is a village in Republic of Serbia in the Municipality of Zitiste.

Geographical features

Torak represents the second intersection in the Municipality of Zitiste. It is separated by the north-eastern road that connects 4 municipal villages and continues to Republic of Romania and the south east road that is connecting the Municipality of Zitiste with the Municipality of Secanj. It is located at 80 m above sea level.

History

Torak is one of the many ancient Romanian villages in Serbian Banat. It is located on the left coast of Begej, former Timisel, at the intersection of roads that lead from Zrenjanin to Timisoara and from Kikinda to Vrsac. The first documented testimony of the existence of the village dates back to the distant 1332 when Torak is mentioned on the lists of Pope documents, which recorded all the incomes of those years preserved in the Catholic Archbishop's Archives in Chanad. Under the Order of the Vienna Court of July 14, 1765, signed by Maria Theresa, “all the Romanian villages, which were on the path of German colonists, had to move to other places.” Namely, this is the Patent on the Colonization of the Emperor Maria Theresa of February 25, 1763, and then later the Order, respectively the Decree, sent by the Banat Colonization Office in 1765, which ordered the eviction of the Romanian population from eastern Torontal, in order to create a place for German colonists. The inhabitants settled several kilometers east of today's village, on the Great Road, or so called the Imperial Road. It is a road that leads from

Beckerek (Zrenjanin) to Timisoara. The colonists named the two villages Serdin and Sakalaz, the same names as for the villages where they came from. These names are registered by the Hungarian map of Baiyat in 1769. They didn't stay here for a long time. After just a few years, while proclaiming it as “insufficient security of the village, exposed to robberies and abductions”, they descended on the coast of Begej, on a marshy land surrounded by high willows and reed. The land was very susceptible to flooding and difficult to cultivate. Here, the ancestors of people from Torak were safer, since they were not in the path of the attackers and the robbers. What they needed for life was acquired with lots of effort. This was noted by Francis Joseph himself after his three trips through Banat: 1768, 1770, and 1773, when he was passing through Torak twice. After these trips, the Romanians received some benefits. After the Second World War, the position of Romanians in Torak is gradually improving, fewer Serbs also started to settle this village. In 1947, two villages Mali Torak and Veliki Torak merged into a village called Begejci, since 1960, Begejci have been a municipal headquarter, and after the new territorial-administrative organization of the country, the village belongs to the Municipality of Zitiste.

Population

According to the 2011 Census, 2291 inhabitants were in the village of Torak.

There is a primary school "Djordje Kozbuh", where the classes are held in both Serbian and Romanian languages. In addition to this, there is a preschool for children, where they have activities in Serbian and Romanian, health centre, post office, three Romanian Orthodox churches and one Serbian Orthodox church, Culture centre, commercial and hospitality facilities. There is a branch of the Branko Radicevic Library. There are a lot of Associations that with their activities have impact on social life of these inhabitants. Active associations in Torak are:

- Association for Art and Culture of Romania "Vikentije Petrovic Bokaluc"
- Association of Women "Banacanke"
- Association "Children of Torak"
- Association of Sports Fishing "Linjak"
- Association "Torak 2007"
- Association of Farmers "Begej"

- Ecological Association "Eko Torak"
- Hunting Association "Fazan"
- Association of Pensioners
- Foundation "Korpa sa mirazima"
- Foundation of Romanian Society for Ethnography and Folklore (Banat Ethno House)
- Association "Zetovi u kuci"
- Karate Club "Progresul"
- Football Club "Progresul" and
- Voluntary fire department Torak founded in 1930

Events held by the aforementioned Associations are

- "Tajne bakine kuhinje" (end of August)
- Children's festival "Arlechin" (end of October)
- Several competitions in sport fishing during the year
- Competition in small football for veterans (end of August)
- Gathering of Association members "Zetovi u kuci" (once a year)
- Association "Vikentije Petrovic Bokaluc" organizes several cultural and artistic events during the year (Easter, the festivity days of the village Torak, Christmas ...)

The work of the Lira Orchestr is particularly emphasized, they marked 90 years of successful and continuous work in 2017.

"Banat House", within the ethno complex, is architecturally similar to Banat houses built 120 years ago. Today it is in the function of culture and tourism. It was transformed into a "Ethno Museum" where are exposed over 200 objects - folk costumes of Romanians from Vojvodina, textile, old furniture, agricultural, cattle and craft tools. Since 2004, the ethnographic complex of the "Banat House" has been enriched by a wooden church - the only Romanian wooden church built in Serbian part of Banat. The church is a gift from the donation of the people of good will from the County of Karash-Severin from Romania. A very interesting event is the manifestation of winter customs that is organized just before the Christmas, named "Koleda na kucnom pragu", where hundreds of Romanian "koledars" from Banat villages participate.

ÚJSZENTES KÖZSÉG

Földrajzi elhelyezkedése

Újszentes község Romániában, Temes megye középső részén fekszik a 45° 47.8' északi, 21° 14.6' keleti koordináták között.

Délen Temesvárral határos, keleten és északon Gyarmata, Cerneteaz és Covaci helységekkel, nyugaton pedig a Temesvárt Araddal összekötő E671-es európai út szegélyezi.

Domborzata, éghajlata

Újszentes községe mező-vidék, területe mindössze 18,98 km² és átlagos 95 méter magasságban fekszik a tengerszint felett.

Talajvize a vastagabb - vékonyabb agyag- és homokrétegek között található édesvíz. A Behela és a Beregszó patakok képezik a település felszíni vizeit. Kismedrű, kevés vízhozamú patakok, ezért is épült egy gát a Behela patakra, amely egy festői gyűjtőtavacska alakított a Vadászerdő szélén.

A Temes vidékére a mérsékelt - kontinentális éghajlat jellemző, mediterrán behatásokkal. Évi átlaghőmérséklete 10 - 10 C°: a januári átlaghőmérséklet -1 C° körüli és a júliusi 22-25 C°.

Történelme - röviden

Nagy érdeklődés folyik, a történelem során ezeken a vidékeken élő, ember-lakta területeket illetően. A Lugost Temesvárral összekötő új körút építésekor, tudományos régészeti kutatásokat is végeztek, azon a helyen, ahol az út keresztezi az ugynevezett római hullámot (árok). Ez a hullám átszeli egész Bánságot észak-dél irányban.

Az ásatások során római-kori leletek, középkori és újkori nyomok és használati eszközök kerültek felszínre. A római kort öt lakóház és három háztartási árok képviseli. A feltárások leltárában szerepelnek: kézi- és kerek kerámia, állat-csont, kerámia és csont eszközök.

A kerámia-töredékek és más leletek, egy időszámításunk szerint, II.-III. évszázadbéli, növénytermesztéssel és állattenyésztéssel foglalkozó településre utalnak.

Mivel XVI.-XVII. századbéli tárgyakat nem találtak, az a következtetés, hogy a XV. század végén elnéptelenedett a település. Ennek fő okát az akkori török támadások, az 1552-es események, Temesvár és Bánság török kézre jutása okozhatta.

A XVII-XVIII században ismét költöztek szerb és román családok Temes vidékére.

Az 1778-as évtől Temes vidéke Magyarország fennhatósága alá került és a magyar kormány irányításával megkezdődött a térség újraneépítése, szegedi és tiszántúli lakósokkal.

Szentesi lakosságot 1889-ben tájékoztatta Sima Ferenc, Szentesi Lap lapban, mely szerint a kormány Temesvár mellett több falut akar létrehozni. 127 szentesi polgár szánta magát telek vásárlásra Temesvártól hat kilométerre, az északi oldalon. A megvásárolt terület erdő-irtás volt, a Vadászerdő része. Ezért a település első neve Vadászerdőközség lett.

1891 őszén, 133 szentesi család, összesen 768 személy kezdett házépítéshez a megvásárolt földeken. 1892-ben már néhány utcája volt a településnek és a lakosság óhajára az Újszentes nevet kapta.

A legsürgetőbb teendőt a házak felépítése jelentette. Bodor Antal tanulmányából tudjuk, hogy a telepítési okmányban foglaltak szerint 1893. októberig minden telepesnek legalább 2 szobából és mellékhelyiségből álló lakházat kellett építenie, és pedig a kincstár által előírt méreteknél megfelelően. További 3 éven belül az utcán fasort és a kertben legalább 20 nemes gyümölcsfát, az udvaron szederfát kellett ültetni.

A vallásfelekezetiük szerint, többségükben református polgárok részére, 1897-ben kincstári pénzből, templom építéséhez kezdenek és 1901-ben fel is szentelik az elkészült református templomot. Az első református pap a temesvári Futó Zoltán volt, és Filó János volt az első Újszentesi plébános. Az 1900-as

népszámláláson, Újszentesen 1150 ember volt. 1920 után több dél-bánsági család (szerbiai: Zenta, Torac, Komlós, Rusco Selo helységek) telepedett Újszentesre de magyar és román családok is, Románia más, különböző vidékeiről.

1927-ben, 42 román család kapott egyenként hét k.hold termőföldet, kertet, udvart.

1940-1944 között, a Dunától délre lakó menekült román családok, de Észak-Bukóvína területéről és a Cernauti-i járásból jövők is telepedtek ide. Ezek a családok alapozták meg a későbbi görög-keleti (ortodox) vallás helyi hitközösségét és a román államtól megkapták az egykori óvoda épületét, kápolnaként, istentiszteleti szolgálat céljára.

A román ortodox közösség első szervezője, intézője és papja a szomszéd falusi, Cerneteaz-i Traian Barzu nevű pap volt. Az első újszentesi ortodox parókiát Atanasie Reja tanító-pap kapta, 1932-1940 között.

1950-ben a község nevét megváltoztatták Újszentesről Dumbrăvița-ra és ezt a nevet viseli napjainkig.

A rendszerváltás után, 1990-től a helység neve két nyelvről: Dumbrăvița – Újszentes.

Az újszentesi polgárok alapfoglalkozása a mezőgazdaság volt. A nagyváros szomszédsága előnyös piacnak bizonyult a mezőgazdasági termékek értékesítésére.

Ugyanakkor, Temesvár ipara, üzemei jól fizetett munkalehetőséget biztosított.

A kollektivizáció éveiben, 1949-1954 között

egyre többen találták megélhetésüket mestermunkák vállalásában, a nagyvárosi üzemekben. Megkezdődött egy országos méretű, félig szervezett, félig spontán migráció. Ekkor költöztek a faluba újabb Albac-i, Campeni-i, Bukovinai román családok, valamint hargitai, szatmári, aradi, nagyváradi magyar családok.

A jelentősebb történelmi idők polgármesterei:

1922-1940 között Tolcea Gheorghe, 1941-1942 között Cicala Gheorghe, 1942-1944 között pedig Balu Gheorghe. Az 1989-es forradalom és rendszerváltás és az új demokrácia éveiben a leghosszabb ideig, 1992 és 2012 között, Szilágyi Géza töltötte be a polgármesteri hivatást, őt követi 2012-től napjainkig Victor Malac polgármester.

Az újszentesi helyi tanács tizenöt tanácsosból áll.

Népességi adatok

A 2002-es év márciusában szervezett népszámláláskor, a község stabil lakosságának száma 2693 személy.

A 2011-es népszámláláskor már, a helyi polgárok száma 7522 személyre emelkedett. A lakosok nemzetiségi aránya a következő lett: 76,07%-a román, 14,05%-a magyar, 1,16%-a német stb. A következő években a község további gazdasági fejlődésen és demográfiai növekedésen ment át. Különböző helyi adatok arra utalnak, hogy a lakosok száma meghaladta 14 000-et és folyamatosan növekszik.

Lakásállomány

A Temesvárral közvetlen szomszédos földrajzi helyzetkedés meghatározta a civil építkezés fejlődését, a lakásfejlesztést. A nem éppen koncentrikus fejlesztés, kisebb lakóövezetek kialakulását eredményezte, ezek ma már teljesen felölelik, a déli határban, a falu és a város közt fekvő területet. A legtöbb új lakást olyan temesváriak építették akik nyugodtabb, de fejlődő lakóhelyekre vágytak. 2011-ben

3048 lakást jegyzett az adóhivatal, de 2018-ra már ez a szám 5000-nél nagyobb.

A demográfiai növekvés és a folyamatos építkezés, maga után vonja kötelező módon az infrastruktúra fejlesztését is.

Gazdasági élet

A 20. században a helyi gazdaság fő ágát még a mezőgazdaság képezte, de lassan teret veszített a szolgáltatásokkal, az iparral, az építészettel szemben.

1989 után több mint 800 közép és kisvállalat létesült. Ezek a vállalkozások építkezéssel, szállítással, könnyű iparral, szolgáltatásokkal, kereskedelemmel foglalkoznak. Fontosabb ipari termékek gyártása: készruha, cipő, elektronikai és elektrótechnikai berendezések, software, élelmiszeripari termékek, bútor és ácstermékek, kerékpár stb.

A kereskedelem területén Újszentes lakosai a Kaufland, Lidl, Selgros szupermarketek és más kisüzletek szolgáltatásaiban részesülnek. Vendéglátó-ipari ellátást pl. a Galaxy Hotel, a Genesa, Casa cu gradini, Giulia, Ana-Maria panziók nyújtanak.

A község központjában található a Polgármesteri Hivatal épülete, a Rendőrség, Aqua-Dumbravita vízszolgáltatás, az Újszentes Általános Iskola három épülete – sportteremmel, iskolai étkezdével csoportosítva. Az előkészítő osztályt is számítva az iskolának 950 diákja van.

A tömegközlekedési szállítást a város felé az M14-es trolibusz biztosítja, az Újszentes Polgármesteri Hivatal és Temesvár Polgármesteri Hivatal által megvalósított közös

projekt eredményeként. A falu ivóvízellátását, szennyvízcsatorna hálózatát az Aqua Dumbrăvița, helyi vállalat, a gáz-hálózatot az Asociația de Gaz Dumbrăvița Egyesület látja el. Jelenleg a falunak van 68 km aszfaltozott utcája, egy 93km-es ivóvíz-hálózata, 46 km-es szennyvízcsatornája, 80km-es gázhálózata, utcai közvilágítás és ezeket nap mint nap fejleszteni kell.

A Polgármesteri Hivatal az új épületszárny elkészülése után, modern központból, pontos feladatokkal ellátott, kompetens osztályokkal áll a polgárok rendelkezésére. Újszentesen működik egy Önkéntes Sürgősségi Szolgálat, Községi Bizonyíték és Nyilvántartás szolgálat, Gyermek Gondozási Központ, az idősek „Help” kiegészítő programja, egy orvosi rendelő két orvossal, négy fogászati rendelő, négy gyógyszertár, nyolc benzinkút stb.

Újszentes közös fejlesztési programokat kezdeményezett vagy folytat több helységgel és a testvértelepülésekkel is: a magyarországi Sándorfalva és Szentés városokkal, vagy a szerbiai Zitiste municipiummal.

Ezek a projektek az infrastruktúra, a nevelés, a sport, egészségügy, kultúra, vállalkozásfejlesztés terén működnek és központi vagy európai támogatásuk meghaladja a 15 millió eurót. A projektek figyelembe vették a település sajátos igényeit és fejlesztési lehetőségét, új lakótelepek kiépítését a növekvő lakosság számára. Az életminőség emelése, a gazdasági fejlesztés a helyi vezetőség legfőbb óhaja és feladata.

A falu főterén találjuk a Nép-parkot, amely egyben a szabadtéri rendezvények helye,

szabadidő-tér és játszótér, a közepén a református templommal, két szélén a katolikus és az ortodox templomokkal.

Ezek az egyházi épületek, az őket képviselő intézmények a hivaikkal, szokásaikkal és a közöttük fennálló szoros kapcsolattal meghatározzák a falu többnemzetiségű és sokfelekezetű profilját.

A templomokról

A református templom építése 1897-ben kezdődött el és 1901-ben szentelték fel. Alpár Ignác, a híres, korabeli, budapesti építész tervei alapján építették.

Ő tervezte a temesvári Posta-palota és a „Constantin Diaconovici Loga” Nemzeti Kollégium épületeit is. A református templom új-gót stílusban épült. Első papja Futo Zoltán lelkipásztor volt. Jelenleg Szűcs András Ottó a református egyház szolgáló lelkipásztorja.

A római-katolikus templom jelenkori modern épület, az Orsova-i templom modeljére, 1972-ben kezdődött el az építése és 1979-ben készült el. A Temesvári Építészeti Iskola tanára, Hans Fackelmann építész tervezte. Az avangard, egy főhajós épület, kívülről, két imára fogott

kézre emlékeztet. A homlokzati dombormű valamint benti műalkotások a híres temesvari szobrászművész, Jecza Péter alkotásai.

A templomot Szűz Mária - Rózsafüzér Királynéja tiszteletére szentelték fel. Mai lelkipásztora, 2009-től Máthé Lajos plébános atya.

Az ortodox templom az első görög-keleti templom Újszentesen, Nagy Szent László tiszteletére van felszentelve. Stílusa jelentős példája a mai modern román vallási építészetnek amelyben az bizánci stílus gyökereit találni.

Az templom-építés tervezete még 1976-1978-ban elkezdődött. Nicolae Dancu építész professzor tervezte meg, de a kommunizmus éveiben nem került kivitelezésre. A rendszerváltás után, 1995-ben helyezték Újszentesre Babos Achim Vasile ortodox lelkészt, aki a régi terveket felújította, le is tették az alapkövet 1996-ban és Nicolae Corneanu temesvári püspök felszentelte. 2005 december 27-ére a fontosabb belső munkálatok is elkészültek, az emeleti karzatban egy szép kis etnográfiai múzeummal együtt, Lucian Lugojanul vikárius szentelte újra.

A temesvárról Újszentesre vezető főút mellett,

jobbról találjuk a 2008-ban épült, máramarosi stílusban ácsolt, Szent György fakápolnát, az orthodox hívek és a helyi tanács jóvoltából, ahol jelenleg Adrian Crasovan lelkész szolgál.

Más emlékművek

A református templom előtt áll az Első és Második Világháborúban Elestett Hősök Emlékműve. Ugyanitt találjuk a Petőfi domborművet és emléktáblát, Petőfi Sándor és az 1848-as forradalmárok itt-táborozásának emlékére.

2009 június 14-én avatták fel az Általános Iskola előtt álló, Eminescu-Petőfi szoboregyüttest, Luigi Stefan Varga szobrászművész alkotását az emléktáblával együtt.

A Helyi Tanács kezdeményezésére, 2014 szeptemberére elkészült Ioan Slavici román író, Mihai Eminescu barátjának emlékszobra is. Megalkotója, Dinu Radulescu, szobrász-tanár.

A pillanat meghatározó volt, az ortodox atyák emlékszolgálatot tartottak; részt vett az eseményen az író unokaöccse is, Titus Slavici, a temesvári "Ioan Slavici" Egyetem professzora.

2009-től, minden év januárjában és júniusában, megrendezésre kerül az Eminescu-Petőfi Nemzetközi Szimpózium, amelyen részt vesznek a művészet és kultúra neves bánsági alakjai; az esemény könyv- és festménykiállítással van egybekötve, irodalmi viták és bemutató-előadások folynak a két nagy költő életéről és munkásságáról, valamint a Ioan Slavici, íróeről is.

Kultúra

Tekintettel a község kétnyelvű jellegére, Újszentes az emberek közötti együttélés és megértés jó példája.

Újszentes község kulturális tevékenységének központi pillére a helyi Kultúrotthon intézménye, amelyet Bálint József, néptáncmester vezet nagy lelkesedéssel.

A Helyi Kultúrház szervezésében és pártfogásával működik a „Dumbraviteana” román néptáncgyűttes, a „Butykos” magyar néptáncgyűttes, breakdance-csoport, a „Szépkorúak”, a „Háziaszonyok” együttese, moderntáncgyűttesek.

Ezek a kulturális csoportok tartották az évek során megrendezett helyi, zónai vagy más külföldi, kulturális események napirendjét. Például, Falu-napon, Farsang ünnepén, Szüreti bálon, Kincses Láda Fesztiválon, Téli szokások és kántálások fesztiválján, templom-búcsú alkalmával, a Tokányfesztiválon, úgy itthon, mint a testvér-településeken.

Sport

Újszentesen született és élt Dobay István, az 1930-1940-es évek nagyszerű labdarugója, aki a temesvári Ripensia labdarugó-csapatnál többszörös bajnoki címet nyert és az országos labdarugó-csapat tagja volt.

A Banat Timisoara Sportklubban töltött első játékevei után, ahol 1927-ben regionális bajnok is lett, Dobay 1930-ban már a Ripensia csapatában játszik, alig 21 éves korában. A Ripensia csapatával tíz évig védte a klub színeit dicsőségesen; ezalatt négyszer nemzeti bajnok címet és kétszer Román Kupát nyert a csapat. Ezek mellett a trófeák mellett megkapott négy „legjobb gólszerző” címet 1933-ban, 1934-ben, 1935-ben és a 1937-es bajnokságokon.

Vágtató futása, (amelyert a "The Horse" nevet kapta), és a nagy erővel küldött lövései, igazi rémálommá változtatta Dobayt az ellenfél számára. A szélső baloldali játékosként szerepelt a nemzeti csapatban is, amellyel 1934-ben és 1938-ban két Világkupa Döntő versenyen vett részt és összesen öt Balkán Kupa versenyen.

Ma már van Újszentesnek egy, négy pályás sport bázisa és egy fedett sportcsarnoka a

helyi sport-élet támogatására. Kedvenc helyi sportág az asztali tenisz, ahol Újszentes ACS női csapata, Husar Nicoleta edzőné vezetésével már negyedszer lett országos bajnok a Román Szuperkupa keretében.

A román teniszlabda nemzeti csapat tagjai, Adina Diaconu és Andreea Dragoman aranyérmet nyertek a Cape Town-i (Délafrikai) Ifjúsági Világbajnokságon. Adina Diaconu és Andreea Dragoman megnyerték a döntőt, 4-2 szet-ben, (11-7, 11-8, 11-6, 5-11, 9-11, 11-9) a japán Miyu Kato és Hina Hayata ellen.

Az ACS Dumbrăvita bajnoki csapatának összetevője, Adina Diaconu bronzérmet nyert miután az elődöntőben legyőzte a Hong Kong-beli ellenfele. Azonban ő volt az egyetlen európai versenyző, aki jelen volt az ázsiaiaktól uralt verseny ezen szakaszában. Adina Diaconu, dupla Kontinentális Ifjúsági Bajnok, összesen 12 európai aranyérmet nyert asztalitenisz bajnokságokon.

Ám, jelentős eredményeket mutatnak fel sportolóink a football, sakk, autóversenyzés, karting, motoros, szabadharc sportágakban is.

BEGASZENTGYÖRGY KÖZSÉG

Fekvés, határok és nagyság

Begaszentgyörgy község Közép-Bánátban helyezkedik el. Délen a nagybecskereki községgel határos, keleten a torontálszécsányival, nyugaton a nagykikindaival, északon pedig Magyarcsérnye községgel és a román országhatárral. A községben több típusú termőföld található, a legelterjedtebb a rét, a réti fekete föld és a csernozjom.

Begaszentgyörgy földrajzi fekvése igen kedvező, mert áthalad rajta a Szerbiát Romániával, azaz Nagybecskereket Temesvárral összekötő nemzetközi út. Ez a község, a területének nagyságát illetően a 16. helyen áll a Vajdaságban. A területe 525 km²-t tesz ki, ami Vajdaság területének 2,44%-a.

A község központi részén átfolyik a Bega csatorna (25km) és az Öreg Bega (28km). A Bega

egyébként a Tisza legnagyobb bal oldali mellékfolyója Szerbiában. Az Öreg Bega forrása a Berksul, amely a Szintár helység közelében ered 250m tengerszint feletti magasságon. A Bega csatorna a Krasovói-hegységben ered 1150m magasságban. A Régi Bega a Duna-Tisza-Duna csatornába torkollik Jankahídnál, a Bega csatorna viszont a Duna-Tisza-Duna csatornába Bégafőnél.

A község székhelye 1960. óta Begaszentgyörgy. 12 település teszi ki, mégpedig: Begaszentgyörgy, Törzsudvarnok, Vida, Pálmajor, Nagytárnok, Párdány, Magyarittabé, Katalinfalva, Szerbittabé, Torda, Tamásfalva és Csősztelek.

Lakosság

A 2011-es hivatalos népszámlálási adatok szerint a községben 16.841 lakos él, akik közül 13.979 személy nagykorú, 6302 háztartást számlálnak. Az átlagéletkor 43,4 év. Háztartásonként a család tagjainak átlagos száma 2,67 személy.

BEGASZENTGYÖRGY

Begaszentgyörgy a község egyik legidősebb települése. A múltban több neve volt: Szent György Begája, Szengyuragy, Sengyuragy, Szent Gyuragy. Az első említés Szent Gyuragy Begája néven 1319-ből származik.

Az osztrák-török háborúk ideje alatt a település teljesen kiürül, és az 1723-as térképen lakatlanként van feltüntetve. 1740-ben 18 családot számlálnak. A pomorisjai szerbek 1751-ben települnek be, 1753. óta a települést szerbként jegyzik. 1774-ben a szerbek egy része kitelepül a kikindai megyébe, az ő helyükre az aradi

megyéből érkező románok települnek be. Kiss Izsák, Udvarnok ügynöke 1781-ben megveszi Szengyuragyot. A románok elégedetlenek az új hűbéressel és elhagyják Szengyuragyot, a helyükre németek települnek be. 1889-ben a Kiss birtokos leszármazottai eladják a valamikori nagy birtok maradványait.

Az első világháború után betelepülnek a bosznia-hercegovinai, líkai és montenegrói önkéntes családok. A második világháború után a németek helyére 270 család települ be Prijedor, Sanski Most és Cazina területéről.

A település 1947-ig a Sengyuragy nevet viselte, amely abban az évben Zsitistére lett megváltoztatva (Begaszentgyörgy hivatalos neve az állam nyelvén).

Demográfia

A 2011-es népszámlálási adatok szerint Begaszentgyörgy településnek 2903 lakosa volt. Ezen a településen főleg szerbek élnek.

A legfontosabb gazdasági ágazat a mezőgazdaság.

Begaszentgyörgyön megtalálható a nyolc éves, Szent Száva Általános Iskola, a Desanka Maksimović iskoláskor előtti intézmény, az önkormányzat, a Branko Radičević könyvtár, a begaszentgyörgyi Kulturális és oktatási közösség, a begaszentgyörgyi község sportszövetsége, a turisztikai szervezet, a Fejlődés és EKOS közvállalatok, a szociális központ, a Nagy Szent György templom, a Művelődési Otthon, az

egészségház, a rendőrállomás, a tűzoltóállomás, a posta, az Országos Foglalkoztatási Szolgálat, a telekkönnyező, a vöröskereszt, kereskedelmi és idegenforgalmi objektumok, gyógyszertárak, bankok, állatorvosi rendelő, benzinkutak, nyomdák, fatelepek.

Aktívan dolgoznak már több mint 55 éve az Október 2. Művelődési Egyesület, a Djurdjevdan női egyesület, a sport-, vadász- és halászegyesületek.

A település díszjele a Jockov Apó parkja, a park szimbóluma az ún. ferde fa. A központban megtalálható az ókori irodalom egyik karakterének, Penelopének a szobra, aki az örök szerelem és a házastársi hűség szimbóluma, a begaszentgyörgyi Kulturális és oktatási közösség védjegye. A Rocky szobrát 2007-ben leplezték le, egy pozitív filmhős emlékműveként, egy bokszoló tiszteletére, aki megtette a nehéz utat a vereségtől a győzelemig.

Begaszentgyörgyön minden évben megszervezésre kerül több fontos rendezvény: az Emlékkönyv elnevezésű veterán néptáncosok találkozója, a gyurgyevdani ünnepek, u Žitištu na Žitnici, Csibe fest, Bánáti madártoll, Ortodox források. A Begán moto-repülő sportesemények és folyami turisztikai jellegű rendezvények szerveződnek.

SZERBITTABÉ

Szerbittabé (magyarul Felsőittabé) szerbiai település Begaszentgyörgy községben, a középbanáti közigazgatási körzetben. A 2011-es népszámlálási adatok szerint 1969 lakosa volt.

Demográfia

Ebben a faluban főleg szerbek élnek.

Szerbittabé a legutolsó azon szerbiai települések sorában, amelyek a hajózható Bega mellett helyezkednek el. E település tengerszint feletti magassága 83 méter.

A falu története

Szerbittabé a legrégebbi település a begaszentgyörgyi községben. Az ittabéi településről szóló első dokumentum 1221-ből származik. Ittabé tulajdonosa akkortájt Itteboi István volt. Miután a törökök betörnek ezekre a területekre, a hűbérurak elhagyják a tulajdonukat és a települést, a helyükre pedig szerbek telepednek le. 1669-ban már nagy település volt. Kiss Izsák 1781-ben Sengyurágy (ma Begaszentgyörgy) és Nagytorák mellett, megveszi Ittabét is. E három település lakossága ellenállást mutat e hűbéres iránt. A lázadás központja Ittabé. A helyzet csitítása után, kisebb számú szerb települ be Szerbiából. A lakosság számának első jelentősebb növekedését 1921-ben jegyzik, amikor egy bizonyos számú önkéntes települ be. A második világháború után a német lakosság helyére bosznia-hercegovinai lakosság települ be. Ittabé a nevét az első tulajdonosáról, Itteboiról kapta.

Szerbittabén működik a Miloš Crnjanski Általános Iskola, melynek keretein belül az oktatás elsőtől nyolcadikig szerbül és magyarul folyik, a szerbittabéi és a magyarittabéi diákok,

valamint a tamásfalvi felsősök számára. Van óvoda is, amely a begaszentgyörgyi Desanka Maksimović iskoláskor előtti intézmény kihe-lyezett tagozata, valamint itt megtalálható a begaszentgyörgyi Branko Radičević könyvtár ágazata is. Van orthodox és katolikus templom, orvosi rendelő, Művelődési Otthon, kereskedelmi és idegenforgalmi objektumok, posta, rendőrállomás, a Mrkšićevi salaši magán földműves szövetkezet, ahol elég sok lakos dolgozik a vágóhídon, a pékségben, valamint idegenforgalmi komplexum fodrász szalonnal, esküvői terem esküvőkre és különféle ünnepekre, benzinkúttal. A településen működik autómosó, állatorvosi rendelő, valamint agro bolt.

Több, mint száz taggal aktívan működik a legrégebbi begaszentgyörgy községbeli Zora

Művelődési Egyesület, a Szorgos kezek női egyesület, a rokkant nyugdíjas egyesület, a sport-, vadász- és más egyesületek.

Az egykori bútorok, kézimunkák és különféle régi dolgok egy részét a Tájház őrzi a feledéstől.

A begai Slajz gyönyörű természete teljes lazítást biztosít a túrázók és a halászok részére.

MAGYARITTABÉ

Magyarittabé szerbiai település a Begaszentgyörgy községben, a közép-bánáti közigazgatási körzetben.

Demográfia

A 2011-es népszámlálási adatok szerint Magyarittabénak 1147 lakosa volt. Ebben a faluban főleg magyarok élnek.

A település földrajzi fekvése

Magyarittabé a begaszentgyörgyi község északkeleti részén helyezkedik el, a hajózható Bega jobb partja mellett. 78-79 m tengerszint feletti magasságon fekszik.

A település története

Magyarittabé egyike a begaszentgyörgyi község fiatal településeinek. 1786-ban alakult a Békés megyei magyarok betelepülésével. Miután Kiss Izsák megvette a mai Szerbittabét és a környező településeket, az akkori lakosság nagy ellenállást mutatott és kitelepült. Az új nemes munkaerő nélkül maradt és új lakosok betelepítéséhez folyamodott Békéscsaba környékéről.

A lakosokat Desi András hozta ide. A település neve a kezdetekben Békés volt. A 19. század végén az Alsó Ittabé nevet kapta, majd a Magyarittabét. Az első világháború után megváltozik a hivatalos neve Novi Ittabejra (Újittabé) és ma is hivatalosan az állam nyelvén így hívják.

Magyarittabén működik a begaszentgyörgyi Desanka Maksimović iskoláskor előtti intézmény kihelyezett tagozata, amelyben a foglalkozás magyarul folyik két különböző korcsoportban. A központban megtalálható a Művelődési Otthon gyönyörű parkkal, a református templom,

a híres magyar forradalmár, Kossuth Lajos szobra, kereskedelmi és idegenforgalmi objektumok, a posta. Aktívan dolgoznak a sport-, vadász- és halászegyesületek, a Búzavirág Hagyományőrző Egyesület, a Deák Ferenc Művelődési Egyesület.

Jelentős rendezvényük az Ittabei téli találkozók, amelyet több mint harminc éve megrendeznek, valamint e rendezvény keretein belül a Farsang és a Kolbászfesztivál, a falunap alkalmával pedig a kakaspaprikás főzőverseny.

TAMÁSFALVA (HETIN)

Tamásfalva szerbiai település, a közép-bánáti közigazgatási körzetben. A román határtól 400 méterre helyezkedik el.

Történelem

A faluról szóló első írásos nyomok 1462-ből származnak, amikor megjelent a település Tamás háza név alatt a Tamisi megye részeként.

A török behatolás alatt a falu leégett.

A 18. század első felében ezt a területet megveszi a Hetényi nemes. Egyidőben betelepülnek az első betelepülők, akik ezen a birtokon dolgoznak. Ők megalakítják a Hetényi tulajdonosról elnevezett Hetény települést két kilométerre északra a mai településtől. A 18. század közepén ezt a részt megveszi a Komári Bedekovics Tamás földtulajdonos. Ő a munkaeót Szeged környékéről hozza be, így 1841-ben ide magyarok települnek be. Az új betelepülők új települést alakítanak ki Hetény közvetlen közelében és a Tamásról nevezik el – Tamásfalvának. Ez a két település 1897-ben egybeolvad. 1923-ban Tamásfalva új nevet kap: Hetin.

A településnek 1921-ben volt a legtöbb lakosa, 2326 személy. A németek kitelepülése után, a második világháború befejezésével Bosznia-Hercegovinából érkeznek családok.

Tamásfalván van katolikus templom, amely 1868-ban épült, bolt, posta, és orvosi rendelő, ahova heti két alkalommal jár ki az orvos. Ugyanúgy, van anyakönyvvezető és helyi iroda, amelyben elvégezhető az adminisztratív dolgok.

A falunak két iskolai épülete van, amelyek közül csak az egyik van használatban (1974. óta), a másik épület még 1861-ben épült. Ugyanabban az évben kezdett el működni a négyosztályos általános iskola, tehát ez volt egyben az egyik legrégebbi iskola a begaszentgyörgyi községben. Ma a tanítás két nyelven folyik, magyarul és szerbül, külön-külön kombinált osztályokban elsőtől negyedikig. A felsős diákok a 18 km távolságra megtalálható szerbittabéi iskolába járnak. Kezdetben a diákok a rendszeres buszjáratral jártak, 2002-től viszont az önkormányzat külön buszt biztosít a számukra. A középiskolások, akik az 55 km távolságra megtalálható Nagybecskerekre járnak, naponta utaznak az iskolába a rendszeres buszjáratral. Néhány diák Szabadkán és Zentán tanul. A kisszámú egyetemista Újvidéken, Szabadkán és Belgrádban tanul tovább. A begaszentgyörgyi Desanka Maksimović iskoláskor előtti intézmény kihelyezett tagozatára magyar és szerb gyerekek járnak 3 éves kortól egészen az iskolás korig.

A faluban működik az önkéntes tűzoltó társaság, az Ózike vadásztársaság, a Széchényi István Művelődési Egyesület, amely idén hatodik alkalommal szervezte meg a Palacsintafesztivált, a földművesszövetkezet, a Törekvés futballklub, amely 1920-ban alakult és még ma is létezik. Gazdag a vadállomány (nyúl, fácán, őz, stb.), a Bega folyóban sok a hal.

Demográfia

A 2011-es népszámlálási adatok szerint Tamásfalvának 537 lakosa van.

E település lakossága nagyon vegyes.

UDVARNOK

Udvarnok (magyarul Szőlősudvarnok, németül Rogensdorf, szerbül Banatski Dvor) a szerbiai település Begaszentgyörgy község területén, a közép-bánáti közigazgatási körzetben, Begaszentgyörgytől északnyugatra. A Nagybecskerek-

Temesvár nemzetközi úton található, 83 méter tengerszint feletti magasságon.

Történelem

Udvarnok az igen régi bánáti települések közé tartozik. Az első település, amely Udvarnok helyén helyezkedett el, először 1332-ben kerül megemlítésre Udvarnok néven. Később ez a település a 14. és 15. században Szőlősudvarnok név alatt jelentkezik.

1825-ben a faluba torontáli és kraszkovszkiji megyei bolgárok települnek be a és Zvarnjaaknak nevezik el. Ezt követően a bolgárok gyorsan átköltöznek gróf Rogen birtokára és 1840-től a falu a Rogensdorf nevet kapja. (németül Rogendorf, azaz Rogen faluja). 1891-ben ezt a birtokot megveszi a Čekonjić gróf. Ezt követően a bolgárok tömegesen átköltöznek Bulgáriába. A Čekonjić gróf megpróbálja pótolni a munkaerőt a környező falvak magyarjainak betelepítésével.

A szerbek betelepítése az első világháború után kezdődött, 1921-ben. A betelepülők többségében Trebinje, Bileća és Glamoča környékeliek. A betelepülők a Rogensdorf nevet Dusanovára változtatják, (Dusán cár után). Ugyanakkor a szerbek a Zvarnjak nevet Banatski Dvorra változtatják (Udvarnok). Ma a falu egy település, amelyet az út választ el és Udvarnok a neve (szerbül Banatski Dvor). A település valószínűleg arról a kastélyról kapta a nevét, amely ma is a falu központjában található és 1837-ben épült.

Demográfia

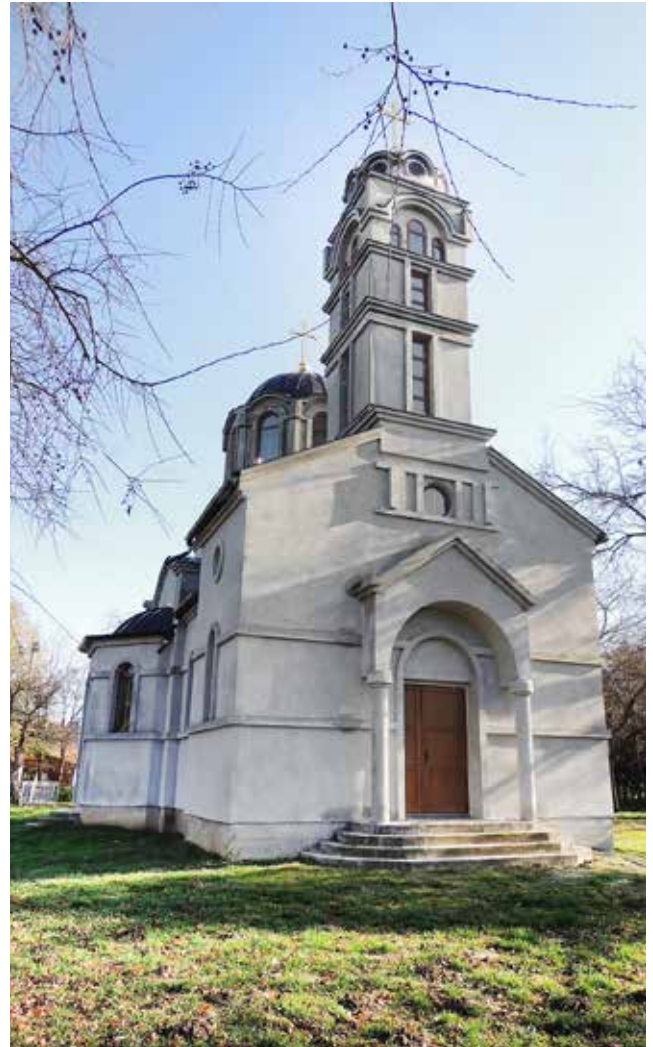
Udvarnok ma 1095 lakost számlál, 429 háztartást.

A település lakossága nagyon vegyes, és az utolsó három népszámlálás alkalmával észlelhető a lakosok számának csökkenése.

Udvarnokon van egy általános iskola – a Đura Jakšić Általános Iskola, és az iskola épületében működik az óvoda is, valamint a Branko Radičević könyvtár részlege, továbbá megtalálható a szerb ortodox egyház Sveta Petka temploma, az orvosi rendelő, a posta, a Művelődési Otthon, valamint kereskedelmi és vendéglátóipari objektumok. A település híres a Mirko Vučurević nevű futball stadionjáról. A több évszázados kastélypark udvarában megtalálható az igen ritka lombhullató fa, a Ginko biloba.

A faluban aktívan működik a Dvorčanke női egyesület, amely minden évben megszervezi a Tortafesztivált, valamint az Öreg Bega lövészs és a sporthorgász egyesület és az Október 4. földműves szövetséget.

Udvarnokon már több éve megszervezésre kerül a Szűcs Imre vajdasági versmondó verseny, valamint a Begaszentgyörgy község általános iskolásainak futóversenye.

A település története

Csősztelek Bánát igen idős települései közé tartozik. Először 1462-ben kerül megemlítésre Győztelek néven és az első lakosai magyarok voltak. Az osztrák-török háborúk alatt a falu teljesen elnéptelenedett. 1800-ban Csekonyity József megveszi a hullámos mezőséget és már 1802-ben Csongrád megyei magyarokat telepít be. A mai helyén, gróf Csekonyity és felesége kívánsága alapján 1828-ban épül fel a település a 19. század elején Zsombolyáról és Németcsernyéről betelepített németek számára. A 19. század végén a németek megveszi a földet a Csekonyitytól és 1905-ig minden a németek tulajdonában van. Az első világháború után jelentősen csökken a lakosok száma. A második világháború után a lakosok száma újra növekszik, ennek oka a bosznia-hercegovinai lakosság betelepítése. Ezután a német lakosság kiköltözik. A Csősz-

CSŐSZTELEK

A település földrajzi fekvése

Csősztelek Begaszentgyörgytől északra, 83 m tengerszint feletti magasságon található. A településen áthalad a Nagybecskerek-Temesvár M-7-es nemzetközi út.

telek elnevezés egyértelműen a csősztelek magyar szóból ered, ami annyit jelent hogy a csőszök telke.

Csőszteleken megtalálható a Petar Kočić Általános Iskola, amelyben első osztálytól nyolcadikig folyik a tanítás szerb nyelven. Az iskola 1914-ben épült. A településen működik a begaszentgyörgyi Desanka Maksimović iskoláskor előtti intézmény kihelyezett tagozata, valamint a Branko Radičević könyvtár részlege. Létezik Művelődési Otthon, orvosi rendelő, kereskedelmi és idegenforgalmi objektumok, A.D. Kozara, MBS Komerc, a Mladenovac Krajina földműves szövetkezet.

A sport-, vadász- és más egyesületek mellett működik a Petar Kočić Művelődési Egyesület, valamint az újonnan alakult Fiatalság női egyesület.

A rendezvények közül Csőszteleken minden évben megrendezésre kerül a Straparijada és a Boszniai edény elnevezésű főzőverseny.

PÁLMAJOR

Pálmajor (szerbül Banatsko Karađorđevo) Szerbiában, a Vajdaságban, a közép-bánsági közigazgatási körzetben, Begaszentgyörgy község területén található település. A népszámlálási adatok szerint 2091 lakosa van.

A település fekvése

Pálmajor Begaszentgyörgyötől 11 km-re északkeletre (32 km-re Nagybecskerekétől), A Nagybecskerek-Szerbcsernye-Temesvár nemzetközi úton található, 79-80 méter tengerszint feletti magasságon.

A település története

Pálmajor Vajdaság legfiatalabb falvai közé tartozik.

A település az 1919. december 18-án elfogadásra kerülő, az önkéntesekről szóló rendelet megszületése után jött létre, illetve az Agrárreformokról szóló törvény elfogadása után (1920).

Az első világháborúban résztvevő önkéntesek földet kaptak a valamikori nagy földbirtokos, Andrija Čekonjić birtokán hála jeléül a szerb és a montenegrói katonaságba való csatlakozásért, a bátorságért, az áldozatvállalásért és az ország iránti hűségért.

1026 család kapott földet. 691 családnak volt önkéntes státusza, 208 kolonista család volt, 107 autokolonista, 13 optans és 7 család volt érdekelt a hús feldolgozásban. A harcosoknak (691) 5 hektár föld lett adományozva családonként, a többieknek 3 ha.

Az első betelepülők 1920-ban érkeztek. Közös szálláson laktak a nagy földbirtokos gazdasági létesítményeiben.

1923-ban olyan döntés született, hogy az új település a Paul-majur területén létesüljön 550

kataszteri hold területén, hiszen itt volt a legjobb a fekvés.

Az első ház Stojan Kovačević gerendaháza volt 1923-ban, aki a házhoz szükséges épületanyagot Boszniából hozta be. Nemesgész öt év alatt létrejött az új település. A megőrzött legenda szerint Sándor király kérésére, a thesszalóniki fronton harcoló két francia tiszt dolgozta ki az új település tervét 1920-ban.

Pálmajor egy megszokott vajdasági négyzet alakú település. Teljesen egyenes utcái vannak derékszögben vágva, geometriailag helyes négyszögletes épülettömbökkel. A házak tervszerűen lettek felépítve, egyforma, fél holdnyi kertekkel. Az intenzív építkezés 1928-ig tartott, a település építése 1933-ban fejeződött be.

A település Karadjordjeról kapta a nevét, a be-települők Képviselőházi ülésén, 1924-ben.

Pálmajor hivatalosan 1925. január 15-én lett településsé nyilvánítva. 1926. január 1-től anyakönyveztetnek.

Az áprilisi háborúban 152 pálmajori katonát tartóztattak le és Németországba szállították őket. A második világháború alatt, 1941. és 1945. között 279 pálmajori lakos esett el.

A második világháború után Pálmajornak 4382 lakosa volt, az 1948-es népszámlálás szerint a családok átlagban 5 és 6 tagúak voltak.

Demográfia

Pálmajor településnek 2.091 lakosa van, az átlagéletkor 42,1 évet tesz ki (41,1 a férfiak körében és 43,2 a nők körében). A településen 885 háztartás található, a családtagok átlagos száma háztartásonként 2,83.

A lakosok többségét szerbek teszik ki - 95,6%, montenegróiak - 0,71%, magyarok - 0,71%, horvátok, románok.

GAZDASÁG

A lakosság földműveléssel foglalkozik. A faluban működik a Karadjordjevo földműves szövetkezet, az MK Komerc, a Raca Kft, vala-

mint a Van Drunen farms-Evropa gyümölcs és zöldségfeldolgozó gyár.

OKTATÁS, KULTÚRA, SPORT

Pálmajorban működik a Nikola Tesla Általános Iskola, amely a harmadik általános iskola amely felépült a faluban 1929. és 1966. között. 1966. szeptember 12-től dolgozik. Több, mint 250 pálmajori lakos egyetemi végzettségű. A legtöbben orvosok, mérnökök, tanárok, közgazdászok, jogászok. Az iskola előtt található Vajo Djukić akadémikus szobrász munkája, a fazismus áldozatainak emlékműve.

Itt található még az orvosi rendelő és a gyógyszertár, valamint a Branko Radičević könyvtár részlege 6524 könyvvel, az újonnan felépült Szent Lázár császárnak felajánlott templom, a posta, modern kereskedelmi és idegenforgalmi objektumok, a Művelődési Otthon, a sportcsarnok, amelyben sport és szabadidős versenyek és rendezvények, edzések és a Nikola Tesla Általános Iskola diákjainak testnevelési órái kerülnek megrendezésre, kábeltévé.

A templom előtt egy emlékhely áll, benne egy emlékmű az önkéntesek tiszteletére, Zoran Jezdimirović szobrász munkája, a márványlapokon kiírásra került minden alapító és minden, a második világháborúban és a rendes katonai szolgálat során elesett pálmajori lakos neve.

A település központjában található a nemzeti hős, Obren Janjušević bástyája.

Pálmajoron él Ljubomir Kokotović (1936) akadémikus grafikus és író is. Grafikából a brüsszeli Felsőoktatási művészeti iskolán magisztált. 80 önálló és közös bel- és külföldi kiállítása volt. Kiállított Pablo Picassoval, Salvador Dalival, Juan Miroval, Mark Shagallal. A brit kritikusok az utóbbi idők négy legészrevehetőbb rajzolója közé sorolták.

A művelődési és a sportéletet, a szokásokat és a hagyományokat őrzik, gazdagítják és ápolják a következő egyesületek: Karadjordjevačka prela, a Vidovdan női egyesület, a Jovica Jelić amatőr színház, az Ilija Preradović Művelődési Egyesület, a Lička kapa (líkai sapka) eredeti énekcsoport, az Egység futballklub, a Karadjordjevo kosárlabda klub (férfi és női), a karaté klub, a Thesszalóniki lovasklub, a Karadjordjevo

halászegyesület, a Papo 1923 vadászegyesület.

A Karadjordjevačka prela civil szervezet és a helyi közösség az egyesületekkel és a sporttársaságokkal és klubokkal, valamint a Nikola Tesla Általános Iskolával együtt már húsz éve megszervezik a Karadjordjevačka prela elnevezésű művelődési rendezvényt, amely január 10-től 27-ig tart.

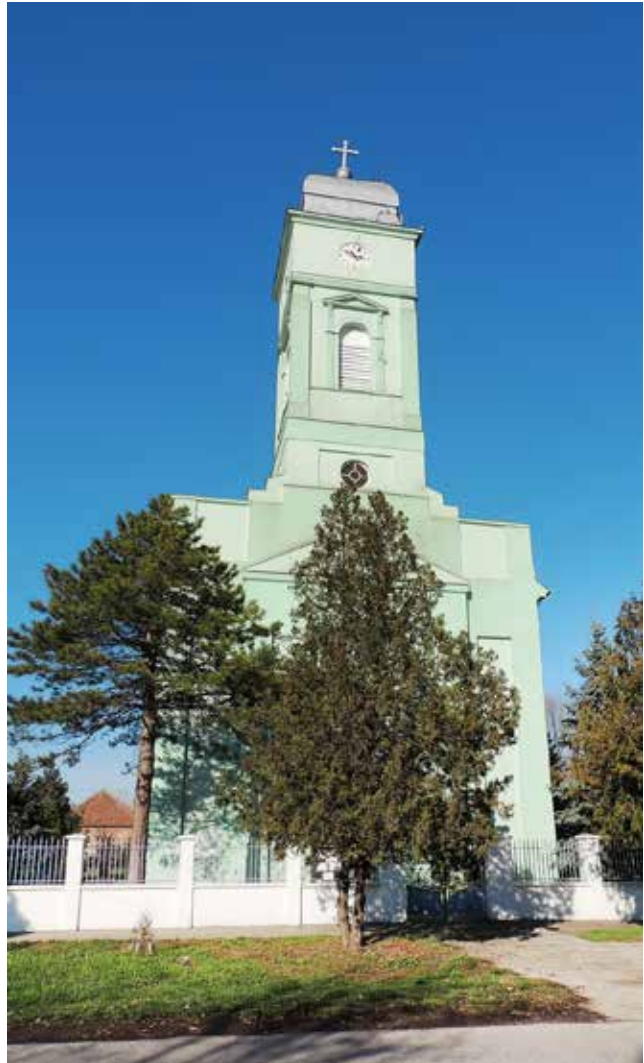
Pálmajoron a Begaszentgyörgy Község Sportszövetsége és a helyi közösség már tíz éve megszervezik a Begaszentgyörgy Község felnőttjeinek szabadidős sportjátékát.

A Karadjordjevo kosárlabda klub tíz éve megszervezi a Nikola és Branka kosárlabda emléktornát a kosárlabdázó nők és férfiak számára.

TORDA

Torda a begaszentgyörgyi község legidősebb települései közé tartozik. Begaszentgyörgytől északnyugatra, 83 m tengerszint feletti magasságon helyezkedik el. Először még a 14. században emlegetik. 1723-1725. között települnek be az első telepesek Magyarországról, Szeged környékéről. A második nagyobb betelepítés 1776-ben történt meg Szeged, Makó, Bánlak és Temerin környékéről. A betelepülőket gróf Pejačević József hozta. Torda mint település Torda hadvezérről kapta a nevét, aki egy rövid ideig e tájon élt. Érdekes megemlíteni, hogy Torda 1935. április 23-tól 1947. június 26-ig a Vujityevó nevet viselte, Vujity képviselőről.

A falu központjában 1848. óta áll a római katolikus, barokk stílusban felépült templom. 1938-ban felépült az első modern egyemeletes általános iskola épülete, amely 1988-ban lett felújítva. A tanítás magyarul folyik és létezik egy szerb nyelvű kombinált tagozat. Az iskola épületében kapott helyett és működik az óvoda két korcsoportban. A falunak 5.175 hektár földje van és maga a szűkebb település 575 hektárnyi területen helyezkedik el. Ezek szerint a mezőgazdaság az alapvető gazdasági ág a faluban. Torda környéke gazdag termálvizekben, létezik három keserű gyógyvíz forrás, amelyet már használtak a múlt század huszas éveiben.

A vezetőség vágya, hogy valamikor újra beinduljon ennek a természeti kincsnek a termelése.

Tordán a következő szervezetek és intézmények dolgoznak és működnek a falu társadalmi és gazdasági életének hordozóiként: helyi közösség, Torda földműves szövetkezet, általános iskola, posta, a magáncégek közül a falufejlesztés szempontjából jelentős a Háziméz Kft, a Florida kereskedés, a Water-Scan Kft, a MAT-PILE tejgyár és farm. A faluban létezik még orvosi rendelő, multifunkcionális, modern Művelődési Otthon, két bolt, néhány idegenforgalmi objektum, állatorvosi rendelő.

Tordán nagy hagyománya van a jelentős művelődési, oktatási és gazdasági rendezvényeknek, mint amilyenek a Tordai művelődési napok, Falunap, Kukoricafesztivál, az Aracsi pusztatemplomnál szervezett megemlékezés. Kétszer voltak már házigazdái a vajdasági magyarság legnagyobb népzenei és néptáncosi

rendezvényeinek, a Gyöngyösbokrétának és a Durindónak. A szokás- és hagyományörzéshez leginkább az Orgonavirág női egyesület és a Petőfi Sándor Művelődési Egyesület tagjai járulnak hozzá. A vadászegyesület, az önkéntes tűzoltó társaság, a Tordaiak klubja, a sport-horgászok, az aracsi hagyományőrző társaság, a nyugdíjas egyesület, a futballklub, a Torontáltorda alapítvány, a tordaiak jövőjéért szervezet tagjai mindannyian már évtizedek óta szorgalmasan dolgoznak és nagyban hozzájárulnak a környezet jobbátételéhez.

KATALINFALVA (RAVNI TOPOLOVAC)

A település földrajzi fekvése

Katalinfalva Begaszentgyörgytől 2,5 km-re délkeletre található, 77-79 méter tengerszint feletti magasságon.

A település története

Katalinfalvát Begaszentgyörggyel 3 km-es aszfaltút köti össze, Bégafovel, Lázárfölddel

és Ernőházával pedig földes út. A település a pannon típusú falvak közé tartozik. Az alapja téglalap alakú. A faluközpont két utca kereszteződésén alakult ki. Itt található az Aleksa Šantić Általános Iskola, az elesett harcosok és a fasizmus áldozatainak tiszteletére felállított emlékmű, a helyi közösség, az orvosi rendelő, a posta, a boltok és a buszmegálló. Katalinfalva északi részén épült fel a Szent Ostrog Bazilikum szerb othodox templom harangtoronnyal és plébániával.

Az első írásos adatok a faluról 1692-ből származnak, amikor a falut török igazgatás alatt álló szerb településként említik. A 18. század végén a település német kolonistákkal települt be. Abban az időben a környék Kiss Katarina tulajdona volt, akiről a települést Katarinaföldnek nevezték. A mai név eredete nem teljesen világos. Egyik vélemény szerint a település a környéken megtalálható számos nyárfáról kapta a nevét (szerbül a nyárfa topola), a másik magyarázat szerint viszont az eredet a topolováci határra vezethető vissza, a ravni (jelentése sík) pedig arra, hogy a bánáti síkságban található. 1947-ig a település neve Katarina volt, 1947-től Topolovac, 1949-től pedig a Ravni Topolovac nevet viseli.

A második világháború után a németek kitelepültek. A betelepítés 1946-ban történt meg Bosznia-Hercegovina háborúban elpusztított és elhagyott részéről. 373 család települt be 2380 családtaggal, legtöbben Hercegovinából, kisebb részük jött Bosznia keleti részéről és a boszniai Krajinából.

Katalinfalvának 1948-ban volt a legtöbb lakosa – 2454, ami a betelepítés következménye. Ezt követően állandó csökkenést jegyeznek. Jelenleg kb 1100 lakost számlál.

A Katalinfalván megtalálható egyesületek:

- Fácán vadásztársaság
- A haza női egyesület
- Topolováci fiatalok
- Ponty23212 sporthorgász egyesület
- A topolováci babosok babtermelői egyesülete
- Helyi nyugdíjas egyesület

A Katalinfalván megtalálható sportegyesületek:

- A Hercegovina röplabda klub. A klub tavaly ünnepelte fennállásának 20. évfordulóját. A Hercegovina röplabda klub női és férfi klubból áll össze. Összesen 70 regisztrált játékosa van. A női röplabda klubban vannak szeniorok és pionírok, mindkét csapat az I. Vajdasági ligában versenyez. A férfiak három kategóriában játszanak: szeniorok, kadettek és pionírok. A szeniorok a II. Országos ligában versenyeznek, míg a pionírok az I. Vajdasági ligában.

PÁRDÁNY

Földrajz

Párdány a község keleti részében található, egy kilométerre a román országhatártól. A település 81m tengerszint feletti magasságon fekszik.

Történelem

Párdány a község és az egész Bánát legrégebbi települései közé tartozik. Először Párdány név alatt jeletkezik 1247-ben monostori helységként. 1753-ban Párdányt szerb településként jegyzik. A 18. század közepén a faluba magyarok és németek telepednek be. A 19. század elején két település létezett – Magyarpárdány és Szerbpárdány. A két Párdány 1907-ben egyesült.

Az első világháború után a versaillesi békével, 1919. júniusában Párdány Romániához került. Románia része volt egészen 1924-ig, amikor Szerbiához került elsősorban az akkori külügyminiszter, Momčilo Ninčić indítványára és az ő erőfeszítésének köszönhetően. Hála jeléül, a település neve Ninčicevora változott.

A második világháború után, a németek helyett, bosznia-hercegovinai és dél-szerbiai lakosok telepedtek be, akik itt földet kaptak és elkezdtek földműveléssel foglalkozni. Az újonnan betelepült lakosok a településnek a Medja nevet adták az országhatár közelsége miatt és ez a név maradt a napjainkig.

Demográfia

Párdányban a 2011-es népszámlálási adatok szerint 838 lakosa volt.

A település lakosainak a nagy többsége szerb, de kisebb számban vannak magyarok is.

Párdányban működik a Djura Jakšić Általános Iskola, a begaszentgyörgyi Desanka Maksimović iskoláskor előtti intézmény kihelyezett csoportja, a Branko Radičević könyvtár tagozata, orvosi rendelő, orthodox és katolikus

templom, kereskedelmi és idegenforgalmi objektumok, sportegyesületek, a Párdányi nők női egyesület, a Dositej Obradović Művelődési Egyesület. Sajnos, jelenleg a faluban nincs földműves szövetkezet annak ellenére hogy a mezőgazdaság a legfontosabb gazdasági ágazat és hogy valamikor három is létezett.

Párdányban nagyon kedvezők a feltételek a vadászturizmusra, gazdag az állat és növényállomány, és az uniós határ lehetőséget biztosít e terület fejlesztésére. A múlt évszázad nyolcvanas éveiben Párdánynak jelentős számú európai vadász látogatója volt. Párdányban volt egy határátkelő, amely egy jó kapcsolatot jelentett a szomszédos Romániával, és melynek az újbóli megnyitása nagy jelentőséggel bírna úgy a párdányiak, mint az egész Begaszentgyörgy községbeli lakosság számára. A település területén létezik két „domb”, amelyek igen sok, nem eléggé kikutatott archeológiai anyagot tartogatnak, és különböző legendák keringenek, melyek szerint itt a múltban nagy csata játszódott le, ami talán érdekes lehetne a

romániai és a szerbiai archeológusok számára. Párdány igen gazdag múltú település, amit érdemes lenne kikutatni, mert a legújabb kutatások azt mutatják, hogy egy időben Párdányba nagyszámú fracia telepedett be, aminek szinte semmilyen írásos nyoma sincs, pedig egészen új fejezete lehetne a falu történetének.

VIDA (BANATSKO VIŠNJIĆEVO)

A falu földrajzi fekvése

Vida az Istvánföldre és Begaszentgyörgy közötti úton található 79 m tengerfeletti magasságon.

A település története

Vida a begaszentgyörgyi és általában a vajdasági legfiatalabb települések csoportjába tartozik.

A település az első világháború után keletkezett, amikor L. Lelbach tulajdona betelepült a líkai, majd a boszniai önkéntesekkel. A betelepülés hét-nyolc évig tartott, úgyhogy 1929. végére 150 család telepedt be.

A település nevének pontos eredete nem ismert. Több változat létezik, az egyik szerint a település a híres trubadúrról, Filip Višnjićról kapta a nevét, a másik szerint egy nagy meggyfáról (meggy szerbül višnja), amelyet a betelepülők itt találtak, a legutóbbi szerint viszont arról a Višnjićról, aki elvégezte az első méréseket a településen.

A 2011-es népszámlálási adatok szerint Vidának 258 lakosa volt.

A településen 1929-ben épült fel az iskola, de a gyerekhiány miatt nincs tanítás ebben az iskolában, a gyerekek a szomszéd településre, a Torontálszécsány községhez tartozó Istvánföldre járnak iskolába. A faluban van orvosi rendelő, boltok, földműves szövetkezet.

Vidában működik a Praktikus női egyesület, amely minden évben megszervezi a Meggyfesztyált és a Sasok korán felrepülnek ifjúsági szervezet.

NAGYTÁRNOK

Nagytárnok (Bégatárnok, románul Torac) szerbiai település, a Begaszentgyörgy községben.

Földrajzi jellemzőességek

Nagytárnok a második legjelentősebb útkereszteződés a begaszentgyörgyi községben. Itt válik szét az északkeleti út, amely 4 községbeli települést köt össze és tovább Románia felé vezet, és a délkeleti út, amely összeköti a begaszentgyörgyi és a torontálszécsányi községet. 80m tengerszint feletti magasságon helyezkedik el.

Történelem

Nagytorák egyike a számos nagyon régi román településeknek a szerbiai Bánátban. A Bega bal partján helyezkedik el, a Nagybecskerekéről Temesvárra és a Nagyikindáról Versecre vezető utak kereszteződésén. Az első írásos nyomok a falu létezéséről 1332-ből származnak, amikor Nagytorákot a pápai dokumentumokban emlegetik, amelyekben feljegyeztek minden bevételt azokból az évekből és amelyeket megőrzött a csanádi katolikus egyházmegye levéltára. A bécsi udvar 1765. július 14-ei parancsa szerint, amelyet maga Mária Terézia írt alá, „minden román falut, amelyek a germán kolonisták útjában álltak, át kellett helyezni másik helyre”. Mária Terézia császárnő 1763. február 25-ei kolonizációs szabadalmáról beszélünk, majd a parancsról, azaz arról a rendeletről, amelyet a bánáti kolonizációs iroda küldött 1765-ben, amellyel megparancsolták a román lakosság kiköltöztetését Torontál keleti részéből hogy a sváb kolonisták számára felszabaduljon a hely. A betelepülők a mai falutól néhány kilométerre keletre, a Nagy úton és a Császári főúton telepedtek le. Ez az út, amely Nagybecskerekéről Temesvárra vezet. A kolonisták az új településeknek azon falvak neveit adták, ahonnan jöttek: Szerdin és Szakalaz. Ilyen nevek alatt jegyzi be őket

Bánát magyar térképe 1769-ben. Nem maradtak sokáig ezen a helyen. Mindössze néhány év után a hely elégtelen biztonságára, a sűrű rablásokra hivatkozva, leereszkedtek a Bega partra, a mocsáros földre, amelyet magas fűzfák és nád vett körül. A földet csak nagyon nehezen lehetett megművelni. Itt a nagytorákiak elődei biztonságban voltak, mert nem voltak a támadók és a rablók útjában. Mindennez, amire szükségük volt, csak sok izzadság árán jutottak. Ezt állapította meg maga Ferenc József a három bánáti útja során: 1768-ban, 1770-ben és 1773-ban, amikor kétszer is átutazott Nagytorákon. Ezen utazások után a románok bizonyos kedvezményekben részesültek. A második világháború után Nagytorákon a románok helyzete fokozatosan javult, és ezeken a területeken kisebb számú szerb települt le 1947-ben a két falu, Kistorák és Nagytorák egyesültek és a falut Begejcinek nevezték el. 1960-ig Begejci volt a község székhelye, 1960-tól pedig, az ország új területi-adminisztratív szervezése után, a falu a Begaszentgyörgy községhez tartozik.

Demográfia

A 2011-es népszámlálási adatok szerint Nagytoráknak 2291 lakosa volt.

A településen működik a Djordje Kožbuh Általános Iskola, amelyben a tanítás szerbül és románul folyik. Mellette létezik óvoda is az iskoláskor előtti gyerek részére, ahol ugyanígy szerbül és románul folynak az aktivitások. Van orvosi rendelő, posta, templom, Művelődési Otthon, kereskedelmi és idegenforgalmi objektumok. A faluban dolgozik a begaszentgyörgyi Branko Radičević könyvtár ágazata, valamint a Vikentije Petrović Bokaluc Román Művelődési Egyesület, melynek keretein belül működik a néptáncsoport, zenekar és énekkar, a Bánátiak-Nagytorák női egyesület szervezi a Nagymama konyhájának titkai elnevezésű rendezvényt, a sport- és vadászegyesületek is aktívak. A nagytoráki falunap augusztus végén van.

A Nagytorákon megtalálható aktív egyesületek a következők:

- Vikentije Petrović Bokaluc Román Művelődési Egyesület
- Bánáti nők női egyesület
- Tárnok gyermekei civil szervezet
- Linjak sporthorgászegyesület
- Tárnok 2007 civil szervezet
- Bega állattenyésztők egyesülete
- EkoTárnok ökológiai szervezet
- Fácán vadásztársaság
- Nyugdíjas egyesület
- Hozomány a kosárban Alapítvány
- Román etnográfiai és népművészeti Alapítvány (Bánáti Tájház)
- Vejkók a házban civil szervezet
- Progresul karaté klub
- Progresul futball klub
- Tárnok önkéntes tűzoltóegyesület, amely 1930-ban alakult

A fenn említett egyesületek a következő rendezvényeket szervezik meg:

- Nagymama konyhájának titkai (augusztus végén)

- Arlechin gyerekfesztivál (október végén)
- Több sporthorgász verseny az év folyamán
- Veteránok teremfoci versenye (augusztus végén)
- Vejkók a házban barátkozása (évente egyszer)
- a Vikentije Petrović Bokaluc Egyesület több művelődési rendezvényt szervez az év folyamán (Húsvétkor, Nagytárnok falunapra, Karácsonykor...)

Kiemelkedő a Líra zenekar munkája, amely 2017-ben ünnepelte fennállásának és a sikeres folyamatos munkájának 90. évfordulóját.

A tájház komplexumának keretein belül megtalálható Bánáti ház építészetileg a bánáti házakhoz hasonló, 120 évvel ezelőtt épült

fel. Ma egy művelődési intézmény és turisztikai jelleggel bír. Tájházzá lett átalakítva, melynek kiállítótermében több, mint 200 vajdasági román népviseleti tárgy, szövet, régi bútor, mezőgazdasági, állattenyésztési és ipari eszköz tekinthető meg.

2004-ben a Bánáti ház néprajzi része egy fatemplommal gazdagodott – az egyetlen fából épült román templommal a szerbiai Bánátban. A templom a romániai Karash-Severin megyei jóakarató emberek adománya. Nagyon érdekes rendezvény a téli szokások bemutatása, amely közvetlenül karácsony előtt kerül megszervezésre Koledárok (kóringyások) a küszöbön elnevezéssel, melyen többszáz koledár (kóringyás) vesz részt a bánásági románok lakta falvakból.

References:

1. Dr Pavle R. Tomic, Assistant Professor at the University - Zitiste Municipality, published in 1981 in Novi Sad
2. Aleksandar Kostic, Zitiste, "Lepa Varos", published in Zitiste in 2011
3. Publication of "Tajne bakine kuhinje", published in 2017

Other sources:

1. Data provided from library "Branko Radicevic"
2. Data provided from the Tourist Organization of Zitiste Municipality
3. Data provided from the Romanian Cultural Center
4. Data provided from the Local community Torda
5. Data provided from the Local community Banatski Dvor
6. Data provided from the Local community Zitiste
7. Data provided from the Local community Srpski Itebej

8. Data provided from the Local community Novi Itebej
9. Data provided from the Local community Ravni Topolovac
10. Data provided from the Local community Međa
11. Data provided from the Local community Torda
12. Data provided from the Local community Banatsko Visnjicevo
13. Data provided from the Local community Hetin
14. Data provided from the Local community Cestereg
15. Data provided from the Local community Torak
16. Data provided from the Local community Banatsko Karadjordjevo

Bibliography: DRAȘOVEAN FL., BENEĂ D., MARE M., & Preventive archeological excavations from Dumbrăvița, Timișoara, 2004. Dumbrăvița, the civilization hearth in a corner of heaven - Luciana Ianculecu.